

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2021

ZLECENIODAWCA:

GMINA CZERNICHÓW

ul. Żywiecka 2, 34-311 Czernichów

tel.: 33 866 13 25, faks: 33 866 12 87

mail: gmina@czernichow.com.pl, www.czernichow.com.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała

tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE INFORMACJI NIEZBĘDNYCH DO OPRACOWANIA NINIEJSZEGO PROGRAMU:

- 1 *Urząd Gminy Czernichów,*
- 2 *Starostwo Powiatowe w Żywcu,*
- 3 *Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,*
- 4 *Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 5 *Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Żywcu,*
- 6 *Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,*
- 7 *Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 8 *Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach,*
- 9 *Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Zabrze,*
- 10 *Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie,*
- 11 *Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach,*
- 12 *Zakład Usługowo – Produkcyjny Gospodarki Wodno – Ściekowej „ISEPNICA”,*
- 13 *Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu,*
- 14 *Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,*
- 15 *TAURON SA Rejon Dystrybucji Bielsko – Biała.*

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	6
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA	6
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	6
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE	7
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	7
2.2	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2018	7
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017- AKTUALIZACJA	8
2.4	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2009 – 2016 - AKTUALIZACJA	8
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY CZERNICHÓW	9
3.1	POŁOŻENIE	9
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA	10
3.3	KLIMAT	11
3.4	OTOCZENIE SPOŁECZNO - GOSPODARCZE	11
3.5	TURYSTYKA I REKREACJA	12
4	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	15
4.1	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	15
4.1.1	CHARAKTERYSTYCZNE ELEMENTY PRZYRODY OŻYWIONEJ W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ ZAGOSPODAROWANIA TERENU GMINY CZERNICHÓW	15
4.1.2	SIEDLISKA PRZYRODNICZE	18
4.1.3	CHRONIONE I GINĄCE ELEMENTY FLORY I FAUNY	18
4.1.4	FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY	19
4.1.5	ZIELEŃ URZĄDZONA	21
4.2	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	24
4.2.1	CHARAKTERYSTYKA STANU AKTUALNEGO	24
4.3	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	28
4.3.1	BADANIA GLEBY I ZIEMI	29
4.4	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	30
4.4.1	OSUWISKA	31
5	POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	34
5.1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	34
5.1.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO	34
5.1.2	SYSTEM GAZOWNICZY	38
5.1.3	SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY	39
5.1.4	SYSTEM CIEPŁOWNICZY	40
5.1.5	KOMUNIKACYJNE ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	40
5.2	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	42
5.2.1	HYDROGRAFIA	42
5.2.2	JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH	44
5.2.3	GŁÓWNE ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	49
5.2.4	ZAOPIATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA	50
5.2.5	CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY	50
5.2.6	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	51
5.2.7	ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	52
5.2.8	ODPROWADZANIE WÓD OPADOWYCH	52
5.3	GOSPODAROWANIE ODPADAMI	54
5.3.1	SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI DO 30 CZERWCA 2013 ROKU	54
5.3.2	NOWY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI OBOWIĄZUJĄCY OD 1 LIPCA 2013 ROKU	55

5.4	OCHRONA PRZED HAŁASEM	59
5.4.1	HAŁAS PRZEMYSŁOWY	59
5.4.2	HAŁAS DROGOWY	59
5.4.3	HAŁAS NIEZORGANIZOWANY	60
5.5	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM	60
6	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	61
6.1	MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI ...	61
6.2	WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	63
6.3	OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA	65
6.4	SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU I POWAŻNE AWARIE	68
6.5	EDUKACJA EKOLOGICZNA	69
7	PRIORYTETY EKOLOGICZNE, PLAN OPERACYJNY W OCHRONIE ŚRODOWISKA	72
8	ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	81
8.1	MECHANIZMY PRAWNE	81
8.2	DOSTĘP DO INFORMACJI, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA	81
8.2.1	MONITORING ŚRODOWISKA	82
9	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI „PROGRAMU...”	84
9.1	ANALIZA ŹRÓDEŁ PREFERENCYJNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	84
9.1.1	ŚRODKI POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ KRAJOWYCH	84
9.1.2	REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY 2014-2020	87
10	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ „PROGRAMU...”	88
10.1	MOŻLIWY ROZKŁAD ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO DLA KLUCZOWYCH ZADAŃ WŁASNYCH	91
10.1.1	MODEL WSPÓLFINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH „KLUCZOWYCH”	91
10.1.2	OCENA MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWYCH WDROŻENIA ZADAŃ WŁASNYCH	92
11	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	93

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	LOKALIZACJA GMINY CZERNICHÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I POWIATU ŻYWIECKIEGO	9
RYSUNEK 2	LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY CZERNICHÓW NA PRZESTRZENI LAT 2006-2013	11
RYSUNEK 3	MAPA GMINY CZERNICHÓW	13
RYSUNEK 4	PODZIAŁ GEOBOTANICZNY OBSZARU GMINY CZERNICHÓW	15
RYSUNEK 5	POTENCJALNA ROŚLINNOŚĆ NATURALNA NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	16
RYSUNEK 6	OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	20
RYSUNEK 7	OBSZARY LEŚNE NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	24
RYSUNEK 5	ROZMIESZCZENIE SUROWCÓW OKRUCHOWYCH W OKOLICY GMINY CZERNICHÓW	31
RYSUNEK 6	LOKALIZACJA OSUWISK I TERENÓW ZAGROŻONYCH OSUWANIEM SIĘ ZIEMI NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	32
RYSUNEK 10	PODZIAŁ NA STREFY W KTÓRYCH DOKONUJĘ SIĘ OCENY JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	35
RYSUNEK 11	WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH PYŁU PM10 W ŻYWCU (µG/M3), NORMA 40 µG/M3	36
RYSUNEK 12	WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH BENZO(A)PIRENU W ŻYWCU (NG/M3) W 2012 ROKU, NORMA 1 NG/M3	37
RYSUNEK 13	WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH DWUTLENKU AZOTU W ŻYWCU (µG/M3), NORMA 40 µG/M3	37
RYSUNEK 10	LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH MONITORINGU WÓD POWIERZCHNIOWYCH BADANYCH W 2012 ROKU	46
RYSUNEK 11	OCENA STANU/POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH BADANYCH W LATACH 2010-2012	47
RYSUNEK 12	SIEĆ PUNKTÓW BADAWCZYCH WÓD PODZIEMNYCH W 2012 ROKU W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM	49

RYSUNEK 13 OBSZAR ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO W ZLEWNIACH RZEK W REJONIE GMINY CZERNICHÓW	67
RYSUNEK 7 UDZIAŁ ZADAŃ WG KRYTERIUM ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA POKRYCIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH W OGÓLNYCH WYDATKACH ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY CZERNICHÓW	90
RYSUNEK 8 STRUKTURA WYDATKÓW NA WYBRANYCH KIERUNKACH NA TLE POZOSTAŁYCH ZADAŃ OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	91

SPIS TABEL

TABELA 1 POWIERZCHNIOWE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	19
TABELA 2 POWIERZCHNIA TERENÓW ZIELENI URZĄDZONEJ NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW.....	22
TABELA 3 DŁUGOŚĆ CZYNNYCH GAZOCIĄGÓW BEZ PRZYŁĄCZY NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W LATACH 2012-2008 W METRACH BEZ PRZYŁĄCZY GAZU.....	39
TABELA 4 IŁOŚĆ CZYNNYCH PRZYŁĄCZY GAZOWYCH NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W LATACH 2012-2008 W SZTUKACH	39
TABELA 5 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW (KG)	41
TABELA 3 KLASYFIKACJA STANU/ POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO I STANU CHEMICZNEGO WÓD W 2012 R. W PUNKTACH POMIAROWO-KONTROLNYCH ZLOKALIZOWANYCH W NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW.....	45
TABELA 4 MONITORING WÓD PODZIEMNYCH W REJONIE GMINY CZERNICHÓW.....	48
TABELA 5 SIĘĆ WODOCIĄGOWA NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	51
TABELA 1 IŁOŚCI ODPADÓW ZEBRANYCH I ODEBRANYCH OD MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	58
TABELA 2 ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE REALIZACJI NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W LATACH 2014-2021 WYDATKÓW Z ZAKRESU ZADAŃ WŁASNYCH I ZADAŃ KOORDYNOWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH OCHRONY ŚRODOWISKA	89
TABELA 4 SYTUACJA FINANSOWA GMINY CZERNICHÓW – PLAN BUDŻETOWY NA ROK 2014.....	92

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa nr 64/2014 zawarta w dniu 12 lutego 2014 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej, a Gminą Czernichów na wykonanie pracy pt.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”.

Program powstał w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to między innymi: dokumentacje strategiczne i planistyczne opracowane we wcześniejszym czasie przez gminę Czernichów, a także Powiat Żywiecki i Województwo Śląskie.

Źródłem danych zamieszczonych w niniejszej dokumentacji są również dane zebrane samodzielnie przez autorów opracowania od administratorów uzbrojenia na obszarze gminy, firm zajmujących się obsługą gminy, a także jednostek nadzorujących gminę Czernichów. Cennymi materiałami okazały się także materiały konferencyjne czy literatura specjalistyczna - branżowa.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie. Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w Dziale III art. 17 ust. 1 zobowiązuje samorządy do opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program ochrony środowiska powinien uwzględniać elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa takie jak:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie poruszać będzie takie zagadnienia jak:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
3. Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego,
 - Gospodarka wodno – ściekowa,
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb,
 - Ochrona zasobów geologicznych,
 - Ochrona przed hałasem,
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
 - Zrównoważone wykorzystanie materiałów i energii,

- Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

„Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganym ustawą – Prawo ochrony środowiska .

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie jest głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, którego istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

W 2010 roku został opracowany „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z perspektywą do roku 2018” zaproponowano w nim cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska, w tym:

- **Powietrze atmosferyczne (P)** Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,
- **Zasoby wodne (W)** Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,
- **Gospodarka odpadami (GO)** Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów,
- **Ochrona Przyrody (OP)** Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,
- **Tereny przemysłowe (TP)** Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi,
- **Hałas (H)** Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,

- **Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)** Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- **Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)** Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,
- **Zasoby Naturalne (ZN)** Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,
- **Gleby użytkowane rolniczo (GL)** Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

2.3 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017-aktualizacja

W „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017” zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA** Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej, jakości wody do picia
- **OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB** Cel nadrzędny: Poprawa jakości środowiska pod względem ochrony ziemi i gleb w tym zwiększenie atrakcyjności Powiatu
- **OCHRONA POWIETRZA** Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych
- **OCHRONA PRZED HAŁASEM** Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska
- **OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM** Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska
- **OCHRONA PRZYRODY** Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności.

2.4 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2009 – 2016 - aktualizacja

Aktualnie obowiązującym Programem Ochrony Środowiska Gminy Czernichów jest opracowany w 2009 roku i przyjęty Uchwałą Rady Gminy Czernichów Nr XL/304/2009 z dnia 16 grudnia 2009 roku „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2009-2016 - aktualizacja”.

Główne cele wymienione do realizacji w latach 2009-2016 to:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego gminy; doskonalenie systemu obiektów i obszarów chronionych,
- zagospodarowanie zielenią terenów antropogenicznych - rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej gminy,
- zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększenie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności,
- racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych,
- ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu,
- minimalizacja zagrożeń spowodowanych klęskami powodzi i suszy,
- osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości wody do picia,
- poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu,

- ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania,
- eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii,
- zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska,
- kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska.

3 Ogólna charakterystyka gminy Czernichów

3.1 Położenie

Gmina Czernichów położona jest północnej części powiatu żywieckiego w południowej części województwa śląskiego.

Gmina Czernichów położona jest w uroczych zakątkach przełomowej rzeki Soły w najpiękniejszych obszarach makroregionu Beskidu Zachodniego zwanego Beskidem Małym, wśród gór i jezior, 26 km w kierunku południowo-wschodnim od Bielska-Białej i 9 km w kierunku północnym od Żywca.

Gmina Czernichów graniczy:

- od południa z gminą Żywiec należącą do Powiatu Żywieckiego,
- od południowego – zachodu z gminą Łodygowice należącą do powiatu Żywieckiego,
- od południowego wschodu z gminą Łękawica należącą do powiatu Żywieckiego,
- od północnego wschodu z gminą Porąbka należącą do powiatu Bielskiego,
- od północy z gminą Kozy należącą do powiatu Bielskiego,
- od zachodu z gminą Wilkowice i krótką granicą z miastem Bielsko – Biała.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Czernichów na tle województwa śląskiego i powiatu żywieckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl

W skład Gminy wchodzi cztery sołectwa:

- **Czernichów** z przysiółkami Cendrzaki, Furtaki, Hankusi, Klisowie, Laszczaki, Martyniakowie, Micherdy, Sobina, Surkowie,
- **Tresna** z przysiółkami Barabasze, Furtakowie, Gancarze, Klimczaki, Kręplowie, Marchwice, Szataniki, Szatany, Tresna Mała, Zoniowie,
- **Międzybrodzie Bialskie** z przysiółkami Adamki, Czulaki, Do Doliny, Do Fliska, Do Ogórka, Dudki, Kasperki, Kosy, Komarzyska, Kubice, Laszczaki, Łazy, Majdaki, Michalaki, Nasarze, Nad Sołą, Nowy Świat, Olejarze, Pod Górą, Pod Magurką, Ponikiew, Raki, Sadliki, Składy, Słowiaki, Ubocz, Waleczki, Za Oblazem, Żarnówka Duża, Żarnówka Mała,
- **Międzybrodzie Żywieckie** z przysiółkami Graniaki, Janosiki, Klękowie, Komarzyska, Orawczaki, Pod Zarębkami, Sobusie, Za Roztokami, Żar.

Na terenie gminy Czernichów nie ma dróg krajowych, odległości 13 km od granicy gminy przebiega droga krajowa relacji Bielsko-Biała - Wadowice - Kraków.

Do dróg wojewódzkich zalicza się droga nr 948 ul. Żywiecka relacji Kobiernice - Tresna - Oczków przebiegająca z północy na południe gminy przez Czernichów, Międzybrodzie Bialskie, Międzybrodzie Żywieckie i Tresną o długości 9,9 km.¹

Drogi powiatowe na tym terenie mają długość 14,894 km i są to:

- 1456S Czaniec – Porąbka „zapora”,
- 1454S Międzybrodzie Bialskie – Żarnówka,
- 1403S Międzybrodzia Bialskie – Straconka,
- 1406S Zarzeczce – Tresna,
- 1407S Tresna – Roztoka,
- 1408S Międzybrodzie Żywieckie – Żar.²

W granicach gminy Czernichów zlokalizowanych jest także 69,38 km dróg gminnych o zróżnicowanym stanie nawierzchni. Całkowita długość sieci drogowo-ulicznej (łącznie z ulicami nie zaliczanymi do dróg publicznych) wynosi 94,18 km.

Dogodna lokalizacja rozstrzyga o tym, że gmina jest dobrze skomunikowana z okolicznymi miastami: Bielsko-Biała, Żywcem i Kętami. Z obszaru Śląska i Małopolski przybywa corocznie coraz większa liczba turystów.

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Geograficznie gmina Czernichów leży w części Beskidu Małego, na obydwóch brzegach rzeki Soły. Funkcjonujący na tym terenie Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z otuliną obejmuje cały obszar gminy, z wyłączeniem terenów zabudowanych.

W obrębie obszaru gminy dominują pasma górskie zbudowane z utworów płaszczowiny śląskiej głównie piaskowców godulskich, istebniańskich oraz zlepieńców. Piaskowce istebniańskie dają gruboziarnistą zwiertzelinę łatwo ulegającą bielcowaniu, zaś piaskowce godulskie są skałami twardymi drobnoziarnistymi o spoiwie z reguły krzemionkowym, rzadko ilastym a jeszcze rzadziej węglanowym. Dają zwiertzelinę silnie kamienistą odznaczającą barwą płową szarą lub brunatno szarą, a gleby mają strukturę gruzełkową. Ich wartość glebotwórcza zależy od spoiwa. W odmianach bezwęglanowych tworzą się gleby skrytobielicowe. Zwiertzelina piaskowca godulskiego ze spoiwem węglanowym daje zasobniejsze gleby brunatne tworzące siedliska lasu górskiego.³

¹ Pismo ZDW z dnia 25 lutego 2014 roku

² pismo PZD z dnia 27 lutego 2014 roku

³ Aktualizacja POŚ dla Gminy Czernichów na lata 2009-2016, 2009

Teren gminy zbudowany jest z wzniesień ostańcowych, gór niskich i pogórza zrównań miocenijskich. W środkowej jej części występują obszary o tendencjach podnoszących oraz liczne osuwiska. W dolinie Soły występują terasy rzeczne oraz doliny przełomowe. Na wschodnim i zachodnim obrzeżu gminy występują obszary gór średnich leśno - łąkowych. Tereny te wykształcone zostały w wyniku wietrzenia chemicznego, wietrzenia fizycznego, osuwania i spęływania, ługowania, erozji rzecznej i sulfozji.

Wynikiem takiej budowy geologicznej jest intensywna i silna erozja, której nasilenie jest uzależnione od opadów. Erozja intensywna występuje na stokach o nachyleniu od 6 do 10 stopni, natomiast erozja silna na stokach od 10 do 15 stopni. Użytkowanie terenów narażonych na te procesy nie może być pełne, zaleca się uprawę poprzeczno-stokową, tarasowanie terenów, a tereny nie nadające się do upraw należy zadarniać lub zalesiać. Ponadto część gruntów położonych na średnich stokach powinno się przekształcać w kierunku użytków zielonych. Z uwagi na konieczność utrzymania czystości wód istotnym jest tworzenie pasów zalesionych wzdłuż cieków rzek w celu wychwytywania substancji chemicznych (nawozy, pestycydy).

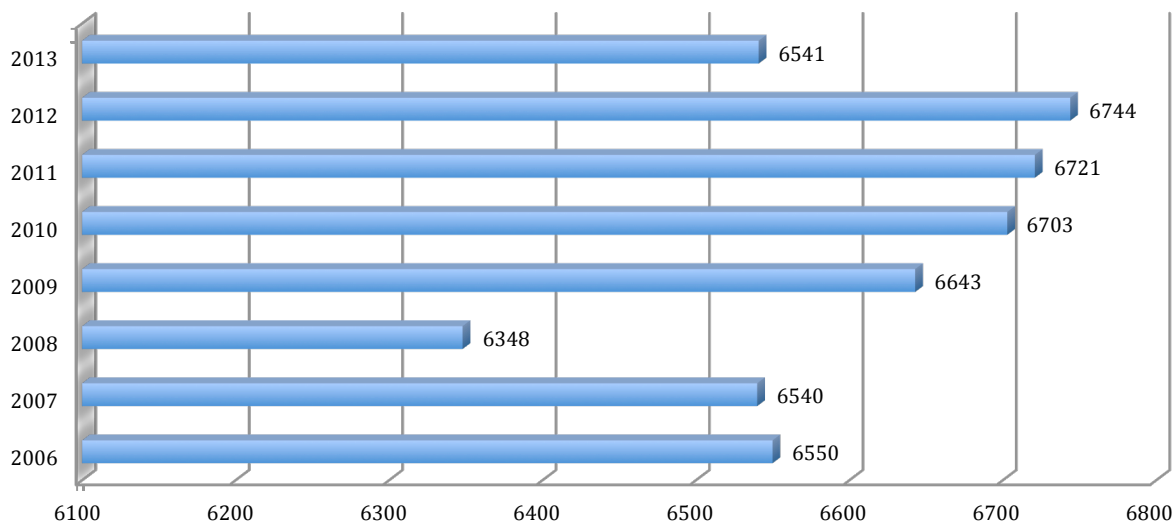
3.3 Klimat

Klimat obszaru do którego należy gmina Czernichów kształtują masy powietrza różnego pochodzenia, przy czym największy udział mają masy powietrza polarno-morskiego (60% przypadków) oraz polarno-kontynentalnego (25% przypadków). Zróżnicowanie przestrzenne rozkładu i przebiegu średniej dobowej temperatury decyduje o pojawieniu się i trwaniu termicznych pór roku na tym terenie. Zima zaczyna się tutaj w drugiej dekadzie listopada okres jej wydłuża się wraz z wysokością nad poziomem morza o 6 dni na każde 100 metrów. Najważniejszym z punktu widzenia warunków przyrodniczych jest długość okresu wegetacyjnego ze średnią dobową temperaturą powyżej 5°C. Z danych wynika, że długość tego okresu jest bardzo zróżnicowana i waha się od 150 dni na wysokości 1100 m n.p.m. do około 225 dni na terenach najniższej położonych. Analogicznie waha się również średnia roczna temperatura powietrza od 2,5°C (1100m n.p.m.) do 8,6°C (250m n.p.m.) Obszar powiatu ze względu na swe ukształtowanie jest szczególnie narażony na przymrozki.

3.4 Otoczenie społeczno - gospodarcze

Powierzchnia Gminy Czernichów liczy 56,26 km² i zamieszkuje ją 6.541 stałych mieszkańców (stan na grudzień 2013 r.), oznacza to, że gminę zamieszkuje 116 osób na km².

□

Rysunek 2 Liczba mieszkańców gminy Czernichów na przestrzeni lat 2006-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl oraz danych UG Czernichów

Na obszarze poszczególnych sołectw liczba stałych mieszkańców wynosi odpowiednio:

- Międzybrodzie Bialskie – 3231 osób,
- Międzybrodzie Żywieckie – 1468 osób,
- Czernichów – 1109 osób,
- Tresna – 733 osób.⁴

Sołectwo Czernichów ma powierzchnię 7,88 km².

Położone jest u podnóża zapory w Tresnej, po obu stronach rzeki Soły, w dolinie potoku Rozтока, na stoku Suchego Wierchu.

Sołectwo Tresna ma powierzchnię 7,34 km².

Położone jest nad północnym i południowym brzegiem Jeziora Żywieckiego, na stokach Kościelca i Góry Przysłop.

Sołectwo Międzybrodzie Żywieckie ma powierzchnię 10,03 km².

Położone jest nad południowymi krańcami Jeziora Międzybrodzkiego, w dolinie potoku Isepica, na stokach Żaru, Cisowych Grap i Rogacza.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie ma powierzchnię 30,95 km².

Położone jest na północnym brzegu rzeki Soły, w dolinach potoków: Ponikiew, Duża i Mała Żarnówka, na stokach Rogacza, Magurki i Hrobaczej Łąki

Główne sfery działalności to: handel, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, a także transport i usługi. Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny.

Na terenie gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych, funkcjonują tu firmy:

- w Międzybrodziu Bialskim:
 - Wytwórnia Makaronów – „Makarony Międzybrodzkie”,
 - Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka „Żar”,
 - Zakład Usługowo – budowlany ZRiB,
 - liczne firmy oferujące usługi budowlane,
 - liczne ośrodki czasowo – wypoczynkowe, stwarzające przede wszystkim sezonowe miejsca pracy,
- w Czernichowie
 - Zakład Cukierniczo – Piekarniczy,
- w Międzybrodziu Żywieckim
 - Państwowy Zakład Opiekuńczo – Lecznicy,
 - Górską Szkoła Szybowcowa,
 - liczne ośrodki czasowo – wypoczynkowe, stwarzające przede wszystkim sezonowe miejsca pracy.

Obecnie na terenie gminy jest kilkanaście gospodarstw agroturystycznych, 21 turystycznych miejsc noclegowych w tym jeden hotel i kilkanaście ośrodków czasowych. Obiekty te w sezonie letnim dysponują około 700 miejscami noclegowymi. Na terenie gminy w sezonie funkcjonuje około 50 obiektów gastronomicznych. Corocznie baza noclegowo - gastronomiczna w sezonie letnim jest poszerzana w celu przyjęcie dodatkowej liczby turystów.

3.5 Turystyka i rekreacja

Charakterystyczną cechą gminy jest duża liczba obiektów wypoczynkowych, o charakterze letniskowym, które wpisują się w tradycyjny krajobraz wiejski z jego wielkimi atutami, jakimi są góry i jezioro.

⁴ Dane USC Gminy Czernichów według stanu na koniec 2013 roku

Ukształtowanie terenu umożliwia miłośnikom sportów powietrznych jak: szybownictwo, paralotniarstwo, czy lotniarstwo, długie i pełne wrażeń loty, przy wykorzystaniu wszystkich trzech rodzajów wznoszeń: żagla, kominów termicznych i fali górskiej. Okalające gminę góry Beskidu Małego oferują liczne szlaki turystyczne, do wędrówek pieszych i rowerowych, z zapierającymi dech w piersiach widokami.

Góry, woda i lasy to największe bogactwo gminy zarówno dla miłośników szybownictwa, osób preferujących sporty wodne i wędkarstwo oraz turystów górskich.

Atrakcją jest kolejka prowadząca na górę Żar, z której rozciągają się wspaniałe widoki nie tylko na całą gminę, ale również panoramę Śląska. W sezonie zimowym na stoku panują doskonałe warunki do uprawiania narciarstwa.

Gminę odwiedza coraz więcej turystów, których przyciąga piękno gór oraz nieskażone środowisko.

Na terenie gminy Czernichów w Tresnej funkcjonują ośrodki wypoczynkowe z rozbudowaną bazą sportową.

Jezioro Żywieckie ma częściowo zagospodarowane brzegi, gdzie skupione są ośrodki wypoczynkowe. Działają tu także liczne podmioty gospodarcze oferujące sprzęt do uprawiania sportów wodnych.

Wspaniały potencjał przyrodniczo-krajobrazowy gminy jest skorelowany z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną, w tym szczególnie noclegowo-gastronomiczną.

Rysunek 3 Mapa gminy Czernichów

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Czernichów na lata 2010 – 2015 i następne, 2011, Strada Consulting

W celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy w wieloletnich Planach Odnowy miejscowości należących do gminy Czernichów znalazły się zadania polegające na budowie ścieżek rowerowych oraz ścieżek dydaktyczno – przyrodniczych. Realizacja tych zadań ma się przyczynić do zwiększenia roli edukacji ekologicznej zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa gminy.

W 2010 roku opracowano „Program rewitalizacji dla gminy Czernichów na lata 2010-2015 i następne” zakładający przede wszystkim poprawę estetyki gminy, poprawę jakości i dostępności informacji turystycznej, a także zadania inwestycyjne polegające na:

- rewitalizacji centrum Czernichowa na cele turystyczne,
- przebudowie i remoncie obiektu przemysłowego po elektrowni szczytowo-pompowej w Międzybrodzu Żywieckim na cele gospodarcze, kulturalne.

Aktualnie w granicach ustanowionych stref ochrony konserwatorskiej, ścisłej ochronie podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- Zespół zabytkowy - kapliczka murowana i dzwonnica drewniana w Czernichowie przy drodze krajowej nr 947 (nr rejestru A-628/89),
- Drewniana dzwonnica w Tresnej - Kremplach na granicy działek nr 1525 i 1526 (nr rejestru 629/89).
- Na terenie gminy znajdują się następujące miejsca pamięci:
- pomnik wdzięczności poświęcony ofiarom hitlerowskiego terroru (Czernichów),
- - płyta upamiętniająca mieszkańców Międzybrodzia Bialskiego poległych w I i II wojnie światowej; tablica upamiętniająca mieszkańców Międzybrodzia Bialskiego poległych w I wojnie światowej (Międzybrodzie Bialskie – kościół),
- tablica upamiętniająca fundatorów, którzy przyczynili się do rozbudowy szkoły w 1955 roku w Międzybrodzu Bialskim (SP nr 1),
- tablica upamiętniająca ks. Prałata Jana Banasia, dziekana kęckiego 1937-84 (Międzybrodzie Bialskie – kościół),
- tablica upamiętniająca fundatora budowy szkoły w 1955 r. w Międzybrodzu Bialskim i w Międzybrodzu Bialskim Żarnówce 1954-66,
- tablica upamiętniająca spotkanie Józefa Hellera - dowódcy brygady Legionów Polskich z żołnierzami i społeczeństwem Międzybrodzia Bialskiego w 1932 r. w Ośrodku Zdrowia w Międzybrodzu Bialskim,
- na terenie gminy zlokalizowany był podobóz obozu koncentracyjnego KL Auschwitz i wybudowany przez więźniów ośrodek wypoczynkowy dla oficerów SS (Międzybrodzie Bialskie na terenie ośrodka wypoczynkowego - Zakłady Chemiczne).⁵

⁵ Program Rewitalizacji Gminy Czernichów na lata 2010 – 2015 i następne, 2011, Strada Consulting

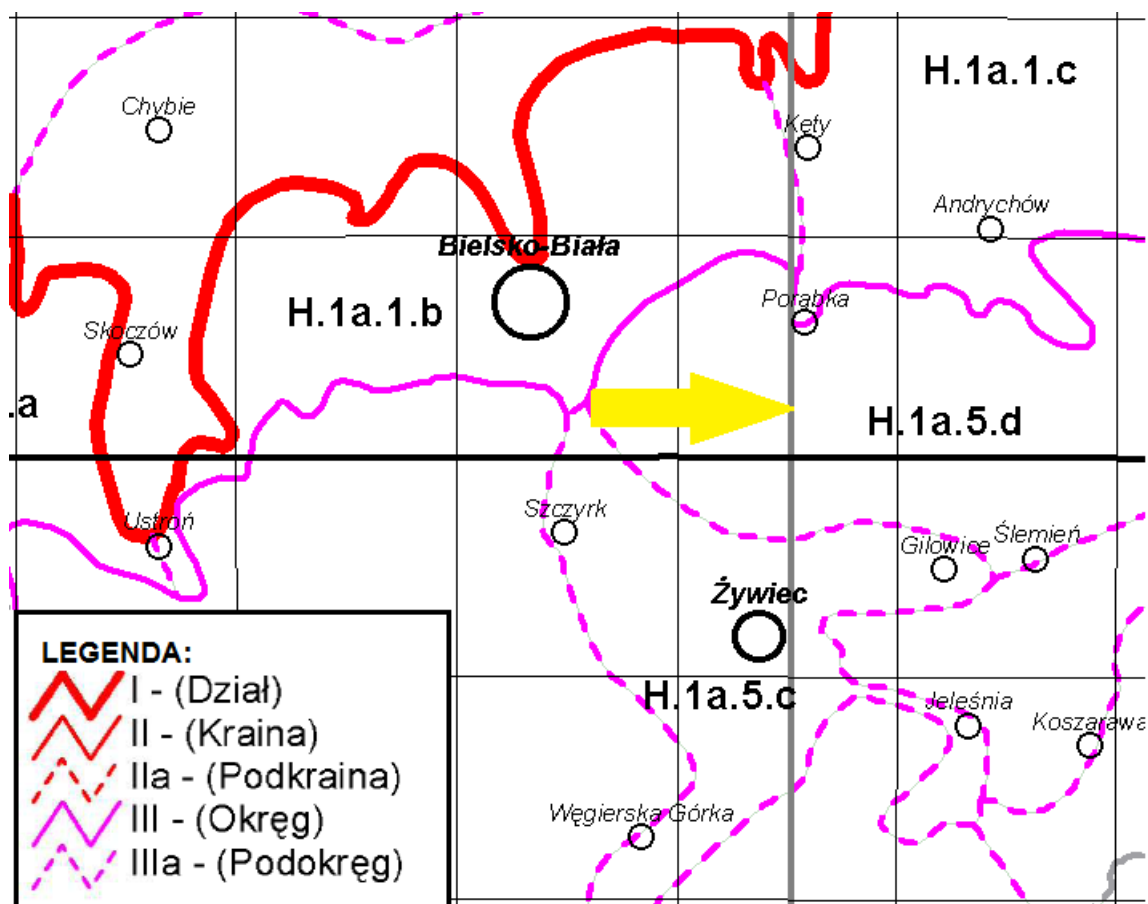
OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

4.1.1 Charakterystyczne elementy przyrody ożywionej w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu gminy Czernichów

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, gmina Czernichów położona jest w podokręgu Beskidu Małego (H.1.a.5.d), okręg Beskidzko - Żywiecki, Kraina Karpat Zachodnich, Dział Prowincja Karpacka.

Rysunek 4 Podział geobotaniczny obszaru gminy Czernichów

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

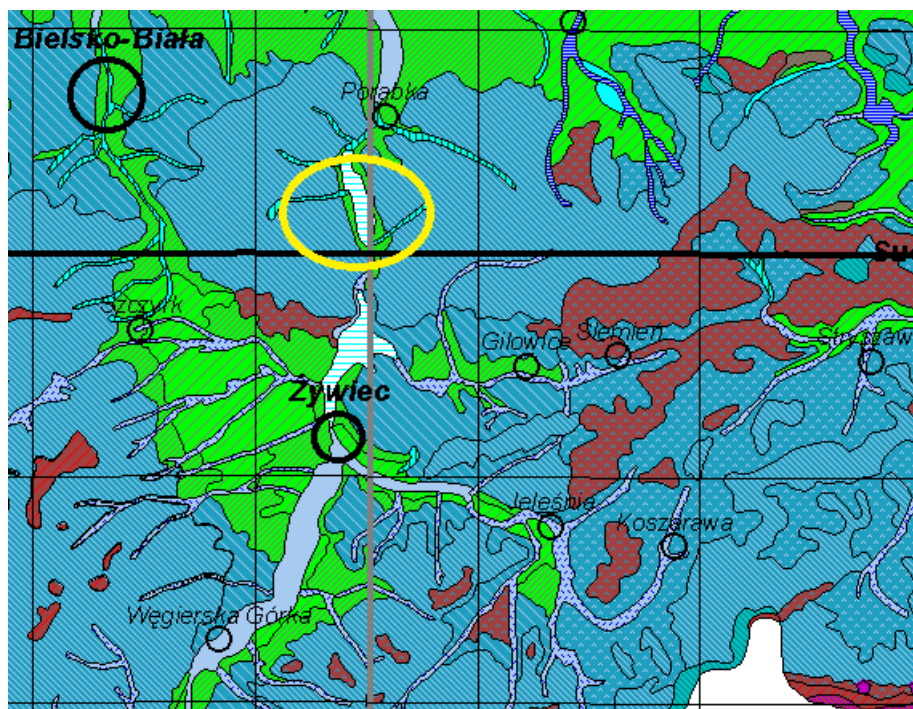
Krajobraz gminy Czernichów zdominowany jest przez duże urozmaicenie form geomorfologicznych, charakterystycznych dla mezoregionu Beskidu Małego obejmującego całą jej powierzchnię.

Beskid Mały w granicach gminy obejmuje dwa główne pasma górskie: w części zachodniej – Pasma Magurki Wilkowickiej – z najwyższym szczytem Czupel (935 m np.m) oraz w części wschodniej – Grupa Łamanej Skały lub inaczej – Góry Zasolskie (najwyższy szczyt: Madohora – 929 m np.m, a w

granicach gminy: Wielki Cisownik – 853 m npm, Jaworzyna – 864 m npm, Kościelec – 795 m npm). Obie grupy górskie rozdziela na terenie Czernichowa przełom rzeki Soły z dwoma kaskadowo położonymi zbiornikami zaporowymi: w Tresnej i Porąbce. Zasadniczy zrząd rzeźby terenu tworzą kopulaste grzbiety i głębokie, nieckowate doliny rzeczne: część jest głęboko wcięta, a część płaskodenna; mają profil nieco asymetryczny - ograniczone stromymi zboczami i nieco łagodniejszymi stokami. W przeważającej części Beskidu Małego grzbiety górskie mają zasadniczo przebieg równoleżnikowy, z dużą ilością dolin potoków: podłużnych, poprzecznych i z fragmentami przełomów.

Główne dominanty ekspozycji krajobrazu w gminie Czernichów to: zbiorniki zaporowe w dolinie Soły, praktycznie rozcinające w kierunku południkowym teren gminy na dwie odrębne funkcjonalnie części oraz masyw Góry Żar z bogatą i różnorodną infrastrukturą - z szerokimi panoramami widokowymi, skierowanymi na znaczną część Beskidu Małego, Kotliny Żywieckiej oraz odległe pasma Beskidu Żywieckiego. Maksymalne deniwelacje terenu w gminie Czernichów dochodzą do ok. 635 m (najniższy punkt: dolina Soły – ok. 300 m npm; najwyższy punkt: szczyt Czupła – 935 m npm).

Na skutek działalności człowieka szata roślinna tego obszaru jest dosyć mocno zmieniona i odbiega zasadniczo od układów pierwotnych, co wynika z porównania jej stanu aktualnego z mapą roślinności potencjalnej. Roślinność przedstawia się jako mozaika zbiorowisk naturalnych, półnaturalnych i antropogenicznych.

LEGENDA:

- Waters (lakes and other)
- 18 - Tilio-Carpinetum, submont., poor
- 07 - Carici remotae-Fraxinetum
- 33 - Dentario glandulosae-Fagetum, westcarp.,

Rysunek 5 Potencjalna roślinność naturalna na terenie gminy Czernichów

Źródło: Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T., 1995, Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000. Arkusze 1-12, IGiPZ PAN, Warszawa

Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez siedlisko. Potencjalna roślinność naturalna opisywana jest przy pomocy podstawowych typologicznych jednostek geobotanicznych, jakimi są zespoły roślinne. Używane w legendzie mapy potencjalnej roślinności naturalnej łacińskie nazwy zbiorowisk są znanymi z badań w danym regionie końcowymi etapami w szeregu rozwojowym zbiorowisk roślinnych w sukcesji pierwotnej lub wtórnej, które możliwe są do zrealizowania na danym siedlisku.

Wraz ze zmianą sposobu użytkowania powierzchni zmianie ulega szata roślinna. Dominującą roślinnością potencjalną tego terenu są trzy zespoły roślinności. Są to:

- grąd subkontynentalny lipowo-dębowo-grabowy (Tilio-Carpinetum), wielogatunkowe lasy liściaste w typie lasu świeżego i wilgotnego z dominacją dębu szypułkowego i graba *Carpinus betulus*, z udziałem buka *Fagus sylvatica*, lipy drobnolistnej *Tilia cordata*, świerka i jodły *Abies alba*. Występują w województwie w odmianie geograficznej małopolskiej z bukiem i jodłą, w formie wyżynnej zróżnicowanej na serię ubogą i żyzną oraz w formie podgórskiej w serii ubogiej i żyznej,
- podgórski łęg jesionowy *Carici remotae-Fraxinetum* – zespół leśny należący do lasów wilgotnych. Są to lasy związane z ciekami wodnymi, z kompleksami źródłkowymi oraz z miejscami wypływu wód podziemnych. Rośnie na wyżynach i w górach, także na pogórzach, głównie w dolinach mniejszych rzek. Podgórski łęg jesionowy, tak jak wszystkie łęgi należy do bogatych gatunkowo. W naturalnych fitocenozach dominującym gatunkiem drzewostanu jest jesion wyniosły, z domieszką olszy czarnej i szarej oraz jawora. Sporadycznie mogą występować też buk zwyczajny, klon pospolity i polny oraz wiąz górski. Luźną warstwę krzewów, w podgórskim łęgu tworzą m.in.: leszczyna, trzmielina, wiciokrzew czarny. Główną grupę gatunków runa stanowią rośliny występujące również w innych łęgach i podmokłych lasach: niecierpek pospolity, czyściec leśny, podagrycznik pospolity, śledziennica skrętołistna, gwiazdnica gajowa, kostrzewa olbrzymia, gajowiec żółty i inne. Do gatunków odróżniających ten łęg od innych należą turzyca odległokłosa, szczaw gajowy, skrzyp olbrzymi i czartawa pośrednia, które występują również w innych zbiorowiskach, ale w tym wykazują wyjątkowo duże przywiązanie i żywotność oraz znaczną liczebność. W podgórskim łęgu można spotkać dwie bardzo rzadkie, ale wyróżniające ten typ zbiorowisk rośliny: śledziennicę naprzeciwlistną i turzycę zwisłą,
- Żyzna buczyna karpacka zwana też buczyną karpacką (*Dentario glandulosae-Fagetum*) – zespół roślinności należący do związku *Fagion sylvaticae* grupującego lasy bukowe. Jest to zespół leśny, który niegdyś zajmował niemal całe piętro regla dolnego w Karpatach od ok. 600 do 1150 m n.p.m. Obecnie jeszcze zachował się w nienaruszonym stanie w niektórych trudno dostępnych miejscach. Buczyna ta charakteryzuje się domieszką jodły, wiązu górskiego i jaworu. W wyższych partiach miejsce jodły zajmuje świerk. Dominujący gatunek – buk zwyczajny osiąga często ogromne rozmiary. Tworzy zwarte i cieniste drzewostany z szerokimi koronami i rzadko rozstawionymi pniami ogromnych drzew. W górnych partiach, na granicy swojego pionowego zasięgu pnie buków są często rozgałęzione i poskręcane. Warstwa podszytu prawie nie występuje, ubogie w gatunki runo rozwija się głównie wczesną wiosną, przed rozwojem liści przez drzewa. Jest to możliwe dzięki temu, że buk bardzo późno rozwija swoje liście. Runo zajmuje 30-60% powierzchni, resztę stanowi ściółka, brak zupełnie gołej gleby. Gleby pochodzą głównie z łupków i piaskowców, są bogate w próchnicę powstałą z corocznie opadających liści bukowych, procesy bielicowania słabe.

Aktualnie roślinność rzeczywista rzadko lub w ogóle nie zgadza się z przedstawioną na tym terenie roślinnością potencjalną. Dotyczy to także istniejących powierzchni leśnych, na co wskazuje struktura siedliskowa obecnych lasów.

4.1.2 Siedliska przyrodnicze

Ogółem na terenie gminy Czernichów występują następujące klasy siedlisk: lasy iglaste (48%), lasy mieszane (39%), lasy liściaste (7%), grunty orne (3%) oraz tereny rolnicze z elementami naturalnymi oraz łąki i pastwiska (3%) - w obrębie których stwierdzono ok. 900 – 950 gatunków roślin naczyniowych, m.in. w oparciu o liczne opracowania florystyczne, fitosocjologiczne z terenu Beskidu Małego.

Do siedlisk o znaczeniu europejskim na terenie gminy Czernichów, należą między innymi obszary ochrony siedlisk Natura 2000 (Beskid Mały), w tym:

- Kwaśne buczyny Luzulo - Fagenion (kod 9110) - 50% pokrycia terenu Ostoi,
- Żyzne buczyny Dentario glandulosae – Fagenion oraz Galio odorati – Fagenion (kod 9130) - 20% pokrycia,
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie Arrhenatherion elatioris (kod 6510) - 1% pokrycia (m.in. dolne partie stoków Hrobaczej Łąki, Suchego Wierchu, Groniczka, Góry Żar),
- Jaworzyny i lasy klonowo – lipowe na stokach i zboczach Tilio platyphyllis – Acerion pseudoplatani (kod 9180) – 2% pokrycia,
- Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe – płaty bogate florystycznie Nardion (kod 6230) - 1% pokrycia (m.in. polany na Hrobaczej Łące, Jaworzynie, Wielkim Cisowniku),
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Alno - Padion i Salicion albae (kod 91 E0) - 0,25% pokrycia terenu ostoi,
- Ziołorośla górskie i nadrzeczne (kod 6430) - 0,5% pokrycia,
- Górskie torfowiska o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (kod 7230) - 0,1% pokrycia.

W obrębie terenów rolniczych, łąk oraz cieków i zbiorników wodnych stosunkowo licznie są reprezentowane inne charakterystyczne zbiorowiska nieleśne:

- zespół ostrożenia warzywnego Angelico – Cirsietum oleracei,
- łąka ostrożeniowa (Cirsietum rivularis).

4.1.3 Chronione i ginące elementy flory i fauny

Do chronionych roślin występujących na terenie gminy Czernichów należy zaliczyć ok. 30 gatunków: podrzeń żebrowiec, widłak goździsty, widłak jałowcowaty, widłak wroniec, lilia złotogłów, śnieżyczka przebiśnieg, goździk piaskowy, mieczyk dachówkowaty, orlik pospolity, bluszcz pospolity, dziewięciśń bezłodygowy, podkolan zielony, kruszczyk błotny, kruszczyk szerokolistny, kukułka Fuchsa, mieczyk dachówkowaty, kukułka szerokolistna, storczyk męski, ciemiężca zielona, gółka długoostrogowa, naparstnica purpurowa, kukułka plamista, dziewięciśń bezłodygowy, storczyca kulista, podkolan biały, wawrzynek wilczełyko, parzydło leśne, kalina koralowa, kopytnik pospolity, paprotka zwyczajna, centuria pospolita, marzanka wonna, kruszyna pospolita, pierwiosnka wyniosła i goryczka trojeściowa) i dodatkowo kilkadziesiąt gatunków rzadkich i zagrożonych, występujących często na granicach swoich zasięgów.

Na terenie gminy podstawowy problem dla ochrony rodzimej flory stanowi ekspansja gatunków synantropijnych w zbiorowiskach roślinności leśnej i nieleśnej – szczególnie jest to widoczne w strefie przybrzeżnej Jeziora Międzybrodzkiego i Jeziora Żywieckiego – wzdłuż pozostałości zbiorowisk łągowych i szuwarów przybrzeżnych oraz w strefie pozostającej na styku terenów zabudowy mieszkaniowej oraz obszarów leśnych.

Stan zbadania fauny na terenie gminy jest reprezentatywny dla stanu rozpoznania tych walorów w całym Beskidzie Małym. Ogółem na tym obszarze stwierdzono występowanie ok. 110 gatunków ptaków (m.in. 6 drapieżników dziennych, 4 gatunki kuraków leśnych, 6 gatunków dzięciołów, bocian czarny), 41 gatunków ssaków, 15 gatunków płazów, 5 gatunków gadów oraz 17 gatunków ryb.

Szczegółowe rozpoznanie walorów faunistycznych nastąpiło na obszarze Beskidu Małego podczas przygotowywania dokumentacji, niezbędnej do opracowania planu ochrony.

Szczególnie charakterystycznymi przedstawicielami fauny pozostałych grup kręgowców na tym obszarze są:

ssaki: wydra, niedźwiedź brunatny, wilk, liczne nietoperze: podkowiec mały, nocek duży borowiec wielki, gacek brunatny, gacek szary, mroczek posrebrzany, mroczek poźlocisty, mroczek późny, nocek rudy; przedstawiciele owadożernych: orzesznica, smużka, ryjówka aksamitna,

plazy: traszka grzebieniasta, kumak nizinny, kumak górski, traszka karpacka, ropucha szara, żaba trawna, żaba wodna, żaba jeziorkowa, traszka zwyczajna, traszka górską,

gatunków gadów (padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny i żmija zygzakowata),

kilkadziesiąt gatunków bezkręgowców: m.in. przedstawiciele rodzaju trzmiel, motyle: paź królowej, szlaczkoń szafraniec, czerwonończyk nieparek, mieniak strużniak, mieniak tęczowiec chrząszcze: liszkarz mniejszy, jelonek rogacz, kozioróg dębosz, przedstawiciele rodzaju biegacz.

4.1.4 Formy ochrony przyrody na terenie gminy

Formy ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 627) na terenie gminy Czernichów wymieniono w tabeli poniżej.

Tabela 1 Powierzchniowe formy ochrony przyrody na terenie gminy Czernichów

L.P.	Nazwa obszaru	Pow. w gran. gminy [ha]	Forma ochrony/ rok utworzenia	Cel ochrony
1	Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Beskid Mały	1002,46	NATURA2000 PLH240023	opis poniżej tabeli
2	Park Krajobrazowy Beskidu Małego	56,26	Park krajobrazowy/ 1998	ochrona wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Małego

Źródło: Rejestr powierzchniowych obszarów chronionych województwa śląskiego, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, 2014

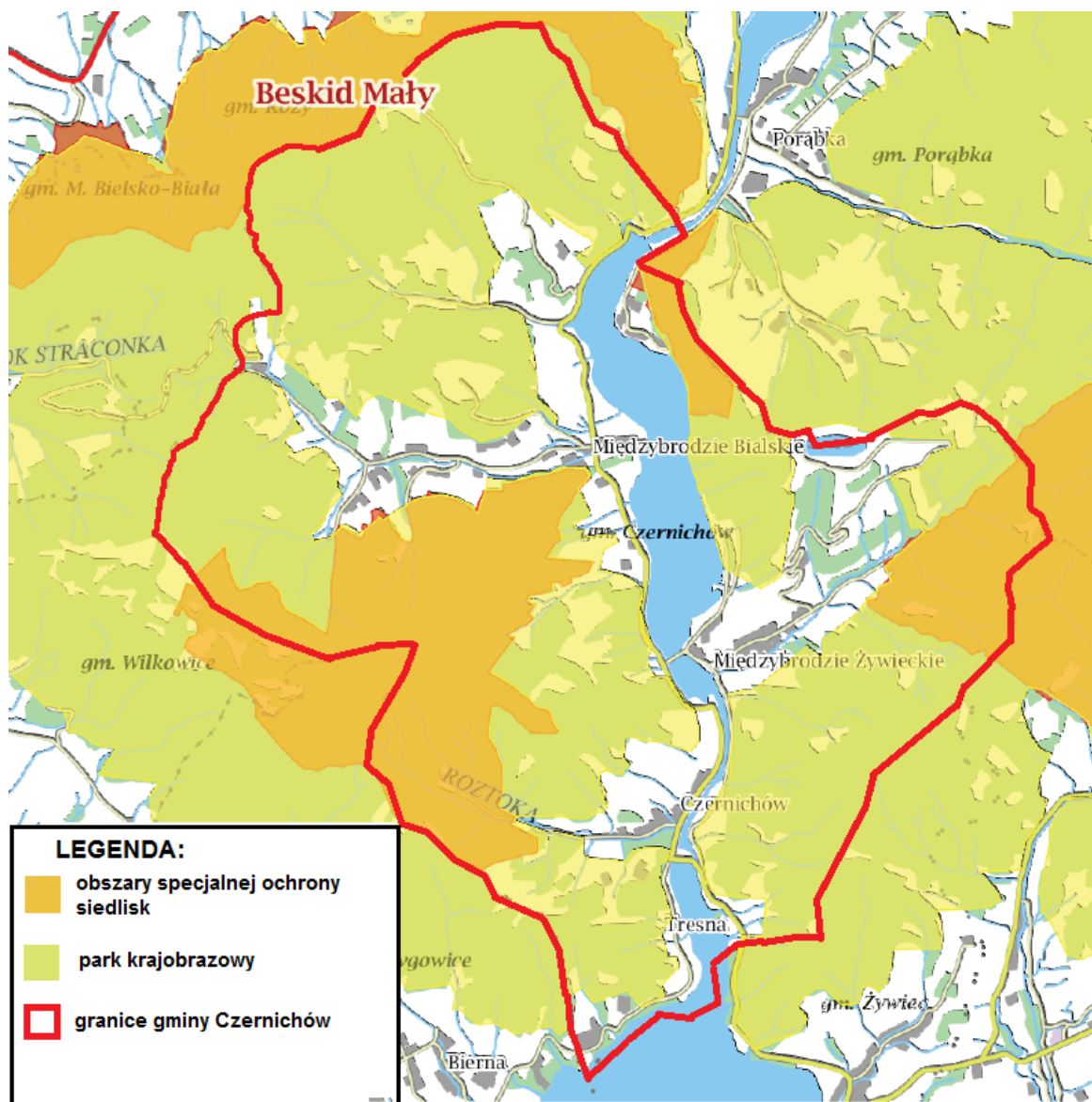
Park Krajobrazowy „Beskid Mały”

Park Krajobrazowy Beskidu Małego o powierzchni ogólnej: 25.770,00 ha (otulina – 22.250,00 ha); utworzony w 1998r. (w granicach parku znajduje się 100% powierzchni gminy, tj. 5626 ha, w tym: Park – 4045 ha oraz otulina – 1581 ha).

Dotychczas przeprowadzone badania flory roślin naczyniowych wykazały występowanie ponad 840 gatunków. Beskid Mały charakteryzuje się stosunkowo dużym udziałem (10%) roślin górskich, wśród których dominują gatunki regla i ogólnogórskie. Dużym walorem jest występowanie licznych przedstawicieli rodziny storczykowatych, np.: kruszczyk błotny, storczyca kulista, storczyk męski i stoplamek plamisty. Zagrożone są również gatunki znajdujące się na granicach swych zasięgów, między innymi: rzeżucha trójlistkowa i żywokost sercowaty, a także gatunki wapieniolubne wymierające wskutek zarastania nieużytkowanych kamieniołomów.

Na terenie Beskidu Małego występują - z kopytnych: dzik, sarna i jelen, zaś z dużych drapieżników: ryś, wilk, lisi, borsuk, a sporadycznie niedźwiedź. Spośród nietoperzy podawano z tego terenu: mroczka późnego, nocka wąsatka i borowca wielkiego, a z owadożernych: rzęsorka rzeczka i zębiatka karliczka oraz dwa gatunki ryjówek: aksamitną i malutką. Największym gryzoniem jest bóbr europejski. Łącznie na terenie Beskidu Małego zanotowano dotychczas 36 gatunków ssaków. Natomiast badania ornitofauny wykazały występowanie 111 gatunków ptaków lęgowych, w tym 6

drapieżników dziennych, a wśród nich: trzmiełojada i kobuza; 4 gatunki kuraków; 6 gatunków dzięciołów, bociana czarnego, pójdzki i zimorodka.

Rysunek 6 Obszary chronione na terenie gminy Czernichów

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Beskid Mały (PLH240023)

Obszar Beskid Mały o kodzie PLH240023 składa się z sześciu enklaw wydzielonych w paśmie Magurki Wilkowieckiej (Czupel 933 m n.p.m.) i grupie Łamanej Skały (929 m n.p.m.). Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 7186,2 ha, w tym 1002,46 ha w granicach gminy Czernichów⁶. Administracyjnie znajduje się w większości na terenie województwa śląskiego, w obrębie 8 gmin. Jedynie niecałe siedemnaście procent powierzchni mieści się w granicach województwa małopolskiego, na terenie 2 gmin.

W Beskidzie Małym przedmiotami ochrony jest 15 typów siedlisk przyrodniczych:

⁶ Strategia zarządzania dla obszaru Natura 2000 „Beskid Mały”

- 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (stan ochrony U1),
- 6430 Zioloorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) (stan ochrony U1),
- 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (stan ochrony U1),
- 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (stan ochrony U1),
- 7140 Torfowiska przejściowe (stan ochrony U1),
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (stan ochrony U1),
- 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zb. z *Androsacetalia vandellii* (stan ochrony FV),
- 8310 Jaskinie nieudostępniane do zwiedzania (stan ochrony FV),
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) (stan ochrony FV),
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) (stan ochrony FV),
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (stan ochrony XX),
- 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (stan ochrony XX),
- 91D0 Bory i lasy bagienne (stan ochrony FV),
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz olsy źródliskowe (stan ochrony XX),
- 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*) (stan ochrony U2).

oraz 8 gatunków roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej:

- widłoząb zielony *Dicranum viride* (stan ochrony U1)
- traszka karpacka *Triturus montandoni* (stan ochrony FV)
- kumak górski *Bombina variegata* (stan ochrony FV)
- wydra *Lutra lutra* (stan ochrony XX)
- podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* (stan ochrony XX)
- nocek orzęsiony *Myotis emarginatus* (stan ochrony XX)
- nocek duży *Myotis myotis* (stan ochrony XX)
- nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* (stan ochrony XX)

Za najistotniejsze siedliska w obszarze należy uznać kwaśne i żyzne buczyny górskie. Ponadto wysoki walor przyrodniczy posiada również znajdująca się na krańcach zasięgu geograficznego świerczyna górnoreglowa oraz jaworzyna miesięcznicowa i świerczyny na torfie. Ważna jest również ochrona wymienionych powyżej, zajmujących niewielkie powierzchnie siedlisk, których obecność wpływa na wzrost bioróżnorodności obszaru. Odnośnie gatunków, najważniejsze jest zabezpieczenie miejsc rozrodu płazów – kumaka górskiego i traszki karpackiej, zimowisk nietoperzy (jaskinie) oraz siedlisk mchu – widłozęba zielonego.

4.1.5 Zieleni urządzona

Zieleni urządzona, w tym: parki, zieleńce, skwery, zieleni przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo – przemysłowej, w tym – obiektów użyteczności publicznej oraz zabytkowe zespoły zieleni przydworskiej, przypałacowej i przykościelnej – to jeden z istotnych elementów Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) gminy. W skład ESOCh w gminie Czernichów wchodzi:

- zabytki i obszary ochrony konserwatorskiej,

- cmentarze (Cmentarz komunalny w Międzybrodziu Bialskim, Cmentarz komunalny w Międzybrodziu Żywieckim),
- zieleńce,
- ciągi zieleni wzdłuż ulic,
- ogrody przy zabudowie jednorodzinnej.

Tabela 2 Powierzchnia terenów zieleni urządzonej na terenie gminy Czernichów

Tereny zieleni	Powierzchnia (ha)	Ilość (szt.)
parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	1,7	4
cmentarze	2,2	3
las gminne	2,0	-
ogrody przydomowe	2,11	38
Razem	8,01	7

Źródło: Bank Danych Regionalnych, 2012

Sołectwo Czernichów – położone jest u podnóża zapory w Tresnej, na lewym brzegu Soły, w dolinie potoku Roztoka na stoku Suchego Wierchu. Na terenie wsi znajduje się zabytkowa murowana Kaplica z XVIII wieku z łamanym dachem krytym gontem, dzwonnica-kapliczka kamienna z 1781 roku oraz figura kamienna z 1848 roku.

Sołectwo Międzybrodzie Bialskie – położone jest na lewym brzegu Soły, w dolinach potoków Ponikiew oraz Duża i Mała Żarnówka, na stokach Rogacza, Magurki i Hrobaczej Łąki, a także obejmuje część góry Żar (na prawym brzegu Soły), gdzie znajduje swój początek elektrownia szczytowo-pompowa Porąbka-Żar o mocy 500 MW i spadzie wody 440 metrów. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest znaczna część obiektów technicznych elektrowni oraz siedziba dyrekcji. - Międzybrodzie Bialskie ma 450-letnią historię, a jego walory jako miejscowości letniskowej znane już były w okresie międzywojennym. Na terenie sołectwa znajduje się murowany kościół rzymskokatolicki z 1863 roku z zabytkowym ołtarzem z XVI i XVII wieku oraz cennymi renesansowymi i barokowymi obrazami, a także stary cmentarz. Występują tu również źródła wód geotermalnych.

Sołectwo Międzybrodzie Żywieckie - (liczba ludności - 1386, powierzchnia 1003 ha) położone jest nad południowymi krańcami Jeziora Międzybrodzkiego, w dolinie potoku Isepnica, na stokach Żaru; Cisowych Grap i Rogacza.. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest znana zarówno w Polsce, jak i zagranicą Górską Szkoła Szybowcowa „ŻAR” o 60-letniej tradycji, która prowadzi szkolenie i trening w zakresie lotów szybowcowych," a także lotniarstwa i paralotniarstwa.

Sołectwo Tresna – położone jest nad północną częścią Jeziora Żywieckiego, na stokach Kościelca i góry Przyszop. Na terenie sołectwa zlokalizowana jest siedziba Urzędu Gminy. Na terenie wsi znajduje się drewniana dzwonnica z początku XX wieku. Zlokalizowana jest tutaj również hydroelektrownia „TRESNA” o mocy 21 MW, której budowę ukończono w 1967 roku.

Istniejące w gminie walory i zasoby środowiska przyrodniczego, dwa sztuczne zbiorniki wodne: Jezioro Żywieckie i Jezioro Międzybrodzie oraz Górską Szkoła Szybowcowa „ŻAR” wpływają na jej dużą atrakcyjność turystyczno-wypoczynkową poprzez tworzenie doskonałych warunków do całorocznego wypoczynku i rekreacji w różnorodnych, aktywnych formach, tj. turystyki górskiej (pieszej i rowerowej), uprawiania sportów wodnych i zimowych (narciarstwa biegowego i zjazdowego),

Gmina Czernichów posiada wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe, o czym może świadczyć powierzchnia obszarów chronionych. Teren gminy pokrywają dwa obszary chronione tj.: Park Krajobrazowy Beskid Mały, Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000 Beskid Mały. Działania władz gminy powinny zmierzać do zrównoważonego rozwoju, oraz być spójne z propozycjami działań ochronnych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, zarządzającej obszarami NATURA 2000 oraz Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – realizującego zadania ochronne na terenie parku krajobrazowego.

Zachowanie ciągłości lokalnych i ponadlokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych (kompleksy leśno – wodne, zabytkowe założenia zieleni parkowej i inne elementy krajobrazu kulturowego), wyznaczenie obszarów dla rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych, nowe obiekty i obszary chronione – to główne wskaźniki osiągnięcia stanu docelowego w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu. Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące działania:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów objętych ochroną prawną,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo. W Programie ochrony środowiska dla gminy Czernichów z 2009 r. zaproponowano powstanie 14 różnorodnych form ochrony przyrody, w tym między innymi: 3 użytki ekologiczne, 1 rezerwat przyrody, 1 stanowisko dokumentacyjne oraz 9 pomników przyrody,
- dostosowanie terenów leśno - wodnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej,
- tworzenie terenów zieleni urządzonej (skwery, zieleńce); zagospodarowanie zielenią otoczenia gminnych obiektów użyteczności publicznej oraz rewitalizacja wybranych cennych zespołów i założeń zieleni w obiektach zabytkowych do celów rekreacyjno – wypoczynkowych,
- wspieranie proekologicznych działań lokalnych nadleśnictw w realizacji obecnie obowiązujących planów urządzania lasu oraz „programów ochrony przyrody”,
- zachowanie różnorodności biologicznej ekstensywnie użytkowanych agrocenoz, kompleksów stawów – wdrażanie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych, promocja agroturystyki, kwalifikowanych form rekreacji (wędkarstwo), turystyki pieszej, rowerowej, ukierunkowanej na aktywny odbiór walorów przyrodniczych i krajobrazowo – kulturowych (ścieżki przyrodniczo – dydaktyczne; punkty atrakcyjnych stanowisk roślin i siedlisk zwierząt),
- ograniczanie konfliktów między potrzebami ochrony przyrody i rozwoju infrastruktury w obrębie dolin Soły i mniejszych rzek,
- unikanie nadmiernej intensyfikacji rolnictwa (konieczne utrzymanie istniejących jeszcze zadrzewień śródpolnych, miedz, pasów zadrzewień wśród cieków itp.),
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory (m.in. ochrona siedliska ptaków, ochrona siedlisk roślin chronionych, akcje edukacyjne w szkołach, promujące np. ideę „opiekunów przyrody”),
- dalsza współpraca gminy Czernichów należącej do Lokalnej Grupy Działania „Żywiecki Raj”, z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, w tym pozyskiwanie środków w ramach działania objętego PROW 2007-2013:
 - „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”,
 - „Odnowa i rozwój wsi”,
 - „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”,
 - „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

Wskazane do ochrony w formach przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody fragmenty gminy pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk roślinności lęgowej, obszarów nieleśnych) w sytuacji, bowiem

zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

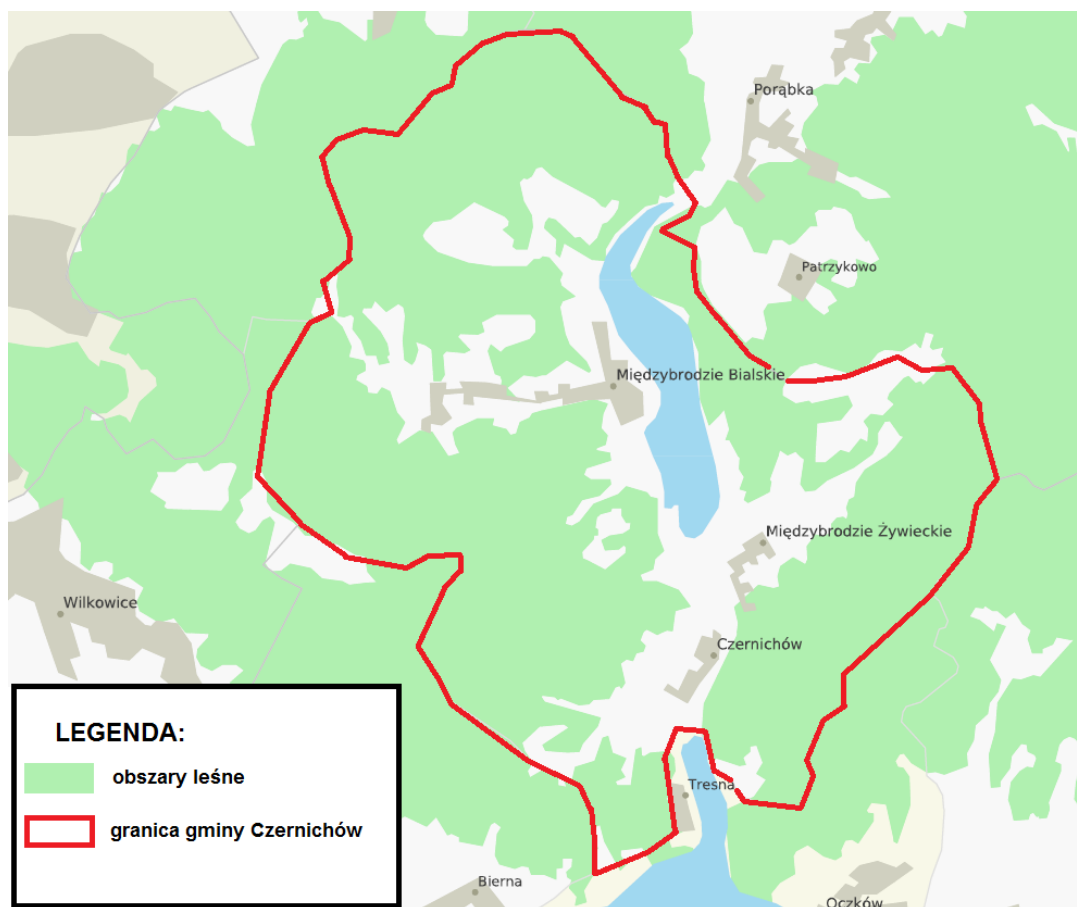
Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność Gminy w tym zakresie.

Utworzenie ekologicznego systemu ochrony obszarów i obiektów przyrodniczo cennych można zaliczyć do celów krótkoterminowych (do 2017 r.) w działaniach Gminy Czernichów, natomiast pozostałe - do celów długoterminowych (do 2021 r.).

4.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

4.2.1 Charakterystyka stanu aktualnego

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Czernichów – wg stanu na dzień: 31.12.2012 r. - wynosi: 3 501,7 ha (gruntów leśnych, związanych z gospodarką leśną ogółem – 3548,2 ha), co stanowi około 62 % jej powierzchni. Lasy państwowe stanowią ok. 1956,7 ha powierzchni lasów, w tym: 1954,8 ha – w administracji Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Jeleśnia, obręb: Żywiec; Andrychów, obręb: Porąbka; Bielsko, obręb: Szczyrk). Lasy niepaństwowe zajmują powierzchnię ok. 1543 ha – głównie, jako niewielkie rozproszone enklawy, z reguły przylegające do zwartych kompleksów Lasów Państwowych, w tym własność osób fizycznych 845 ha oraz wspólnot gruntowych 687 ha.

Rysunek 7 Obszary leśne na terenie gminy Czernichów

Źródło: PGL Lasy Państwowe

Obszary leśne występują na terenie gminy Czernichów głównie w dużych, zwartych kompleksach leśnych, skupionych w obrębie partii grzbietowych i szczytowych pasm górskich: Suchego Wierchu, Czupła, Magurki Wilkowieckiej i Hrobaczej Łąki w części północnej i zachodniej oraz: Wielkiego Cisownika, Jaworzyny i Góry Żar w części północno – wschodniej i wschodniej. Ww. kompleksy leśne w formie nieregularnych, wydłużonych enklaw schodzą w piętro pogórza – szczególnie w Małej Tresnej, Czernichowie i Międzybrodziu Bialskim.

Nadleśnictwo Andrychów

Zgodnie z aktualnym operatem urządzenia lasu Nadleśnictwa Andrychów (okres obowiązywania: 01.01.2005 r. – 31.12.2014 r.), w części dotyczącej obrębu Andrychów, całość lasów zaliczono do siedlisk wyżynnych, natomiast powierzchniowo na terenie w/w obrębu dominują:

- las mieszany wyżynny wariant typowy – ok.48% ogólnej powierzchni obrębu (w znacznej części na terenie gminy),
- las wyżynny wariant typowy – ok.44% (w znacznej części na terenie gminy).

Udział procentowy, powierzchniowy poszczególnych gatunków w strukturze drzewostanów kształtuje się następująco:

- sosna – 38%,
- dąb – 25%,
- modrzew – 25%,
- olcha – 7%.

Lasy obrębu Andrychów charakteryzuje znaczna zgodność składów gatunkowych drzewostanów z siedliskiem (około 85% ogólnej powierzchni), a dodatkowo przyrodnicze i ekonomiczne walory lasów obrębu potwierdza ok. 40% udział lasów 4- i więcej gatunkowych oraz 23% udział lasów w III klasie wieku (60 – 80 lat). Wszystkie drzewostany wykazują dobrą żywotność, wysoki wskaźnik zadrzewienia, stopień zwarcia, co gwarantuje stabilność ekosystemów leśnych.

Lasy na terenie obrębu Andrychów wykazują zwiększony udział siedlisk lasów liściastych oraz gatunków liściastych w stosunku do średniej dla Nadleśnictwa, RDLP w Katowicach oraz województwa małopolskiego.

Analiza planowanej gospodarki leśnej w zakresie pozyskania drewna w obrębie Andrychów lata 2005 – 2014 skłania do następujących wniosków:

- wysokie pozyskanie drewna z cięć przygodnych (wiatrołomy, śniegołomy, ciecicia sanitarne – posusz czynny) w użytkowaniu przedrębnym, natomiast znaczący spadek – w rębny,
- duży udział powierzchniowy i masowy trzebieży w użytkowaniu przedrębnym (tendencja malejąca w stosunku do wcześniejszego 10 – lecia),
- udział użytków przygodnych na poziomie 55- 60% użytków rębnych i przedrębnych,
- zwiększenie udziału lokalnych odnowień na otwartych powierzchniach zrębowych i pod osłoną drzewostanu.

Lasy obrębu Andrychów należą do kategorii lasów ochronnych - głównie wodochronnych oraz glebochronnych, pozostających w II strefie uszkodzeń od emisji przemysłowych, a także położonych w odległości do 50 km od granic miasta – masowego wypoczynku.

Nadleśnictwo Andrychów sprawuje nadzór nad lasami niepaństwowymi na zlecenie starostw powiatowych, w ramach 5 obwodów nadzorczych, obejmujących 9654,4 ha. Sprawy sprawowania nadzoru nad lasami prywatnymi regulują porozumienia w sprawie powierzenia przez starostę spraw z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa.

Nadleśnictwo Jeleśnia

W Nadleśnictwie gospodarka prowadzona jest w oparciu o aktualnie obowiązujący „Plan urządzenia lasu” na lata 2005-2014 wraz z „Aneksami do Planu Urządzenia Lasu na lata 2005-2014” z 2011 r. Obecnie prowadzone są prace nad sporządzeniem nowego planu urządzenia lasu na lata 2015-2024.

W lasach nadleśnictwa dominującym gatunkiem jest świerk, zajmuje on prawie 70% powierzchni. Udział buka i jodły wynosi odpowiednio 20% i 10%. Całość lasów zaliczono do lasów ochronnych. Całość lasów Nadleśnictwa Jeleśnia została uznana za ochronne zarządzeniem nr 271 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28 grudnia 1995 r. Szczególne funkcje lasu zostały określone mianem kategorii ochronności w obrębie Żywiec:

- lasy wodochronne - 4820,41 ha,
- lasy wodochronne i glebochronne - 48,91 ha,
- lasy wodochronne, w miastach i wokół miast - 477,15 ha.

Wszystkie występujące w lasach Nadleśnictwa siedliska, są siedliskami górskimi.

Siedliska lasowe zajmują 92,73% (10489,50 ha), natomiast borowe 7,27% (823,81 ha) powierzchni leśnej nadleśnictwa. Dominującym typem siedliskowym w nadleśnictwie jest LGśw (65,22%). Kolejne miejsca zajmują:

- LMGśw - 19,96%,
- LGw - 6,91%,
- BMGśw - 5,15%,
- BWG - 2,13%,
- LMGw - 0,30%,
- LŁG - 0,24%,
- OIJG - 0,09%.

Nadleśnictwo Jeleśnia sprawuje nadzór nad 10 668 ha lasów prywatnych położonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jeleśnia, z obszaru powiatu żywieckiego. Nadzór ten został powierzony Nadleśnictwu w wyniku porozumienia ze Starostwem Żywieckim. Lasy nadzorowane graniczą lub stanowią enklawy z gruntami Nadleśnictwa. Część lasów z obszarów wsi Koszarawa, Przyborów, Krzyżowa, Pewel Wielka, Pewel Ślemieńska, Pewel Mała, Świnna, tworzy osobne kompleksy, obejmujące stoki i grzbiety lokalnych wzniesień, nie graniczy z lasami Skarbu Państwa. Lasy niestanowiące własności skarbu Państwa zostały podzielone na 3 obwody nadzorcze.

Nadleśnictwo Bielsko

Gatunkami głównymi w lasach nadleśnictwa są: Świerk i Buk. W mniejszym udziale występują Brzoza, Sosna, Dąb, Modrzew, Jodła oraz domieszkowo Olsza, Jawor, Lipa, Jesion, Dąglezja, Wiąz i inne. Dominujące typy siedliskowe lasu i związane z nimi gospodarcze typy drzewostanu to Las Mieszany Górski-49%, Bór Mieszany Górski-16%, Las Mieszany Wyżynny-13%, Las Wyżynny-10%, Las Górski-5%, Las Mieszany Wyżynny-4%.

Nadleśnictwo Bielsko obręb Szczyrk zajmują niewielki obszar w zachodniej części gminy Czernichów, dlatego też pominięto szczegóły dotyczące nadleśnictwa.

Działania władz Gminy Czernichów na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów mają zasięg długoterminowy i powinny być spójne z podejmowanymi pracami i inicjatywami administracji Powiatu Żywieckiego oraz służb Nadleśnictw: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko. Wśród priorytetów Gminy Czernichów jest ochrona dziedzictwa przyrodniczego, a w ramach niego – zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększenie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności.

Lasy Nadleśnictw na terenie powiatu w przeważającej części wchodzą w obszary chronione, co ukierunkowuje działania administracji Lasów Państwowych do dążenia do uzyskania

„proekologicznego modelu” gospodarki leśnej, tj. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej. Praktycznie dotyczy to bieżącej realizacji zapisów planów urządzania lasów nadleśnictw oraz „Programów ochrony przyrody”, zsynchronizowanych z cyklem 10-letniego okresu obowiązywania ww. planów.

Wszystkie zadania gospodarcze, hodowlane i ochronne powinny być podporządkowane „ochronności” Lasów Państwowych, natomiast należy dążyć do uzyskania statusu „lasów ochronnych” w lasach niepaństwowych poprzez stosowne zapisy w operatach urzędzeniowych.

Należy podkreślić, iż zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, na terenach leśnych urządzanych przez PGL Lasy Państwowe i znajdujących się w granicach parku krajobrazowego, zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy – zgodnie z ustaleniami projektu planu ochrony parku krajobrazowego, uwzględnionymi w planie urządzenia lasów nadleśnictwa.

W związku z funkcjonowaniem od kilkunastu lat Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz ustanowieniem obszaru NATURA 2000 – Ostoja Siedliskowa Beskid Mały - administracja Lasów Państwowych czynnie uczestniczy w przygotowywaniu dokumentacji, pozwalającej ocenić stan zachowania siedlisk i gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów NATURA 2000.

Obszary leśne w granicach parku krajobrazowego – także na terenie gminy Czernichów – zostały również zdefiniowane w opracowanym planie ochrony, jako jeden z „obszarów działań ochronnych” i stref funkcjonalnych Parku. W przypadku zatwierdzenia przez Wojewodę Śląskiego ww. planu ochrony, zawarte w nim zapisy, dotyczące realizacji zadań ochronnych na terenie Parku, stanowiąc będą równocześnie odnośnik do zadań ochronnych dla wyznaczonego obszaru NATURA 2000.

Największym problemem w lasach nadzorowanych jest utrudnione egzekwowanie wykonania koniecznych zabiegów gospodarczych ze względu na znaczną ilość współwłasności, duże rozdrobnienie działek, podeszły wiek znacznej części właścicieli, zamieszkiwanie właścicieli w znacznej odległości od swojego lasu, często poza granicami kraju, nieuregulowany stan własnościowy (brak prowadzonych postępowań spadkowych w stosunku do nieżyjących właścicieli), brak środków finansowych na realizację zadań tj. aktualizację planów urządzenia lasu, zalesienia gruntów porolnych, sprawowanie nadzoru.

Renaturalizacja lasów na terenie gminy powinna wiązać się z dostosowaniem składu gatunkowego wprowadzanych drzewostanów do charakteru siedlisk. Obszary docelowo przeznaczone do zalesień występują przede wszystkim na siedliskach:

- Żyznej buczyny karpackiej (*Dentario glandulosae-Fagetum*) — w drzewostanach tego typu lasów w układach naturalnych dominuje buk (*Fagus sylvatica*), w domieszce jodła (*Abies alba*), świerk (*Abies alba*), jawor (*Acer pseudoplatanus*) i in.
- Kwaśnej buczyny górskiej (*Luzulo luzuloidis-Fagetum*) — w drzewostanach tego typu lasów w układach naturalnych dominuje buk (*Fagus sylvatica*), a w domieszce często występuje świerk (*Abies alba*)
- Grądu subkontynentalnego (*Tilio-Carpinetum*) — w drzewostanach tego typu lasów w układach naturalnych dominuje grab (*Carpinus betulus*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*)

Właściwa współpraca nadleśnictw z różnymi podmiotami gospodarczymi zainteresowanymi zagospodarowaniem i użytkowaniem turystycznym lasów, wymaga, a w przyszłości w coraz większym stopniu wymagać będzie, systematycznej koordynacji działań. Działania te winny być oparte przede wszystkim na promocji walorów turystycznych regionu.

4.3 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Zróżnicowane warunki środowiska przyrodniczego gminy Czernichów sprawiają, że przydatność terenów gminy dla gospodarki rolnej jest również zróżnicowana.

Występują tu gleby pseudobielicowe i brunatno – kwaśne, wytworzone z glin i ilów wietrzniowych oraz utworów lessowatych. Gleby te w zależności od położenia wykazują zróżnicowane stosunki wilgotnościowe. Położone na sokach gleby lessowate podlegają silnym procesom erozyjnym.

Jest to region przewagi gleb kompleksu pszennego górskiego, znaczny udział mają także gleby kompleksu zbożowo górskiego, zbożowo-pastewnego mocnego oraz pszennego dobrego.

Większość gleb należy do IV, V i VI klasy bonitacyjnej. gmina Czernichów przekształciła się w gminę turystyczną z racji ukształtowania terenów, w związku z tym stale ulega zmniejszaniu liczba gospodarstw rolnych, a w konsekwencji grunty orne są obsiewane i obsadzone w coraz mniejszym stopniu.

Gmina Czernichów zajmuje obszar 5626 ha. Największą powierzchnię – 3426 ha w gminie zajmują lasy i grunty leśne (lesistość w gminie wynosi 60,9%), użytki rolne zajmują 1098 ha powierzchni gminy, co stanowi 19,5%. Pozostały obszar zajmują tereny pod wodami i nieużytki, w tym zainwestowane. Stanowią one 18,5% całego obszaru gminy (1046 ha).

Na terenie gminy użytkowanych rolniczo jest 1098 ha ziemi, z czego największy odsetek stanowią łąki i pastwiska (499 ha i 376 ha) stanowiące 79% powierzchni użytkowanej rolniczo. Grunty orne stanowią zaledwie 15,7% terenów użytkowanych rolniczo (173 ha). Sady pokrywają powierzchnie około 50 ha, co stanowi 4,5% użytków rolnych.

W rolnictwie dominują gospodarstwa indywidualne, według danych ze Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku wynika iż na terenie gminy jest zarejestrowanych 629 gospodarstw w 70% nie przekraczających powierzchni 1 hektara. Z tych 629 gospodarstw tylko 237 to gospodarstwa, w których prowadzona jest działalność rolnicza. Oznacza to iż w 62% gospodarstw nie prowadzi się żadnej produkcji rolniczej. Grunty w gospodarstwach „aktywnych” to 394,50 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa, w którym prowadzona jest produkcja rolnicza wynosi 1,66 ha.

Według danych ze Spisu Rolnego z 2010 roku wynika, iż gospodarstw o powierzchni mniejszej niż 1 ha jest 133, natomiast większych niż 1 ha, ale nie przekraczających 15 ha jest 104. W porównaniu do danych pochodzących z poprzedniego Spisu Rolnego z 2002 roku liczba gospodarstwa zmniejszyła się o około 75%.

W 2002 roku gospodarstw o powierzchni powyżej 1 ha było 400, w 2010 roku tylko 104.

Według danych z 2010 roku grunty pod zasiewami występują w 43 gospodarstwach o łącznej powierzchni 9,65 ha. W 236 gospodarstwach są użytki rolne w dobrej kulturze, w 12 gospodarstwach prowadzi się uprawy trwałe, w 7 gospodarstwach grunty są ugorowane lub przeznaczone na uprawy zielone, w 38 gospodarstwach prowadzi się uprawę ogrodów przydomowych, w 223 gospodarstwach występują łąki, w 14 gospodarstwach pastwiska.⁷

Powierzchnia zasiewów wynosi 9,95 ha, z czego 3,08 ha obsiewa się zbożami, a na 6,02 ha sadi się ziemniaki.⁸

Według Spisu Rolnego na terenie gminy w 82 gospodarstwach hoduje się zwierzęta gospodarskie, są to głównie:

- bydło – w 31 gospodarstwach 36 sztuk,
- trzoda chlewna – nie hoduje się w żadnym gospodarstwie,
- konie w 10 gospodarstwach 22 sztuki,
- drób w 59 gospodarstwach 781 sztuk.⁹

⁷ Spis Rolny 2010

⁸ Spis Rolny 2010

⁹ Spis Rolny 2010

W 37 gospodarstwach rolnicy pracują z pomocą ciągników, w sumie podczas Spisu Rolnego zewidencjonowano ich 40 sztuk.

W 13 gospodarstwach stosowane są nawozy mineralne - azotowe.

Powyższe dane wskazują, iż gmina Czernichów w miarę upływu czasu z gminy rolniczej zmienia się w gminę typowo turystyczną, zmniejsza się ilość aktywnych gospodarstw rolnych, widoczna jest tendencja do coraz częstszego zaniechania działalności rolniczej, zmniejsza się powierzchnia zasiewów, a zwiększa się corocznie liczba domków letniskowych i noclegów dla turystów.

Mieszkańcy przejawiają tendencję do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, głównie na zabudowę mieszkaniową i letniskową.

4.3.1 Badania gleby i ziemi

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013, poz. 1232) przy czym prowadzenie okresowych badań, jakości gleby i ziemi należy do zadań własnych starosty.

Szczegółowymi badaniami potwierdzonymi odpowiednią dokumentacją należy każdorazowo objąć obszary, na których doszło do awarii i niekontrolowanej emisji oraz migracji zanieczyszczeń do gleb.

Na obszarze gminy Czernichów w ciągu ostatnich lat nie były prowadzone badania gleb.

Obowiązek prowadzenia monitoringu, obserwacji zmian i oceny jakości gleby i ziemi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z zapisów art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Kryteria oceny określone są na podstawie delegacji w art. 105 cytowanej ustawy, w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359). Zakres badań „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” określają trzyletnie Programy Państwowego Monitoringu Środowiska.

Badania gleb na obszarze powiatu żywieckiego prowadzone są w oparciu o „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Na terenie powiatu żywieckiego w ramach monitoringu przebadano 2 próbki gleb z terenów użytkowanych rolniczo.

Badania nie zostały przeprowadzone na terenie gminy Czernichów, najbliższe badane punkty mieściły się na terenie Żywca i Węgierskiej Górki. Wyniki badań wskazują na nieznaczne przekroczenia wartości kadmu i cynku oraz wyraźnie przekroczona zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych WWA9 na terenie Żywca.¹⁰

Wyniki badań pobranych próbek nie reprezentują stanu gleb na terenie gminy Czernichów, pokazują jednak jak wygląda stan gleb w bliskiej odległości od zakładów produkcyjnych zlokalizowanych w Żywcu oraz wśród koncentracji ruchu komunikacyjnego.

Na terenie gminy Czernichów nie było wykonywanych badań gleb, na podstawie wykonanych przez IUNG badań w latach 2010-2012 można przypuszczać, iż zawartości metali ciężkich i pierwiastków śladowych oraz w szczególności węglowodorów aromatycznych są niższe niż na terenie Żywca i gleby kwalifikują się do wszelkich upraw.

Biorąc pod uwagę fakt braku kontroli zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo istnieje pilna wykonania kolejnych okresowych tego typu badań.

W ostatnich latach na terenie gmin należących do powiatu żywieckiego organizowane były spotkania mające na celu informowanie o możliwości składania wniosków o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” w zakresie Środka 2.4. „Rybołówstwo śródlądowe” oraz w zakresie Środka 2.5. „Inwestycje w zakresie przetwórstwa i obrotu”.

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu cyklicznie organizuje szkolenia dotyczące rolnictwa ekologicznego, rolnictwa zrównoważonego, w zakresie pakietów programów rolno -

¹⁰ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012

środowiskowych (część PROW), które mogą być oprócz dopłat bezpośrednich dodatkowych źródłem przychodów gospodarstw rolnych. W ciągu ostatnich trzech lat przeprowadzono na terenie Powiatu Żywieckiego ponad 1000 konsultacji i wizyt w terenie, oraz kilkanaście szkoleń, w których uczestniczyło około 200 osób.

W biuletynach gminnych są cyklicznie zamieszczane informacje dla rolników. Zainteresowani rolnicy są na bieżąco informowani, iż poszkodowani w wyniku klęski żywiołowej, a do tych należy m.in. deszcz nawalny, mogą skorzystać z preferencyjnego oprocentowanego kredytu klęskowego. Do oprocentowania takiego kredytu dopłaca Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w 2013 roku przyjęła z terenu gminy Czernichów 3 wnioski na realizację programów rolnośrodowiskowych w dwóch wariantach:

- Pakiet 3.-Ekstensywne trwałe użytki zielone, Wariant 3.1.2 Trwałe użytki zielone położone na obszarach Natura 2000,
- Pakiet 7.- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt, wariant 7.1 Zachowanie lokalnych ras bydła.

Pakiet 3.1.2 był realizowany na 3,01 ha, natomiast pakiet 7.1 w przypadku 7 sztuk zwierząt.

Gmina Czernichów w miarę upływu czasu staje się gminą coraz bardziej nastawioną na rozwój turystyki i rekreacji. Rolnictwo schodzi na dalszy plan. Rolnicy i posiadacze ziemi upatrują większych zysków w wynajmie pokoi urlopowiczom niż w oczekiwaniu na plany. Nie mniej jednak część rolników korzysta z porad, szkoleń, a także dopłat obszarowych do produkcji rolniczej.

4.4 Ochrona zasobów geologicznych

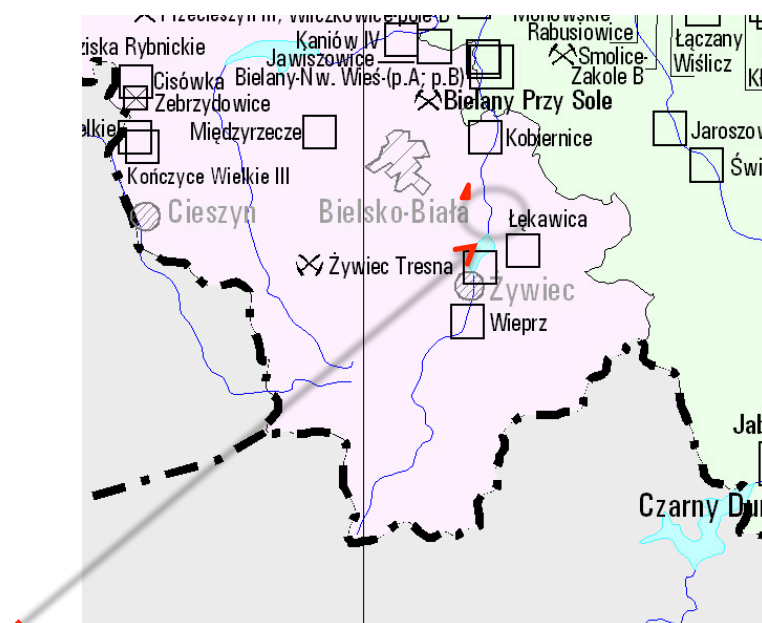
Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku prawo geologiczne i górnictwo (Dz. U. 2011 r. Nr 163, poz. 981). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

W 2012 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski. Według danych z 2012 roku na terenie analizowanej gminy nie występują złoża surowców mineralnych. Najbliższej granicy gminy Czernichów występują surowce okruchowe na obszarze gmin:

- Żywiec
 - Żywiec Tresna – złożo kruszyw naturalnych piasków i żwirów z którego wydobycie zostało zaniechane o zasobach bilansowych 16.584 tys. ton
- Łękawica
 - Łękawica - wstępnie rozpoznane złożo kruszyw naturalnych piasków i żwirów o zasobach geologicznych bilansowych 2.343 tys. ton,
 - Łękawica I – złożo kruszyw naturalnych piasków i żwirów o wydobyciu zaniechany, o zasobach geologicznych bilansowych 216 tys. ton,
 - Łękawica II –szczegółowo rozpoznane złożo kruszyw naturalnych piasków i żwirów o zasobach geologicznych bilansowych 92 tys. ton.

Lokalizacje w/w złóż zobrazowano na rysunku poniżej.

lokalizacja gminy Czernichów

Rysunek 8 Rozmieszczenie surowców okruchowych w okolicy gminy Czernichów

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, dane według stanu na dzień 30 grudnia 2012 roku

Obecnie na terenie gminy Czernichów nie jest prowadzona eksploatacja żadnych kopalnin.

4.4.1 Osuwiska

Od 2003 roku realizowany jest projekt o znaczeniu ogólnopaństwowym pn.: System Osłony Przeciwosuwiskowej. Będzie on realizowany w trzech etapach.

Aktualnie w trakcie jest II etap Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej, SOPO, który zaplanowany został na lata 2008-2014. **Celem II etapu jest:**

- wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1 : 10 000 wraz z wypełnieniem kart rejestracyjnych dla 75 % powierzchni obszaru Karpat;
- założenie systemu monitoringu powierzchniowego i wgłębnego na wybranych 60 osuwiskach karpackich;
- prowadzenie, uzupełnianie i aktualizacja bazy danych o zagrożeniach osuwiskowych SOPO;
- opracowanie w ramach tzw. „ścieżki interwencyjnej” kart dokumentacyjnych osuwisk, które uaktywniły się po bardzo intensywnych opadach deszczu i powodziach na przełomie maja i czerwca 2010 r.

Podstawowym celem Systemu jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi oraz założenie systemu monitoringu wgłębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. Wyniki projektu mają pomóc w zarządzaniu ryzykiem osuwiskowym, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Jest to obecnie jeden z najważniejszych projektów geologicznych realizowanych w Ministerstwie Środowiska, którego wyniki będą miały duży wpływ na gospodarkę i finanse państwa polskiego z jednej strony, a z drugiej - na aspekty społeczno - ekonomiczne. Planowany czas realizacji projektu wynosi 9 lat. Zakończenie jest przewidziane na 2016 r. Projekt ma za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu

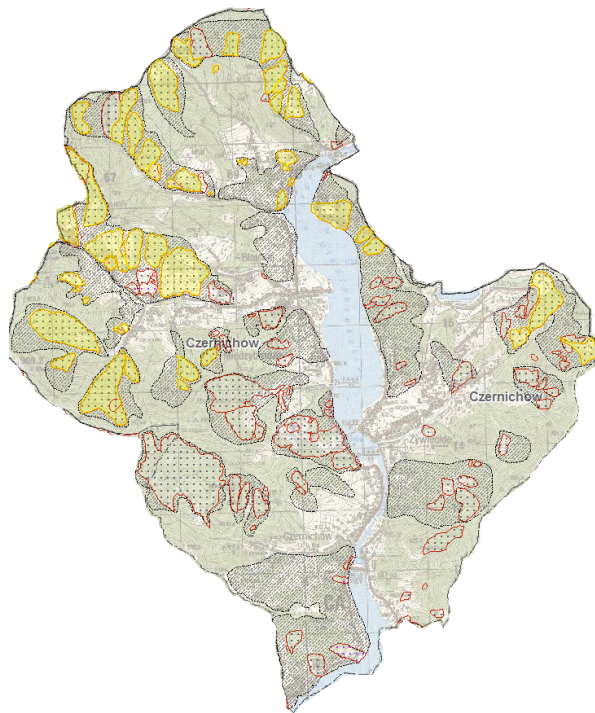
obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych ziemi wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń.¹¹

W chwili obecnej obszar powiatu żywieckiego jest w całości pokryty jest mapami osuwisk i terenów zagrożonych w skali 1:10.000. W latach 2011-2013 w ramach projektu SOPO prowadzono ciągły monitoring na czterech osuwiskach w obrębie powiatu żywieckiego w tym na terenie osuwiska Międzybrodzie Bialskie/Łaski. Osuwisko w Międzybrodziu wykazuje aktywność ciągłą. Prace monitoringowe na osuwiskach będą kontynuowane w ramach zadań Państwowej Służby Geologicznej do końca 2015 roku. Od 2016 planuje się kontynuację tego Projektu i realizację Etapu III.

Gmina Czernichów corocznie przeznaczają środki finansowe na realizację zadań w zakresie zabezpieczania terenów, a także usuwania zniszczeń spowodowanych przez osuwanie się ziemi.

W 2011 roku wydatkowano 4.000,00 zł na pokrycie kosztów wykonania kosztorysów zniszczonych domów, nieruchomości które uległy zniszczeniu wskutek osuwiska w przysiółku Łaski w Międzybrodziu Bialskim.

W 2012 roku wykonano stabilizację osuwiska w Tresnej – koszt 18.000,00 zł.

Rysunek 9 Lokalizacja osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się ziemi na terenie gminy Czernichów

Źródło: Andrzej Stoiński, Dariusz Wieczorek, Paweł Marciniak 2011, Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10000, gm. Czernichów, pow.ż ywiecki, woj. Śląskie, <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO> [dostęp 3 kwietnia 2014]

Ze względu na charakter warunków gruntowych i zagrożenie występowaniem procesów osuwiskowych na terenie całej gminy Czernichów w Planie Zagospodarowania Przestrzennego gminy, ustalono aby projekty budowlane dla budynków wznoszonych na obszarze objętym planem, zawierały geotechniczne warunki posadowienia obiektów budowlanych sporządzone w sposób określony w przepisach budowlanych.

¹¹ na podstawie danych zamieszczonych na www.geoportal.pgi.gov.pl

Osuwiska stabilne lub nieczynne nie powodują bezpośredniego zagrożenia dla terenów istniejącej i planowanej zabudowy, jednak przy sporządzaniu projektu budowlanego i określaniu sposobu posadowienia budynku należy zwrócić uwagę na możliwość aktywizacji procesów osuwiskowych.

Do czynników utrudniających rozwój przestrzenny gminy należą ponadto:

Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych (zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych) obejmujące:

- osuwiska czynne i ustabilizowane udokumentowane po powodziach,
- obszary predysponowane do powstania różnego typu osuwisk wyznaczone w opracowaniach geologicznych i fizjograficznych.

5 Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

5.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

5.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Na stan powietrza na terenie gminy i miasta mają wpływ następujące rodzaje emisji:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja liniowa z środków transportu i komunikacji,

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. W kolejnych podrozdziałach opisano systemy energetyczne znajdujące się na terenie gminy i określono ich wpływ na stan powietrza atmosferycznego.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla (CO₂). Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO) i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowódór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM₁₀). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

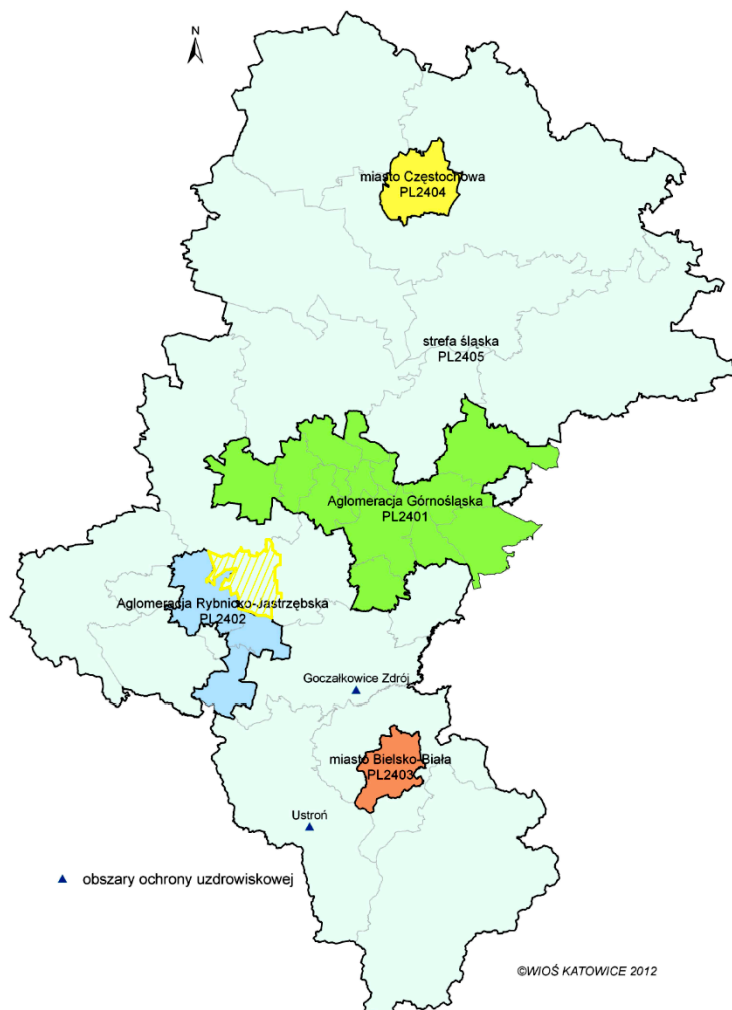
Przy spalaniu odpadów z tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2012 roku pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz 914). Strefy zostały wymienione poniżej i przedstawione na rysunku:

- strefa śląska,
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Rysunek 10 Podział na strefy w których dokonują się oceny jakości powietrza na terenie województwa śląskiego

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach

Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska). Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym poziomie.

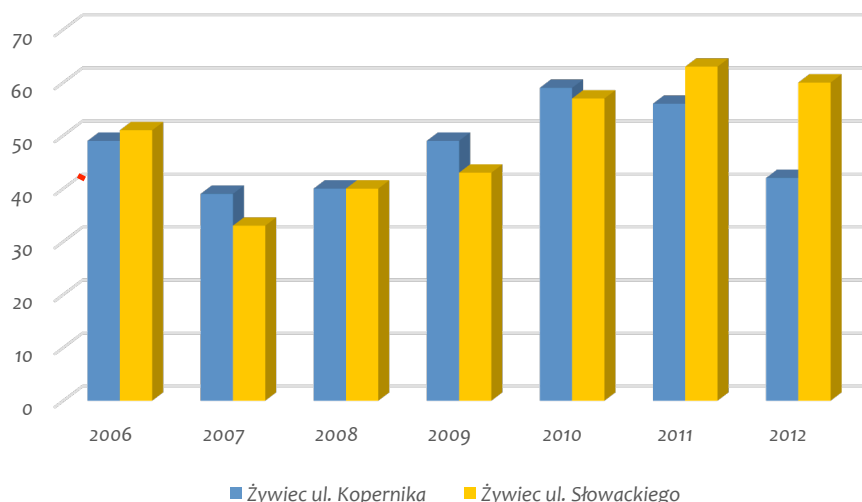
Jedenastą roczną ocenę jakości powietrza w województwie śląskim przeprowadzono w oparciu o wyniki badań ze 160 stanowisk pomiarowych obejmujących pomiary:

- wysokiej jakości na stałych stacjach monitoringu, rozumiane jako pomiary ciągłe, prowadzone z zastosowaniem mierników automatycznych (pa) – 16 stanowisk pomiarowych dwutlenku azotu (NO₂), 1 - tlenków azotu (NO_x), 17 - dwutlenku siarki (SO₂), 10 – ozonu (O₃), 5 – pyłu zawieszonego PM₁₀, 10 - tlenku węgla (CO), 2 stanowisko benzenu (C₆H₆),
- manualne (pm): na stałych stacjach monitoringu prowadzone codziennie – 17 stanowisk pyłu PM₁₀, 8 stanowisk pyłu PM_{2,5}, 10 - stężeń ołowiu (Pb), 10 - kadmu (Cd), 10 – niklu (Ni), 11 – arsenu (As), 15 - benzo(α)pirenu (BaP),
- pasywne (pp) – 18 stanowisk benzenu (C₆H₆).

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Na terenie gminy Czernichów w 2012 r. nie zlokalizowano punktów monitoringu jakości powietrza. Najbliższe stacje pomiarowe jakości powietrza znajdują się w Żywcu przy ul. Kopernika oraz Słowackiego.

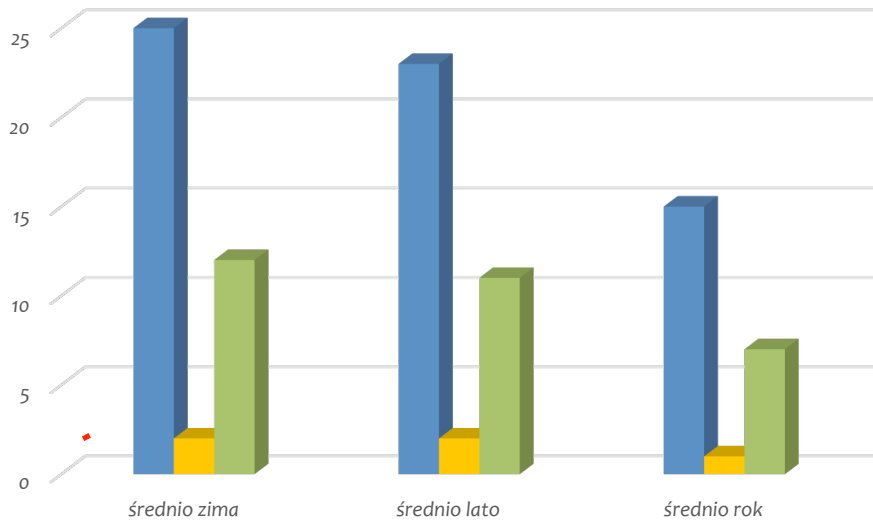

Rysunek 11 Wyniki stężeń średniorocznych pyłu PM₁₀ w Żywcu (µg/m³), norma 40 µg/m³

Źródło: Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok

Poza rokiem 2007 i 2008, we wszystkich latach wystąpiły ponadnormatywne wartości pyłu PM₁₀ 40-63 µg/m³ (norma 40 µg/m³). Zakres zarejestrowanych w latach 2007-2008 r. stężeń średniorocznych to 33÷40 µg/m³ dla pomiarów ciągłych. Najniższe stężenia zanotowano w 2007 r. na stacji w Żywcu ul. Słowackiego. W porównaniu do 2011 roku stężenia średnie roczne zmniejszyły się na dwóch

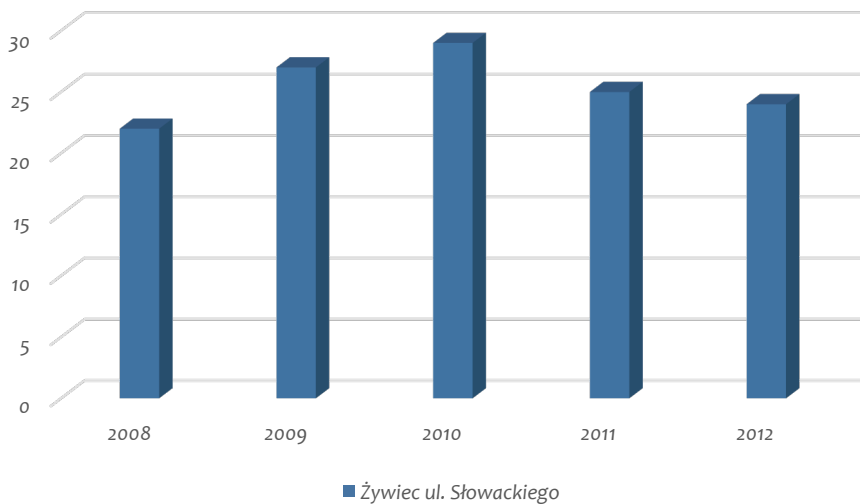
stanowiskach: Żywiec, ul. Kopernika o 25% i ul. Słowackiego o 33%. Niekorzystne skutki zdrowotne spowodowane wystąpieniem poziomów alarmowych pyłu zawieszonego PM10 wystąpiły w Żywcu – 28 i 29 stycznia 2012 r.

Rysunek 12 Wyniki stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w Żywcu (ng/m³) w 2012 roku, norma 1 ng/m³

Źródło: Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu zostały na stanowisku w Żywcu przekroczone i wyniosły (wartość docelowa 1 ng/m³) od 1 do 25 ng/m³. W porównaniu do roku 2011 stężenie wzrosło o 34%.

Rysunek 13 Wyniki stężeń średniorocznych dwutlenku azotu w Żywcu (µg/m³), norma 40 µg/m³

Źródło: Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok

Wartości średnie dwutlenku azotu poza stacjami komunikacyjnymi nie przekroczyły wartości dopuszczalnej 40 µg/m³ wg kryterium ochrony zdrowia.

Klasyfikacja strefy śląskiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych pod kątem ochrony zdrowia dla:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C :
 - dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(α)pirenu,
 - dla ozonu w strefie śląskiej oraz klasa D₂, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego,
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
 - dla dwutlenku azotu,
 - dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- ze względu na ochronę roślin:
 - klasa C i D₂ - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł 18573 (μg/m³)*h,
 - klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)piranu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków (S5), w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem (S2), emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk (S16) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne (S15), występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s), a także napływ zanieczyszczeń spoza kraju (S10).

Przyczyną wystąpienia przekroczeń ozonu jest oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka (S8).

5.1.2 System gazowniczy

Obszar gminy Czernichów jest zgazyfikowany w wysokim stopniu (sieć gazownicza obejmuje swym zasięgiem 90% obszaru zamieszkałego gminy). Sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia obejmuje swoim zasięgiem wszystkie sołectwa (niezgazyfikowany jest jedynie przysiółek Łaski), a istniejąca infrastruktura posiada rezerwy przepustowości. Stacja redukcyjno – pomiarowa IO „Międzybrodzie”, z której realizowana jest dostawa gazu do odbiorców z terenu miasta Czernichów obciążona jest jedynie w 10% (przepustowość nominalna stacji wynosi 3000 m³/h). Stacja ta jest zasilana w gaz z gazociągu wysokoprężnego DN150 o ciśnieniu 2,5 MPa relacji Oświęcim – Wadowice poprzez odgałęzienie z tego gazociągu Kęty – Międzybrodzie DN150. Na terenie gminy Czernichów znajduje się jedynie niewielki fragment gazociągu wysokoprężnego DN150 doprowadzającego gaz do stacji redukcyjno – pomiarowej IO „Międzybrodzie”. Sama ww. stacja jest położona w północnej części miejscowości Międzybrodzie Bialskie. Ponadto kilku odbiorców korzystających z gazu w południowej części gminy zasilanych jest siecią średniego ciśnienia z kierunku gminy Łodygowice. Zasilanie gminy Łodygowice realizowane jest ze stacji redukcyjno – pomiarowej IO „Pietrzykowice” o przepustowości 9 000 m³/h zasilanej z gazociągu wysokoprężnego DN 250/300 o ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa relacji Wapienia – Żywiec. Stacja „Pietrzykowice” posiada znaczne rezerwy zasilania.

Tabela 3 Długość czynnych gazociągów bez przyłączy na terenie gminy Czernichów w latach 2008-2012 w metrach bez przyłączy gazu

Długość czynnych gazociągów bez przyłączy w metrach					
Rok	Ogółem oraz z podziału na ciśnienia				
	Ogółem	Niskie	Średnie	Podwyższone średnie	Wysokie
2012	96130	0	96045	0	85
2011	95151	0	95066	0	85
2010	94651	0	94566	0	85
2009	94540	0	94455	0	85
2008	94139	0	94054	0	85

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Zabrze

Tabela 4 Ilość czynnych przyłączy gazowych na terenie gminy Czernichów w latach 2008-2012 w sztukach

Ilość czynnych przyłączy gazu w sztukach					
Rok	Ogółem wg podziału na ciśnienia				
	Ogółem	Niskie	Średnie	Podwyższone średnie	Wysokie
2012	1569	0	1569	0	0
2011	1549	0	1549	0	0
2010	1525	0	1525	0	0
2009	1511	0	1511	0	0
2008	1482	0	1482	0	0

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Zabrze

System sieci gazowych na terenie gminy Czernichów zapewniają pełne pokrycie zapotrzebowania na gaz dla mieszkańców i instytucji zarówno w dni robocze jak i w dni świąteczne niezależnie od sezonu letniego czy też zimowego, nie powodując przy tym żadnych problemów w funkcjonowaniu w/w urządzeń oraz infrastruktury.

Wszelkie inwestycje na terenie Gminy Czernichów związane z rozbudową sieci gazowej uwarunkowane są analizą opłacalności poszczególnych inwestycji. Realizowane są inwestycje w zakresie nowych podłączeń do budynków mieszkalnych, usługowych oraz instytucji różnego rodzaju w miarę występowania odbiorców o warunki techniczne podłączenia.

W zatwierdzonym Planie Rozwoju Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Zabrze nie planują inwestycji na terenie gminy Czernichów.

5.1.3 System elektroenergetyczny

Zasilanie odbiorców z terenu gminy Czernichów realizowane jest z Głównych Stacji Zasilających oraz rozdzielni:

- GPZ Kęty – 2 x 25 MVA (poza terenem gminy Czernichów),
- GPZ Soła – 16/16/6,3 MVA i 16 MVA (poza terenem gminy Czernichów),

- Rozdzielni wewnętrznej „RS Laboratorium” (poza terenem gminy Czernichów).

W GPZ – tach Kęty i Soła występują 30% rezerwy zasilania, które mogą być wykorzystane do zasilania odbiorców na terenie gminy Czernichów. RS Laboratorium stanowi rezerwowe zasilanie potrzeb własnych 30 kV Elektrowni Żar.

Ponadto przez teren gminy Czernichów przebiegają dwie linie wysokiego napięcia 220 kV eksploatowane przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Południe Sp. z o.o:

- linia 220 kV Elektrownia Żar 1 - Bujaków,
- linia 220 kV Elektrownia Żar 2 - Bujaków.

Na terenie gminy znajdują się stacje transformatorowe SN/nN 15/0,4 kV o łącznej mocy zainstalowanej 8,2 MVA. Kilka stacji o łącznej mocy zainstalowanej 0,6 MW należy do Rejonu Dystrybucji Żywiec – pozostałe o łącznej mocy zainstalowanej 7,6 MVA należą do Rejonu Dystrybucji Kęty. Na terenie gminy Czernichów zlokalizowane są trzy elektrownie wodne:

- Elektrownia Tresna o mocy 21 MW,
- Elektrownia Porąbka o mocy 12,6 MW,
- Elektrownia Szczytowo – Pompowa Porąbka – Żar o mocy 500 MW.

5.1.4 System ciepłowniczy

Scentralizowany system ciepłowniczy nie występuje na terenie gminy Czernichów. Potrzeby z zakresu centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej oraz technologii obiektów użyteczności publicznej, zakładów wytwórczo – usługowych oraz budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego na terenie gminy zaspokajane są z kotłowni lokalnych. Wszystkie sołectwa są zgazyfikowane i część budynków posiada kotłownie opalane gazem. W większości budynków mieszkalnych funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do spalania, o sprawności średniorocznej wynoszącej ok. 50%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej, jakości węgiel niesortymentowy, a często także różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne.

5.1.5 Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń na terenie gminy Czernichów

Źródłem emisji zanieczyszczeń liniowych jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych,
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg,
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni,
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników,
- rodzaj paliwa,
- płynność ruchu,
- ścieranie jezdni, opon i hamulców,
- unoszenia drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (emisja wtórna).

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Czernichów wynosi ok. 125 km w tym:

- droga wojewódzka DW936 o łącznej długości 9,9 km,

- drogi powiatowe 1408S, 1407S, 1406S, 1403S, 1454S, 1456S o łącznej długości 14,9 km,
- drogi gminne o łącznej długości ok.100,0 km (w tym drogi utwardzone: 94,8 km i gruntowe: 5,2 km).

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu,
- dróg gminnych – Gmina Czernichów.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2010 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej.

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg krajowych i wojewódzkich: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- krajowych – 12064 [poj/dobę],
- wojewódzkich – 8244 [poj/dobę],
- powiatowych - 5988 [poj/dobę],
- gminnych – 724 [poj/dobę].

Tabela 5 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Czernichów (kg)

rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	śr. prędkość [km/h]	CO	C6H6	HC	HCal	HCar	NOx	TSP	SOx	Pb
wojewódzkie	osobowe	45	70,428	0,625	10,821	7,574	2,272	15,001	0,324	0,808	0,008
	dostawcze	40	2,528	0,021	0,461	0,323	0,096	1,053	0,124	0,157	0,000
	ciężarowe	30	0,788	0,012	0,649	0,454	0,136	1,716	0,160	0,138	0,000
	autokary	25	0,930	0,011	0,582	0,408	0,122	2,775	0,161	0,188	0,000
	motocykle	40	6,474	0,047	0,881	0,617	0,185	0,048	0,000	0,004	0,000
powiatowe	osobowe	40	16,632	0,150	2,615	1,830	0,549	3,447	0,073	0,193	0,002
	dostawcze	35	0,598	0,005	0,114	0,081	0,024	0,248	0,027	0,038	0,000
	ciężarowe	30	0,176	0,003	0,145	0,101	0,030	0,382	0,036	0,031	0,000
	autobusy	25	0,341	0,002	0,096	0,067	0,020	0,843	0,039	0,048	0,000
	motocykle	40	1,474	0,011	0,201	0,140	0,042	0,011	0,000	0,001	0,000
gminne	osobowe	35	53,140	0,486	8,533	5,974	1,792	10,558	0,215	0,623	0,006
	dostawcze	35	1,819	0,016	0,349	0,244	0,073	0,756	0,084	0,116	0,000
	ciężarowe	30	0,534	0,008	0,440	0,307	0,092	1,164	0,109	0,094	0,000
	autobusy	25	0,982	0,005	0,277	0,194	0,058	2,431	0,112	0,136	0,000

	motocykle	30	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
RAZEM		37,5	156,842	1,401	26,165	18,315	5,494	40,432	1,461	2,573	0,017

Źródło: opracowanie własne, do obliczeń użyto Programu OPERAT2000

Spalanie paliw w pojazdach charakteryzują się największą emisją tlenu węgla do powietrza, bo aż około 156 ton rocznie. Źródłem emisji tlenu węgla są w większości samochody osobowe. W ramach ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu zarządcy dróg na bieżąco prowadzą prace modernizacyjne.

Na terenie gminy Czernichów głównym emitorem zanieczyszczeń powietrza jest sektor komunalno – bytowy: lokalne kotłownie, zakłady usługowe oraz gospodarstwa indywidualne (tzw. niska emisja). Znaczna część infrastruktury mieszkaniowej pochodzi z przed roku 1970, charakteryzuje się więc większą energochłonnością, co wiąże się z większym zużyciem paliw i większą emisją substancji (SO₂, NO_x, CO, CO₂, benzo(a)piren, pył, sadza) podczas niepełnego spalania paliw w przestarzałych typach kotłów lub w paleniskach indywidualnych.

Przeprowadzona analiza stanu zanieczyszczenia powietrza wykazała, że na terenie gminy Czernichów wskazuje, iż w celu zmniejszenia emisji i imisji cenne są działania dążące do poprawy czystości atmosfery. W związku z zaostrzeniem się przepisów ochrony środowiska oraz w interesie mieszkańców działania te należałoby przeprowadzić w następujących kierunkach poprzez wdrożenie niżej wymienionych celów takich jak:

- systematyczna poprawa jakości powietrza na obszarze gminy
- opracowanie planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz jego sukcesywne wdrażanie,
- opracowanie i wdrożenie strategii zmniejszania stężenia pyłów drobnych PM₁₀, benzo(a)pirenu oraz ozonu przyziemnego w powietrzu,
- zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
- wspieranie i promocja ekologicznych nośników energii
- wymiana konwencjonalnie opalanych pieców węglem na ogrzewania gazowe lub inne przyjazne środowisku nośniki energii zarówno w obiektach publicznych, jak mieszkaniach prywatnych,
- wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie i promowanie korzystania z materiałów energooszczędnych w budownictwie przez mieszkańców,
- kontynuowanie prac termomodernizacyjnych na terenie gminy,
- intensyfikację działań związanych z modernizacją dróg.

5.2 Gospodarka wodno – ściekowa

5.2.1 Hydrografia

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Czernichów charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych (obszar zlewni Wisły) oraz nieznaczną liczbą wód stojących. Gmina położona jest w dorzeczu rzeki Soły (prawobrzeżny dopływ rzeki Wisły), która wraz z dopływami i potokami górskimi określa zasoby wód powierzchniowych. Zbiorniki naturalne występują wzdłuż meandrującej Soły w formie starorzeczy – wiślik i solisk, często będących już w stadium zaniku.

Głównym ciekim, płynącym przez teren gminy, jest rzeka Soła (długość 88,9 km, powierzchnia całkowita zlewni 1390,6 km²), która ma przebieg meandrujący i tworzy liczne bystrza. Dopływami Soły są potoki: Żarnówka, Ponikiewka, Isepnica i Roztoka.

Na terenie gminy zlokalizowane są ponadto sztuczne zbiorniki wodne: Międzybrodzki i Tresna (Jezioro Żywieckie).

Zbiornik zaporowy Tresna zwany również "Jezioro Żywieckim" powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą ziemną, położoną w czterdziestym kilometrze jej biegu. Jest największym i najwyżej położonym z trzech zbiorników wchodzących w skład kaskady rzeki Soły: Tresna, Międzybrodzie i Czaniec.

Całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 1000 ha, a zwierciadło przy normalnej rzędnej piętrzenia znajduje się na wysokości 341.5 m npm. Objętość zbiornika przy normalnej rzędnej piętrzenia wynosi 63.7 mln m³. Parametr ten jest zmienny w zależności od ilości dopływającej i odpływającej ze zbiornika wody i waha się od 0.01 mln m³ przy minimalnej rzędnej piętrzenia (320.94 m npm) do 116.99 mln m³ przy maksymalnej rzędnej piętrzenia (347.03 m npm). Parametry morfometryczne charakteryzujące zbiornik przedstawiają się następująco :

- maksymalna długość zbiornika 6.6 km,
- maksymalna szerokość zbiornika 3.1 km,
- długość linii brzegowej 24.0 km,
- średnia szerokość 1.51 km,
- wskaźnik wydłużenia 4.36,
- wskaźnik rozwinięcia linii brzegowej 2.14,
- średnia głębokość 6.37 m,
- stosunek objętości do linii brzegowej 2.36.

Zbiornik zaporowy Międzybrodzie powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą betonową, usytuowaną w km 34+600 jej biegu. Zbiornik ten jest drugim co do wielkości z trzech zbiorników wchodzących w skład kaskady rzeki Soły. Powierzchnia zbiornika wynosi 367 ha, a jego maksymalna pojemność - 28.4 mln m³ (przy rzędnej piętrzenia 321.5 m npm). Przy normalnym poziomie piętrzenia zwierciadło wody znajduje się na wysokości 316.6 m npm.

Parametry morfometryczne zbiornika przedstawiają się następująco:

- maksymalna długość zbiornika - 5.63 km,
- maksymalna szerokość zbiornika - 0.81 km,
- długość linii brzegowej - 15.7 km,
- średnia szerokość zbiornika - 0.65 km,
- wskaźnik wydłużenia - 8.64,
- wskaźnik rozwinięcia linii brzegowej - 2.31,
- średnia głębokość - 7.74,
- stosunek objętości, do długości linii brzegowej - 1.808.

Linia brzegowa zbiornika jest dosyć dobrze rozwinięta szczególnie na lewym brzegu widoczne są liczne zatoki, ustępujące jednak swoją wielkością zatokom na zbiorniku Tresna. Zbiornik ten można uznać za szerokie koryto rzeczne, przypominające swym wyglądem rynnowe jeziora polodowcowe.

Podstawową funkcją pełnioną przez zbiornik jest współpraca z elektrownią szczytowo – pompową "Porąbka-Żar" oraz należącym do niej, zbudowanym na szczycie góry Żar, zbiornikiem wodnym. Wobec faktu, że zbiornik Międzybrodzie przejmuje również zrzuty wód z położonego wyżej zbiornika Tresna - na zbiorniku obserwuje się regularne zmiany w poziomie piętrzenia wody, co kształtuje warunki hydrobiologiczne w jego wodach.

Podobnie jak zbiornik Tresna, Międzybrodzie wykorzystywane jest również, jako naturalne zaplecze rekreacyjno – turystyczne i miejsce uprawiania sportów wodnych. Na brzegach zbiornika zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe i miejsca biwakowe.

5.2.2 Jakość wód powierzchniowych

Podstawowym dokumentem określającym zasady racjonalnej polityki wodnej oraz wynikający z niej sposób gospodarowania wodami jest Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zwana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Ustalenia Dyrektywy zostały zaimplementowane do prawodawstwa polskiego głównie poprzez ustawę Prawo wodne (Dz. U Nr 145, poz. 951 z późn. zm.) oraz związane z nią akty wykonawcze.

Co roku wykonywana jest ocena stanu jednolitych części wód rzecznych objętych w roku poprzednim monitoringiem diagnostycznym, zaś w roku 2013, po zrealizowaniu pełnego programu monitoringu diagnostycznego sporządzone zostanie zbiorcze zestawienie oceny stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego) oraz stanu chemicznego jednolitych części wód rzecznych oraz wykonana ekstrapolacja wyników na jednolite części wód nieobjęte tym rodzajem monitoringu.

Zakres corocznej oceny w jednolitych częściach wód objętych monitoringiem operacyjnym w operacyjnych punktach pomiarowo-kontrolnych uzależniony jest od zrealizowanego w danym roku programu. W przypadku tego rodzaju monitoringu ocena stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego) jest oceną sporządzoną na podstawie ograniczonej liczby wskaźników, ukierunkowaną na oddziaływującą na daną jednolitą część wód presję. Ocena ta nie świadczy więc w pełni o rzeczywistym stanie ekologicznym, ale o skuteczności wdrożonych programów naprawczych. Na jej podstawie można również wnioskować o stanie ekologicznym w jakim znajduje się dana jednolita część wód, przy czym pełną oceną jest ocena wykonywana w ramach monitoringu diagnostycznego.

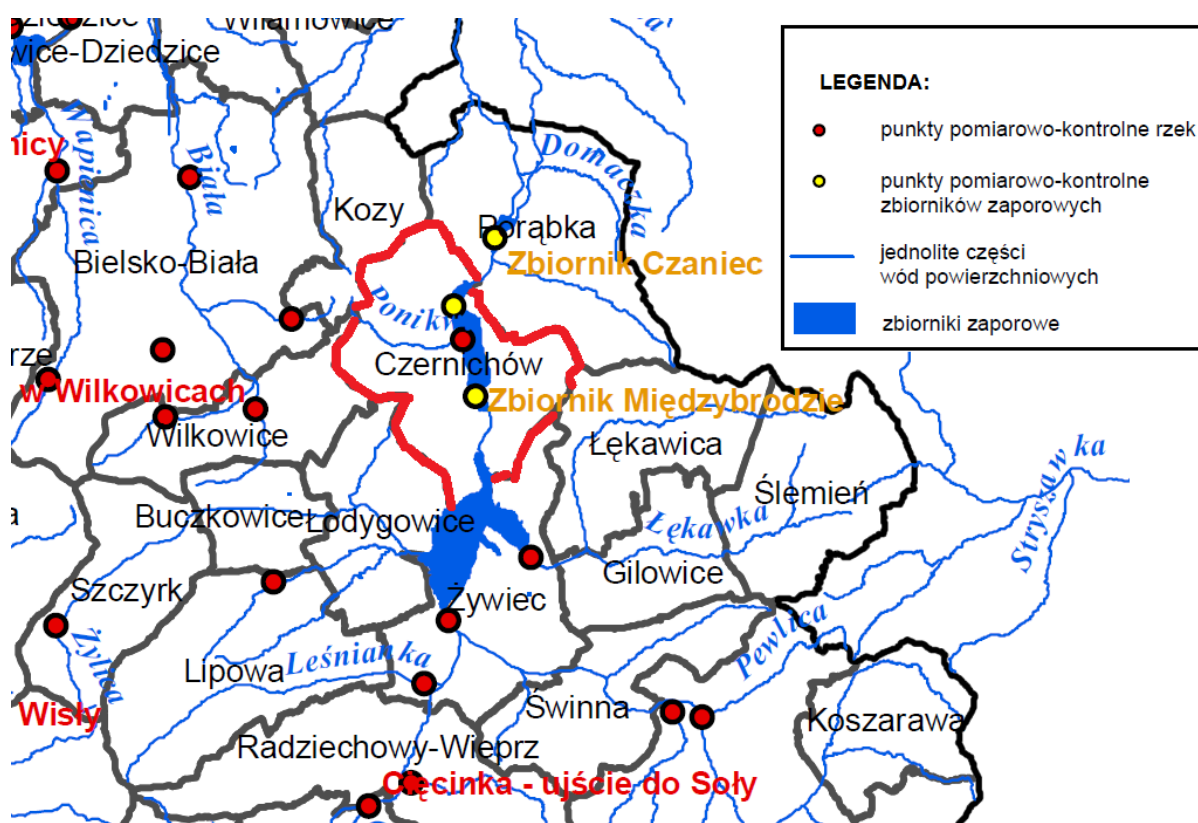

Tabela 6 Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 r. w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w na terenie gminy Czernichów

Lp.	Nazwa jcw, której ocenie służy ppk	Kod jcw, której ocenie służy ppk	Kod ppk	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Silnie zmieniona lub sztuczna jcw (T-tak, N-nie)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Substancje szczególnie szkodliwe – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
RZEKI											
1	Ponikwa	PLRW2000 1221327899	PL01S1301_2161	Ponikwa - ujście do zbiornika Międzybrodzie	N	I	I	II	Bardzo dobry	-	-
ZBIORNIKI WODNE											
1	Kaskada Soły	PLRW20000 21329553	PL01S1302_0697	Zbiornik Międzybrodzie (Porąbka) – pkt M1 (w rejonie mostu w Czernichowie)	T	II	I	II	Dobry	-	-
2	Kaskada Soły	PLRW20000 21329553	PL01S1302_0698	Zbiornik Międzybrodzie (Porąbka) – pkt M2 (w rejonie zapory czołowej)	T	II	I	II	Dobry	-	-

* - w nawiasach podano przekroczone wskaźniki które decydują o jakości wody

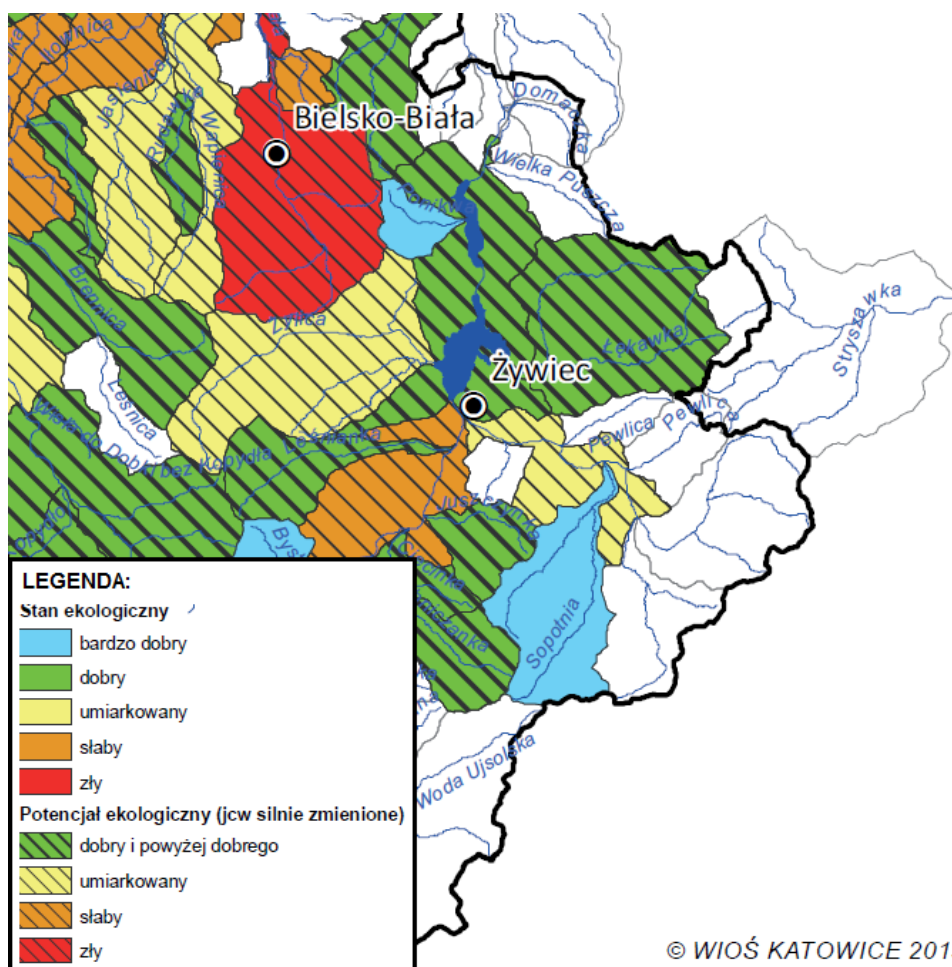
Źródło: Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 r., WIOŚ Katowice

Rysunek 14 Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu wód powierzchniowych badanych w 2012 roku
 Źródło: WIOŚ Katowice, 2014

Analiza wyników badań, jakości wód powierzchniowych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż wody powierzchniowe przepływające przez teren gminy Czernichów posiadały w 2012 roku wody bardzo dobrej jakości (klasa I).

W żadnym z badanych punktów nie stwierdzono V klasy, wód złej jakości. Jakość wód w zbiornikach zmieniała się w zależności od pory roku, w której był robiony pobór wód. W zbiornikach Tresna jakość wody w badanych punktach zmieniała się od I klasy do III. W zbiorniku Międzybrodzie od I klasy w okresie wiosny do II klasy latem.

© WIOŚ KATOWICE 2013

Rysunek 15 Ocena stanu/potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2012

Źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 roku, WIOŚ Katowice

Na podstawie wieloletnich badań można stwierdzić, że stan czystości wód w zbiornikach ulega okresowym wahaniom. W okresie tym nie zaobserwowano zdecydowanej poprawy czystości zbiorników, ale również stwierdzić należy, że stan czystości wód nie uległ w tym czasie znaczącemu pogorszeniu.

Należy zwrócić uwagę na pojawiające się zaśmiecenie brzegów zbiorników oraz terenów bezpośrednio do nich przylegających, szczególnie widać to w okresie wiosennym oraz po zakończeniu sezonu turystycznego. Dlatego należałoby organizować coroczne sprzątanie brzegów zbiornika oraz terenów bezpośrednio do nich przylegających w okresach przed i po sezonie wakacyjno-urlopowym.

W ewidencji WIOŚ znajduje się około 27 obiektów stanowiących główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Odbiornikiem ścieków jest zlewnia rzeki Soły powyżej zb. zaporowych Kaskady Soły oraz bezpośrednio zb. Tresna i Porąbka.

Wody podziemne

W rejonie gminy Czernichów poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędowych (UPWP 446 Dolina rzeki Soły) i kredowych (GZWP oznaczony numerem 447 o nazwie Beskid Mały).

Utwory czwartorzędowe Zbiorniki czwartorzędowe występują w porowych utworach piaszczystych i żwirowych związanych z systemem kopalnych i współczesnych dolin rzecznych. Występują one w zasięgu wodnolodowcowych i fluwialnych utworów rzek. Wody tego piętra charakteryzują się występowaniem różnych typów wód, począwszy od naturalnych dla tego typu ośrodków HCO₃-Ca, HCO₃-Ca-Mg poprzez

HCO₃-SO₄-Ca, HCO₃-SO₄- Ca-Mg, HCO₃-SO₄-Ca-Mg-Na aż do bardzo złożonych. Częstym składnikiem wód w utworach czwartorzędu jest żelazo i mangan, związki azotu, fosforany, charakterystyczny jest także zapach siarkowodoru. Użytkowy poziom wód podziemnych UPWP 446 Dolina Rzeki Soły (QIII) jest to przepływowy, odkryty zbiornik o powierzchni 56 km². Jest on sztucznie podzielony przez zbiorniki powierzchniowe, żywiecki i międzybrodzki. Odcinek górny zbiornika charakteryzuje się niewielkimi miąższościami utworów czwartorzędowych (6,0 -19,0 m). Wydajności studni kształtują się w przedziale od 9,0 do 12,0 m³/h, przy kilkumetrowych depresjach. W środkowej części zbiornika (rejon Żywca i Międzybrodzia) wydajności są rzędu od 2,0 do 23,3 m³/h, przy kilkumetrowej depresji. W północnej części zbiornika, w rejonie Kobiernice - Porąbka - Kęty, wydajności zlokalizowanych tu studni infiltracyjnych wzrastają od 20 do 100 m³/h. Natomiast wydatki pojedynczych studni nieinfiltracyjnych kształtują się w granicach zaledwie od 5,0 do 10 m³/h, przy kilkumetrowej depresji. UPWP 446 występuje w zasięgu wodnolodowcowych i fluwialnych utworów rzek.

Kredowe zbiorniki wód podziemnych występują w dwóch rejonach województwa śląskiego: w części północno-wschodniej, w pobliżu granicy z województwem świętokrzyskim i małopolskim oraz w części południowej - w rejonie Beskidu Śląskiego (GZWP 348) i Małego (GZWP 447). Różnią się one zasadniczo wykształceniem litologicznym i zasobnością. W rejonie gminy Czernichów poziomy wodonośne występują w obrębie utworów fliszowych Karpat. Są to poziomy szczelinowe i szczelinowo-porowe. Pod względem hydrochemicznym są to głównie wody wodorowęglanowo - siarczanowo - wapniowe. Warstwy wodonośne tworzą osady piaskowcowe, a w mniejszym stopniu osady wapienne, występują one w formie ławic, naprzemianległe z osadami praktycznie niewodonośnymi ilów i margli. Charakterystyka GZWP 447:

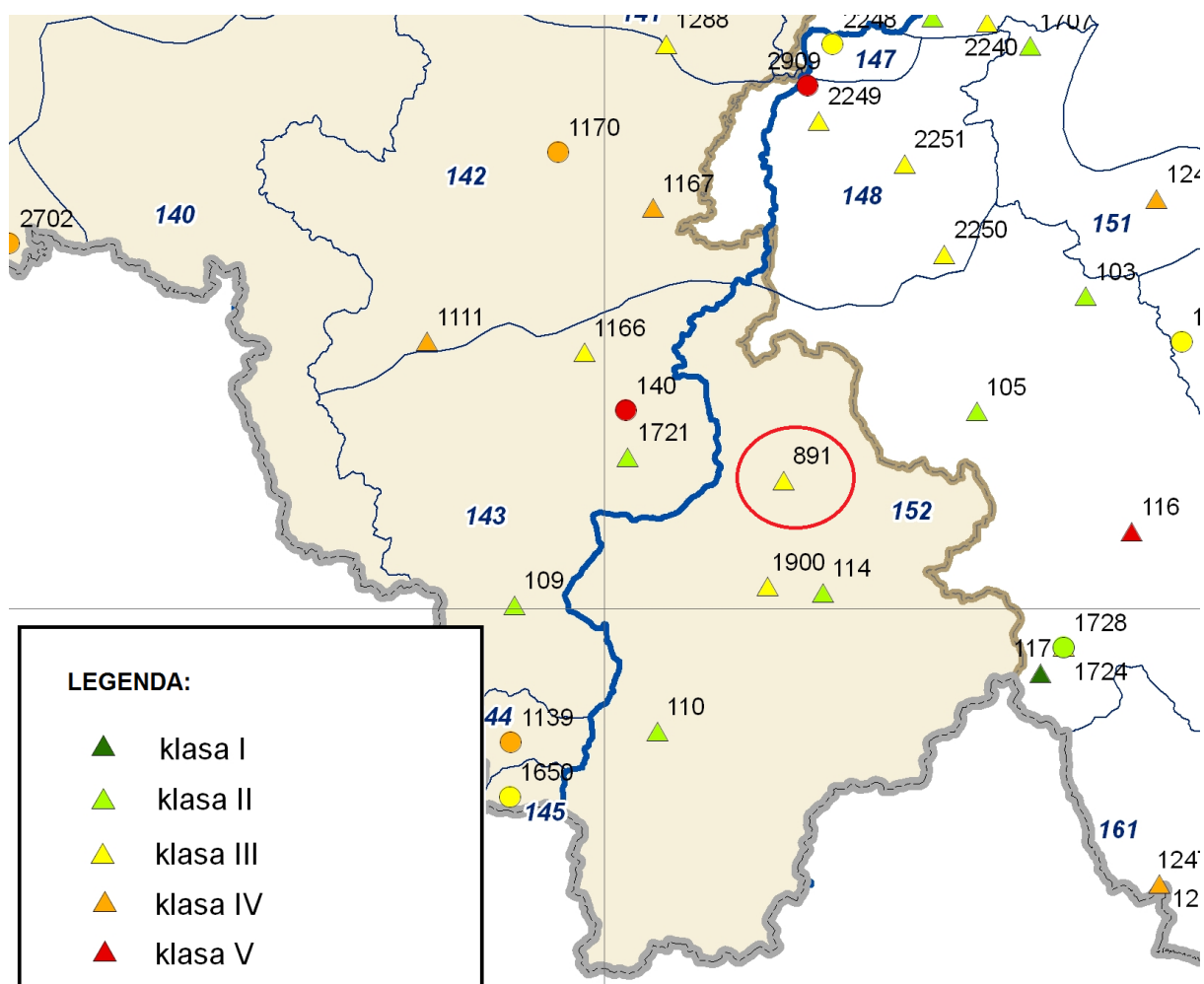
- moduł zasobów dyspozycyjnych – 0,60 dm³/sxkm² rodzaj nakładu warstwy wodonośnej – gliny, łupki, piaskowce,
- zasilanie pionowe warstwy wodonośnej – pośrednie,
- klasa zagrożenia wód podziemnych – AB (wody zagrożone).

W rejonie gminy Czernichów zlokalizowano w 2012 roku 2 punkty monitoringowe jakości wód podziemnych.

Tabela 7 Monitoring wód podziemnych w rejonie gminy Czernichów

Numer punktu JCWPd Rodzaj monitoringu Stratygrafia ujętej warstwy	Lokalizacja	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2007	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2012	Wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości w 2012 r.
0891/K JCWPd 152 MD** Kreda (Cr3)	gmina Czernichów	V	III	NO ₃
01900/K JCWPd 152 MD** Czwartorzęd (Q)	gmina Żywiec	VI	III	

Źródło: Ocena jakości wód podziemnych w województwie śląskim w roku 2012, WIOŚ w Katowicach, 2014

Rysunek 16 Sieć punktów badawczych wód podziemnych w 2012 roku w województwie śląskim

Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie śląskim w roku 2012, WIOŚ w Katowicach, 2013

Analiza wyników badań jakości wód podziemnych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż wody w zbiorniku kredowym i w zbiorniku czwartorzędowym – zadowalającej jakości (III klasa). Wskaźnikami degradującymi wody w w/w poziomach były głównie związki azotu. Jakość wód podziemnych w roku 2012 w porównaniu z ich jakością w roku 2007 uległa poprawie.

5.2.3 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Wody występujące w przyrodzie poddawane są oddziaływaniu presji działalności człowieka, która powoduje pogorszenie ich stanu ilościowego i jakościowego. Zanieczyszczenie wód jest zjawiskiem powszechnym, a główną jego przyczyną jest obecność w wodzie różnego rodzaju substancji, które mogą pochodzić ze źródeł naturalnych lub sztucznych.

Najbardziej podatne na zanieczyszczenie są wody powierzchniowe, dużo mniej wody podziemne, których stopień antropogenicznego zagrożenia zależy przede wszystkim od głębokości ich występowania.

Sztuczne źródła zanieczyszczeń wód można podzielić na źródła punktowe, powierzchniowe i liniowe. Do punktowych źródeł zanieczyszczeń zalicza się w szczególności oczyszczalnie ścieków komunalnych, oczyszczalnie ścieków przemysłowych, składowiska odpadów oraz magazyny substancji niebezpiecznych. Największy wpływ na stan wód powierzchniowych w gminie i mieście ma emisja pochodząca z sektora komunalnego. Ścieki komunalne wnoszą do wód powierzchniowych znaczące ładunki substancji biogenych (głównie związki azotu i fosforu), które powodują eutrofizację wód. Spowodowane jest to w dużym stopniu brakiem systemu kanalizacji w obrębie gminy. Dla rozwiązania problemu zanieczyszczenia zasobów wód

powierzchniowych podejmowane są przez gminę inicjatywy zmierzające do poprawy istniejącego stanu poprzez budowę kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Zagrożenie dla wód powierzchniowych stanowią mogą również nieuporządkowane, tzw. "dzikie wysypiska" odpadów, a w szczególności miejsca w których pozbyto się odpadów niebezpiecznych.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych w regionie są także spływy obszarowe z terenów miejskich oraz rolniczych. Powodują one zanieczyszczenie wód substancjami ropopochodnymi, związkami biogennymi oraz pestycydami. Wpływ presji punktowych i obszarowych źródeł rolniczych na stan wód powierzchniowych zależy głównie od ukształtowania powierzchni terenu, sposobu zagospodarowania przestrzennego zlewni rzek, charakteru i wielkości produkcji rolnej, jak również od rocznych sum opadów na danym terenie.

Oszacowanie wielkości ładunku zanieczyszczeń wnoszonych do rzek wraz ze spływami powierzchniowymi jest trudne z uwagi na duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych w regionie. Najsilniejszej presji ze strony powierzchniowych źródeł rolniczych na wody powierzchniowe, należy się spodziewać na obszarach o największej koncentracji ziem użytkowanych rolniczo.

Innym typem źródeł zanieczyszczeń są źródła liniowe, do których zalicza się przede wszystkim drogowe i kolejowe ciągi komunikacyjne. W przypadku źródeł liniowych, największe zagrożenie dla wód stanowi brak odwodnienia w ciągu dróg, placów, parkingów.

5.2.4 Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia

Gmina Czernichów posiada dwa wodociągi komunalne, w Międzybrodziu Żywieckim i Międzybrodziu Bialskim. Wodociąg w Międzybrodziu Żywieckim zasilany jest wodami infiltracyjnymi z ujęcia „Isepnica”. Ujęcie to składa się z pięciu studni usytuowanych w korycie potoku Isepnica – czterech studni infiltracyjnych i jednej wierconej. Ujęcie ujmuje wody utworów czwartorzędu oraz z poziomu wodonośnego kredy (studnia wiercona) o łącznej wydajności 32,9 m³/h. Wydajność ujęcia zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr BOZN-gw-6223/12/01 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 500 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody.

Wodociąg w Międzybrodziu Bialskim zasilany jest ze studni głębinowej. Wydajność studni zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr WOŚ-gw-6223/14/09 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 85,9 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody, szczególnie w okresie letnim pobór wynosi ok. 95%zasobów.

5.2.5 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy

Stopień zwodociągowania gminy Czernichów wynosi 22%. Łączna długość sieci wodociągowej w gminie wynosi ok. 76,5 km, z czego 11,1 km to sieć komunalna, 15,4 km - sieć lokalna (administracja Spółki Wodne) i 50 km - sieć prywatna. Sieć wodociągowa wykonana jest z rur PVC, stalowych i PE, natomiast przyłącza wodociągowe ze stali i PE.

Za prawidłową eksploatację tych wodociągów oraz odpowiednią jakość produkowanej wody odpowiada :

- ZUP Gospodarki Wodno – Ściekowej „Isepnica” Międzybrodzie Bialskie ul. Energetyków 2 jest dysponentem Wodociągu Międzybrodzie Żywieckie Isepnica i Wodociągu Międzybrodzie Bialskie Isepnica,
- Spółka Wodociągowa Czernichów ul. Strażacka 15 Czernichów jest dysponentem Wodociągu Czernichów Spółka Wodociągowej,
- Spółka Wodno – Wodociągowa „Pod Hrobaczą Łąką” Międzybrodzie Bialskie ul. Jutrzenki 9 jest dysponentem Wodociągu Międzybrodzie Bialskie „Pod Hrobaczą Łąką”,
- Spółka Wodna nr 1 w Czernichowie Tresna ul. Żywiecka 2 jest dysponentem Wodociągu Czernichów Spółka Wodna nr 1,
- Spółka Wodociągowa „Ogórki” w Międzybrodziu Bialskim jest dysponentem Wodociągu o długości 1,6 km w Międzybrodziu Bialskim.

Tabela 8 Sieć wodociągowa na terenie gminy Czernichów

Miejscowość	Nazwa spółki	Długość sieci (km)	Liczba/długość podłączeń (szt./km)
Wodociąg komunalny			
Międzybrodzie Bialskie	Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica”	11,1	352 / 4,22
Spółki wodociągowe			
Czernichów	Spółka Wodna nr 1	2,3	30 / 4,8
Czernichów	Spółka Wodociągowa Jan Wisła	8,0	75
Międzybrodzie Bialskie	Spółka Wodociągowa „Pod Hrobaczą Łąką” Kazimierz Zątek	6,75	127 / 2,58
Międzybrodzie Bialskie	Spółka Wodociągowa Ogórki w MB Alicja Majdak	1,6	16/0,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych od administratorów sieci wodociągowej

Zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

- woda dystrybuowana przez ZUP Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” Międzybrodzie Bialskie (wodociągi: Międzybrodzie Żywieckie Isepnica – ok. 317, Międzybrodzie Bialskie Isepnica – ok. 102) – ok. 419,
- woda dystrybuowana przez Spółkę Wodną nr 1 Czernichów (wodociąg Czernichów Spółka Wodna nr 1 – ok. 14),
- woda dystrybuowana przez Spółkę Wodociągową Czernichów (wodociąg Czernichów Spółka Wodna nr 2 – ok. 22),
- woda dystrybuowana przez Spółkę Wodno - Wodociągową „Pod Hrobaczą Łąką” Międzybrodzie Bialskie (wodociąg Międzybrodzie Bialskie „Pod Hrobaczą Łąką” – ok. 60),
- woda dystrybuowana przez Spółkę Wodociągową Ogórki w Międzybrodziu Bialskim Alicja Majdak – ok. 700.

5.2.6 Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2013 r w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w oparciu o wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2007 nr 61 poz. 417 z póź. zm.) na terenie Gminy Czernichów pobrano z analizowanych wodociągów ogółem 20 próbek wody do badań.

W analizowanym okresie kwestionowano jakość wody w 3 próbkach pobranych do badania z ww. wodociągów, w tym:

- Wodociąg Czernichów Spółka Wodociągowa – kwestionowane 2 próbki badanej wody ze względu na nieprawidłowy smak i zapach,
- Wodociąg Czernichów Spółka Wodna nr 1 – kwestionowana 1 próbka badanej wody ze względu na mętność wody.

Stwierdzone na ww. wodociągach przekroczenia były nieznaczne i trwały krótko. Spółki dokonały czyszczenia ujęcia i dezynfekcji wewnętrznej sieci wodociągowej. Na skutek podjętych działań jakość wody uległa poprawie, co potwierdził pozytywny wyniki badania wody. W zakresie pozostałych parametrów

jakość wody nie przekraczała dopuszczalnych wartości normowanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007 Nr 61 poz. 417 z póź. zm.).

Po rozpatrzeniu wszystkich wyników badań wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej mieszkańcom gminy Czernichów przez ww. wodociągi w okresie od 1 stycznia 2013 r do 31 grudnia 2013 r. oraz biorąc pod uwagę, że przekroczenia stwierdzone na tych wodociągach były nieznaczne i krótkotrwałe stwierdzono, że w roku 2013 woda na terenie gminy Czernichów, dostarczana przez ww. wodociągi spełniała wymagania określone w załącznikach nr 1 do 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2007 Nr 61 poz. 417 z póź. zm.) i w 2013 r była przydatna do spożycia przez ludzi.

5.2.7 Odprowadzanie ścieków

Odprowadzanie ścieków z sołectw gminy Czernichów realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej będącej w administracji Zakładu Usługowo-Produkcyjnego Gospodarki Wodno-Ściekowej „ISEPNICA” w Międzybrodzu Bialskim. Właścicielem sieci jest Gmina Czernichów. Długość sieci kanalizacyjnej: 70,6 km. Stan techniczny sieci: dobry. Liczba podłączeń do sieci: 1629 szt.

Na terenie gminy znajduje się 12 pompowni ścieków:

- Mała Tresna – 3 przepompownie – łączna wydajność – 65 m³/d,
- Czernichów – 2 przepompownie – łączna wydajność – 340 m³/d,
- Międzybrodzie Żywieckie (oczyszczalnia ścieków w Międzybrodzu Bialskim ul. Energetyków 2) – 2 przepompownie – łączna wydajność 200 m³/d,
- Międzybrodzie Bialskie ul. Ekologiczna – 5 przepompowni – łączna wydajność – 950 m³/d.

Gmina Czernichów posiada 4 oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w czterech wsiach:

- w Międzybrodzu Bialskim ul. Ekologiczna,
- w Międzybrodzu Bialskim ul. Energetyków 2 (obsługująca wieś Międzybrodzie Żywieckie),
- w Czernichowie ul. Sanitarna,
- w Tresnej ul. Nad Jeziorem.

Są to oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne. Oczyszczanie ścieków odbywa się metodą osadu czynnego. Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni. Są tereny, na których częstym sposobem pozbywania się ścieków są nieszczelne zbiorniki bezodpływowe przyczyniające się dopływu części ścieków surowych do gruntu, potoków i cieków powierzchniowych.

Od 2010 roku rozpoczęto okresowe kontrole mieszkańców miejscowości Tresna przysiółek Barabasze w zakresie posiadania umów na wywóz nieczystości ciekłych oraz posiadanych rachunków za wywóz. Chodzi przede wszystkim o budynki wykorzystywane okresowo w miesiącach letnich, których na tym terenie jest około 20.

5.2.8 Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Czernichów nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Kanalizacja burzowa istnieje wyłącznie na niewielkich fragmentach dróg.

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno – ściekowej na obszarze gminy Czernichów jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód. Powinna być prowadzona kontrola stanu technicznego szamb, a po przyłączeniu posesji do sieci kanalizacyjnej - możliwie szybka ich likwidacja. Należy również propagować budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, na których obecnie nie przewiduje się budowy sieci kanalizacyjnej.

W zakładach przemysłowych należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii, poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych, itp.

W rolnictwie głównie należy się skupić na stosowaniu najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, co powinno również doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i jednocześnie ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Osobnym zagadnieniem jest budowa w gospodarstwach rolnych instalacji do bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych, tj. zbiorników na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt obornikowych. Powyższą kwestię reguluje ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007 r., Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.).

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej.

Ponadto dla potrzeb wypełnienia pozostałych wymagań dyrektywy 91/271/EWG opracowano: Program wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości 4000 RLM, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód oraz Program wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji < 2 000 RLM, posiadających w dniu przystąpienia Polski systemy kanalizacji sanitarnej.

W dniu 1 lutego 2011 r. została zatwierdzona przez Radę Ministrów Trzecia Aktualizacja KPOŚK (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK 2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem AKPOŚK 2009.

Aby zrealizować zapisane cele w KPOŚK niezbędne są działania w zakresie:

- rozbudowy i modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków,
- budowy nowych oczyszczalni ścieków,
- modernizacji istniejących i budowy nowych odcinków kanalizacji,
- modernizacji istniejących i budowy nowych ujęć i stacji uzdatniania wody,
- modernizacji istniejących i budowy nowych odcinków sieci wodociągowej (kolektorów głównych i sieci rozdzielczych).

Ponadto należy wspierać działania z zakresu uporządkowania i modernizacji gospodarki ściekowej w zakładach przemysłowych – działania te realizowane będą poprzez budowę urządzeń podczyszczających ścieki przed ich zrzutem do kanalizacji gminnej, wprowadzanie zamkniętych obiegów wody, technologiczne

wykorzystanie ścieków oraz wspieranie i egzekwowanie programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej. Zadanie te będą finansowane przez podmioty gospodarcze.

Na terenach zurbanizowanych należy dążyć do uporządkowania gospodarki wodami opadowymi, w szczególności wspierać działania zmierzające do likwidacji dopływów powierzchniowych zanieczyszczeń do wód z dróg (szczególnie w okresie zimy i jesieni, gdy używa się środków chemicznych do likwidacji śliskości pośnieowej).

Ograniczenie ilości zanieczyszczeń niesionych w spływach opadowych powinno następować w sposób możliwie naturalny, najlepiej przez wpuszczenie wód opadowych do kanalizacji ogólnospławnej, a tam gdzie jest to możliwe do kanalizacji deszczowej zakończonej separatorem lub do sztucznych zbiorników budowanych np. przy drogach ekspresowych i autostradach. Ograniczenie zanieczyszczeń powinno się odbywać również poprzez utrzymanie czystości w zlewni, sprzątanie jej ale też nakładanie powszechnych kar za zanieczyszczenia np. jezdni. Bardzo istotne jest, aby wzdłuż ulic sadzona była zieleń, która nie dopuści do wymywania gruntu z niezagospodarowanych terenów. Separatory substancji ropopochodnych są niezbędne na stacjach benzynowych, myjniach, przy warsztatach samochodowych i wszędzie tam gdzie mogą wystąpić spływy deszczu z olejami napędowymi i benzyną.

Rozbudowa istniejącego systemu odprowadzenia wód opadowych powinna uwzględnić następujące zalecenia:

- wykorzystanie istniejących rowów przydrożnych i ich pojemności retencyjnej,
- systematyczne czyszczenie rowów melioracyjnych (np. usuwanie odpadów w postaci tzw. „dzikich składowisk”, koszenie roślinności zarastającej rowy),
- naprawa istniejącego systemu kanalizacji deszczowej, ogólnospławnej i sanitarnej.

Racjonalizacja użytkowania wody będzie realizowana zgodnie z hierarchią ważności wykorzystania wód przez różnych użytkowników gospodarczych. W pierwszej kolejności realizowane są potrzeby gospodarki komunalnej (woda pitna), a następnie przemysłu spożywczego wymagającego wody wysokiej jakości, rolnictwa (w celu nawadniania użytków rolnych i pojenia zwierząt) oraz przemysłu. Użytkownicy wody będą informowani o możliwościach relatywnego zmniejszenia jej zużycia, np. poprzez wprowadzanie zamkniętych obiegów, zmiany technologii, poprawę stanu sieci wodociągowych (także zakładowych), zakup urządzeń wodooszczędnych.

W celu ograniczenia strat wody należy systematycznie dokonywać przeglądu i konserwacji sieci wodociągowej, prowadząc niezbędne remonty i modernizacje poszczególnych odcinków.

5.3 Gospodarowanie odpadami

5.3.1 System gospodarowania odpadami do 30 czerwca 2013 roku

Do końca czerwca 2013 roku obowiązywał system gospodarowania odpadami obejmujący około 98% mieszkańców. Zbiórką odpadów objęto również 120 posesji położonych na terenach rekreacyjnych gdzie właściciele przebywają sezonowo i w dniach wolnych od pracy.

Wywóz zmieszanych odpadów komunalnych był prowadzony według wcześniej określonego harmonogramu z częstotliwością raz w miesiącu od mieszkańców, natomiast podmioty i przystanki z częstotliwością co tydzień lub co 2 tygodnie – w zależności od potrzeb.

Wskaźnik ilości podpisanych umów na odbiór odpadów z roku na rok się poprawiał.

Zebrane odpady użytkowe trafiały do firmy Beskid Spółka z o.o. w Żywcu, gdzie są doczyszczane i ekspediowane do odbiorców. Rocznie odbierano od mieszkańców około 500 Mg odpadów komunalnych.

Odpady komunalne gromadzone były w następujących pojemnikach:

- 110 l
- 120 l
- 240 l
- worki na odpady segregowane

Zbiórka selektywnie gromadzonych odpadów prowadzona była w systemie u źródła. W sposób selektywny od mieszkańców odbierane było:

- szkło,
- tworzywa sztuczne,
- papier i tekturę,
- zmieszane odpady opakowaniowe.

Rocznie zbierano około 220 - 270 Mg odpadów z selektywnej zbiórki. Selektywna zbiórka prowadzona była w systemie raz na miesiąc. Poza selektywną zbiórką odpadów opakowaniowych była prowadzona zbiórka innych odpadów selektywnie zbieranych takich jak:

- ✓ odpady wielkogabarytowe na zasadzie wystawki – rocznie zbierano około 12-14 Mg,
- ✓ przeterminowane leki w aptece w Międzybrodzu Białskim i w punkcie aptecznym w Czernichowie – rocznie około 0,03 – 0,04 Mg,
- ✓ baterie i zużyte akumulatory przekazywane były do Spółki BESKID w Żywcu – rocznie około 0,5 Mg
- ✓ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny na zasadzie wystawki raz w roku – rocznie zbierano około 7 - 10 Mg,
- ✓ opony samochodowe, odpady budowlano – remontowe, odpady zawierające freony oraz odpady biodegradowalne na indywidualne zlecenie właściciela posesji,

Na terenie gminy Czernichów w 2010 roku przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz opracowano Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Według danych zamieszczonych w PUA wynika iż na terenie gminy w 2010 roku było na terenie gminy około 1.485,34 Mg wyrobów zawierających azbest. W latach 2011-2013 Gmina Czernichów prowadziła na swoim terenie działalność wspierającą usuwanie odpadów azbestu z budynków poprzez dofinansowanie transportu i lokowania na składowisku w wysokości 50% kosztów, lecz nie więcej niż 1000 zł na jedną posesję.

Akcje w tym zakresie są prowadzone w sposób ciągły na bieżąco, a pracami zajmuje się uprawniony podmiot. Do chwili obecnej z terenu gminy Czernichów usunięto 479,197 Mg odpadów azbestowych, czyli na koniec 2013 roku zostało około 1.006,147 Mg

W przypadku pojawienia się dzikiego wysypiska jego likwidacja następuje zgodnie z obowiązującymi przepisami .

5.3.2 Nowy system gospodarowania odpadami obowiązujący od 1 lipca 2013 roku

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła cały szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Nałożyła nowe obowiązki na samorzady, podmioty odbierające odpady oraz na właścicieli nieruchomości. Wszystkie te zmiany mają na celu poprawę obecnego stanu gospodarki odpadami i troskę o środowisko.

W celu dostosowania się do nowego systemu Rada Gminy Czernichów przyjęła uchwały:

- nr XXIV/225/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie: przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czernichów,
- nr XXIV/226/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie: wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty,
- nr XXIV/227/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie: ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy Czernichów,
- nr XXIV/228/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie: określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

- nr XXIV/229/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie: szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów,
- nr XXVII/267/2013 z dnia 19 kwietnia 2013 r. w sprawie : zmiany uchwały XXIV/227/2012 w sprawie ustalania wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy Czernichów.
- Uchwała Nr XXVII/266/2013 z dnia 19 kwietnia 2013 r. w sprawie : zmiany uchwały nr XXIV/226/2012 w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty.

Wprowadzone prawo miejscowe reguluje kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie analizowanej gminy, obowiązek ten został scedowany na gminy ustawą z dnia o utrzymaniu czystości. Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje opłata za odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych wnoszona do gminy na podstawie złożonej deklaracji.

Ustalono miesięczne stawki za odbiór odpadów za osobę w wysokości 17 złotych w przypadku gdy odpady komunalne nie są gromadzone w sposób selektywny oraz 6 złotych za osobę w przypadku gdy odpady komunalne są gromadzone w sposób selektywny.

Ustalono także uchwałą nr XXVII/266/2013 z dnia 19 kwietnia 2013 r. w sprawie : zmiany uchwały nr XXIV/226/2012 w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty stawki opłat dla budynków zamieszkiwanych czasowo lub nie związanych trwale z gruntem. Opłata ta wynosi 0,5 zł/m² powierzchni zamieszkiwanej w sytuacji braku segregacji odpadów oraz 0,3 zł/m² powierzchni zamieszkiwanej w przypadku selektywnej zbiórki odpadów.

Przedsiębiorcą wybranym w drodze przetargu, który odbiera odpady komunalne od mieszkańców jest Firma Usługowa „ATRA” Krzysztof Pardela z Porąbki.

Do potrzeb zbiórki odpadów komunalnych w zabudowie jednorodzinnej stosuje się worki lub pojemniki z oznaczeniami:

- „SUROWCE” na papier i tekturę, tworzywa sztuczne i metal,
- „SZKŁO OPAKOWANIOWE” na opakowania bezbarwne i kolorowe: po napojach chłodzących i alkoholowych, słoiki, pojemniki, szklane flakony, szklane znicze,
- „BIO” na odpady zielone, powstające w ogródkach przydomowych oraz odpady kuchenne,
- CZARNY WOREK LUB POJEMNIK (NA BALAST) na odpady, których nie można wrzucać do worków z surowcami,

Odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz zużyte opony – są odbierane 2 razy w roku, w kwietniu i w październiku.

Odpady ogrodowe ulegające biodegradacji tj. trawa, liście, gałęzie są odbierane w dniu odbioru odpadów kuchennych, jak również dodatkowo na zgłoszenie telefoniczne.

Odbiór gruzu oraz popiołu poza sezonem grzewczym można zgłaszać telefonicznie, a odbiór odbywa się na koszt właściciela posesji.

Odbiór odpadów z nieruchomości okresowo zamieszkałych (wykorzystywanych do celów rekreacyjno-wypoczynkowych): w każdy poniedziałek oraz w przypadku opuszczenia nieruchomości w środku tygodnia odbiór odpadów na zgłoszenie telefoniczne.

Nie wymagane są specjalne pojemniki na gromadzenie zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, starych opon, czy też odpadów wielkogabarytowych. Wystarczy zbierać je w wyznaczonym miejscu i oddać podmiotowi odbierającemu odpady w wyznaczonym terminie.

Przeterminowane leki można oddawać w Aptece „Aloes” na placu św. Ambrożego w Międzybrodziu Bialskim oraz w Punkcie Apteicznym przy ul. Żywieckiej w Czernichowie.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 29 kwietnia 2005 r o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny można oddać

w punktach zakupu nowego sprzętu. Mieszkańcy za pośrednictwem strony internetowej zostali poinformowani o takiej możliwości z wykazem poszczególnych rodzajów sprzętów jakie są zbierane.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Ważnym elementem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zbierania odpadów. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców gminy Czernichów w sferze konsumpcji, a także postępowania z odpadami. W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, dlatego też konieczne jest przeprowadzanie edukacji ekologicznej. Stosuje się dwa rodzaje edukacji ekologicznej:

- formalną obejmującą kształcenie dzieci i młodzieży oraz dorosłych na wszystkich szczeblach kształcenia,
- nieformalną, która stanowi uzupełnienie edukacji formalnej i jest organizowana wspólnie z organizacjami o profilu ekologicznym. Edukacja nieformalna odbywa się poprzez organizowanie imprez, konkursów, wycieczek.

Celem edukacji jest wykształcenie wśród wszystkich grup społecznych odpowiedzialnych i świadomych zachowań w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami, poprzez:

- realizację polityki edukacyjnej i informacyjnej na temat selektywnej zbiórki odpadów i przez to prowadzenie ekologicznego sposobu życia we własnym domu,
- świadome dokonywanie zakupów (minimalizacja wpływu reklam),
- przekonywanie do kupowania rzeczy trwałych,
- wybieranie towarów bezodpadowych oraz posiadających opakowanie łatwo ulegające całkowitej degradacji lub nadające się do utylizacji,
- rozpowszechnienie wiedzy, dotyczącej możliwości powtórnego wykorzystania odpadów (recykling) oraz wynikających z tego korzyści ekonomicznych,
- wskazywanie konkretnych działań poprawiających efektywność gospodarki odpadami.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi według nowych przepisów podlega rocznemu obowiązkowi sprawozdawczości, zarówno na poziomie gminnym, jak i wojewódzkim. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta w terminie do 31 marca przedkładają Marszałkowi Województwa i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a Marszałek Województwa do 15 lipca za poprzedni rok kalendarzowy Ministrowi Środowiska sprawozdania, zawierające:

- informacje o masie poszczególnych rodzajów odebranych z obszaru sprawozdawczego odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania, wraz ze wskazaniem instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji: przekazanych do składowania na składowisku odpadów, nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów i sposobie ich zagospodarowania,
- właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne,
- informacje o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, -
- informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru, z którego jest przedkładana informacja.

Dodatkowo sprawozdania gminne wskazują liczbę właścicieli nieruchomości, którzy zbierają odpady komunalne w sposób niezgodny z regulaminem. System sprawozdawczości opiera się również na wskaźnikach, które zostały dobrane w sposób umożliwiający pozyskanie danych oraz sprawne prowadzenie monitoringu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, a także przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami w województwie.

Według sprawozdań sporządzonych przez Wójta Gminy Czernichów za rok 2012 i 2013 na terenie gminy Czernichów zebrano i odebrano od właścicieli nieruchomości następujące ilości odpadów.

Tabela 9 Ilości odpadów zebranych i odebranych od mieszkańców na terenie gminy Czernichów

rok	Kod odpadu	2012	Kod odpadu	2013	RAZEM
Niesegregowane odpady komunalne	20 03 01	165,7	20 03 01	524,81	690,51
Zmieszane odpady opakowaniowe	15 01 06	79,9	15 01 06	103,82	183,72
Zmieszane odpady z budowy i remontu	17 09 04	2,82	17 09 04	1,24	4,06
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	1,6	15 01 02	3,08	4,68
Odpady wielkogabarytowe	20 03 01	10,4	20 03 01	16,48	26,88
Opakowania z metali	15 01 04		15 01 04	0,1	0,1
Odpady wielomateriałowe	15 01 05	0,1	15 01 05	0,1	0,2
Inne odpady ulegające biodegradacji	20 02 03		20 02 03	2,88	2,88
Żuźle i popioły z kotłów	10 01 01		10 01 01	7,2	7,2
Opakowania ze szkła	15 01 07	121,1	15 01 07	150,16	271,26
Urządzenia zawierające freony	20 01 23	0,3	20 01 23	0,79	1,09
ZSEE zawierające niebezpieczne składniki	20 01 35	1,3	20 01 35	3,71	5,01
ZSEE	21 01 36	9,8	21 01 36	0,56	10,36
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01		20 02 01	19,04	19,04
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	20 01 08	2,6	20 01 08	4,4	7
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	0,9	15 01 01	1,1	2
Papier i tektura	20 01 01	0,8	20 01 01	0,2	1
SUMA	-	397,32	-	839,67	1236,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Wójta Gminy Czernichów z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2012 i 2013 rok

Dane zamieszczone w tabeli powyżej wskazują iż wprowadzenie rewolucji śmieciowej było niezbędne w celu zmniejszenia zjawiska spalania odpadów i porzucania ich w rowach i lasach. Mimo, iż nowy system funkcjonuje od połowy roku 2013 już widać trend polegający na zwiększeniu ilości zebranych i odebranych

odpadów na terenie gminy. Rok 2014 będzie pierwszym pełnym rokiem funkcjonowania systemu i pokaże realne zmiany jakie nastąpiły.

5.4 Ochrona przed hałasem

5.4.1 Hałas przemysłowy

Na terenie gminy Czernichów działają niewielkie przedsiębiorstwa transportowe, małe zakłady usługowe, warsztaty lakiernicze i warsztaty mechaniki samochodowej. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Funkcjonowanie małych zakładów jest niejednokrotnie źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny mieszkańców.

Przedsiębiorstwa oddziałujące w jakiś sposób na klimaty akustyczny zobowiązane są do posiadania decyzji ustalających dopuszczalny poziom emitowanego hałasu. Na terenie Gminy Czernichów nie funkcjonują przedsiębiorstwa istotnie zagrażające klimatowi akustycznemu, w związku z tym w ostatnich latach żadne przedsiębiorstwo działające na obszarze gminy Czernichów nie starało się o wydanie w/w decyzji.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu takich jak stolarnie czy tartaki. W związku z tym bardzo ważnym zaleceniem dla właścicieli przedsiębiorstw jest lokowanie działalności uciążliwych w miejscach zapisanych w gminnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową, a nie na terenach zabudowy mieszkaniowej.

5.4.2 Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Głównym źródłem emisji hałasu na terenie gminy Czernichów są drogi wojewódzkie o długości około 10 km, drogi powiatowe o długości około 14 km, drogi gminne o długości około 70 km.

Znaczną część dróg cechują średnie i niskie parametry techniczne i niezadowalający stan nawierzchni.

Na terenie gminy dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy), w obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

Bardzo ważnym elementem rozwoju gminy jest właściwe planowanie przestrzenne, które powinno polegać przede wszystkim na zakazie lokalizacji budynków podlegających ochronie akustycznej na terenach, które znajdują się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne.

W 2011 roku Gmina Czernichów zleciła opracowanie projektu aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czernichów, zapisy w projekcie Planu będą uwzględniały między innymi zagadnienia dotyczące terenów z ograniczeniami emisji hałasu.

W ostatnich latach na obszarze powiatu żywieckiego, w tym na terenie gminy Czernichów Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadził badań hałasu.

Ostatnie badania w powiecie żywieckim prowadzone były w 2007 roku na terenie miasta Żywca. Wyniki uzyskane na terenie powiatu przekraczały dopuszczalne normy poziomu hałasu w porze dziennej i porze nocnej o około 10 dB.

Porównując te wyniki badań do przeprowadzonych wcześniej w 2002 roku kiedy to przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu od 1,4 dB do 12,9 dB (badania prowadzone na terenach wiejskich powiatu żywieckiego) można stwierdzić, iż zwiększyło się natężenie hałasu. Wyniki te mimo, iż badania nie były prowadzone na obszarze analizowanej gminy, wskazują na tendencje, jakie zauważa się w południowej części województwa w tym na obszarze powiatu żywieckiego.

Rosnąca liczba turystów oraz samochodów na drogach gminy Czernichów bez wątpienia powoduje pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż szlaków komunikacyjnych, dotyczy to głównie sezonu letniego, kiedy gmina Czernichów jest odwiedzana przez największą ilość zarówno weekendowych jak i urlopowych.

Problem zagrożenia emisją hałasu powinien być istotnym elementem planowania przestrzennego a trakcie aktualizacji Planu gminy Czernichów w nowym dokumencie pojawiają się zapisy dotyczące lokalizacji nieuciążliwej działalności produkcyjnej.

5.4.3 Hałas niezorganizowany

Do źródeł hałasu niezorganizowanego zaliczyć można hałas związany z turystyką i rekreacją oraz wypoczynkiem.

Gmina Czernichów poprzez lokalizację szlaków turystycznych, góry Żar, a także Jeziora Międzybrodzkiego niewątpliwie należy do obszarów atrakcyjnych turystycznie i w związku z tym w sezonie letnim przyjeżdża tu spora liczba turystów. Dlatego nie bez znaczenia jest hałas, jaki w tym czasie emitowany jest przez większą ilość samochodów pojawiających się na drogach. Turysty na szlakach czy na trasach rowerowych, spacerowych oraz w miejscach atrakcyjnych kulturowo i turystycznie powodują gwar, który roznosi się na duże odległości, co stwarza niejednokrotnie uciążliwości zwłaszcza dla starszych mieszkańców gminy.

Hałas kolejowy nie jest opisywany gdyż nie dotyczy gminy Czernichów.

Mimo istnienia i funkcjonowania miejsc startów i lądowań dla szybowców problem hałasu lotniczego także nie dotyczy gminy Czernichów. Usytuowane w Bielsku - Białej lotnisko sportowe z uwagi na swoje przeznaczenie nie jest znaczącym źródłem emisji hałasu do środowiska na terenie gminy.

W celu ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na modernizacjach dróg i tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska.
4. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
5. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

5.5 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy Czernichów źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej średniego napięcia,
- stacja bazowa telefonii komórkowej:
 - sieci Orange, T-mobile, NetWorks zlokalizowana w miejscowości Międzybrodzie Bialskie na dach remizy OSP przy ulicy Strażackiej 7.
 - Sieci Plus, T-Mobile, Orange, NetWorks zlokalizowane w miejscowości Międzybrodzie Żywiecki na Górze Żar.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Na terenie powiatu żywieckiego w latach 2008-2013 wykonano pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- w 2009 roku w Korbielowie i Łodygowicach,
- w 2010 roku w Żywcu, Ślemieniu, Milówce, Rajczy Czernichowie i Ujsołach,
- w 2011 roku w Łodygowicach i Korbielowie,
- w 2012 roku w **Czernichowie (0,13 V/m)** i w Milówce,
- w 2013 roku w Ślemieniu, Ujsołach i Rycerze Górnej.

W latach 2008-2013 żaden z wykonanych pomiarów nie wskazywał na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, który wynosi 7 V/m.

Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego kontynuowane będą w kolejnych latach łącznie w 135 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa (również w powiecie żywieckim).

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych na poziomie gminy polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- lokalizacji nowych obiektów tak, by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią oraz zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- zwracaniu szczególnej uwagi na lokalizację zabudowań mieszkalnych oraz miejsca długotrwałego przebywania dzieci tj. przedszkola, żłobki.

6 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w tych dokumentach sugerują, iż struktura programu ochrony środowiska powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. W Polityce zaproponowano umieszczenie w programach zarówno gminnych jak i powiatowych podrozdziałów:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Podrozdziały te zostały umieszczone jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii.

6.1 Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Postępowania mające za celu zmniejszenie wykorzystania surowców, wody i energii na jednostkę produktu są to działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności.

Działania dążące w kierunku racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z wód przede wszystkim poprzez:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji głównie w przedsiębiorstwach produkcyjnych funkcjonujących na terenie gminy,
- zastosowanie dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach rolnych zlokalizowanych na terenie gminy.

Celem takich działań jest zmniejszenie ilości zużywanej wody, a także ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez:

- zmniejszenie strat wody,
- modernizację ujęć,
- modernizację sieci wodociągowej,
- edukację ekologiczną.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na ograniczeniu marnotrawstwa wody, stosowaniu wodoszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego, dalszego rozwoju pomiarowania zużycia wody, a także podejmowaniu działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody. Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji jest prowadzenie szeroko pojętej edukacji ekologicznej dla wszystkich gałęzi produkcji, a także dla dzieci i młodzieży oraz dorosłej części mieszkańców gminy.

W zakresie działań inwestycyjnych powinno się promować:

- zamknięte obiegi wody w przemyśle,
- wodoszczędne technologie produkcji,
- przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a także poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochronę środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji oraz poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej jako relację nakładów do efektów.

O poziomie energochłonności decydują głównie:

- struktura gałęziowa przemysłu,
- stosowane technologie wytwarzania,
- ceny energii,
- jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, zwiększenie wykorzystania węgla o większej wartości energetycznej, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia

geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni a także wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości strat wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na:

- ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych,
- modernizacji systemów ogrzewania w tym na wymianie źródła ciepła,
- wymianie stolarki okiennej i drzwiowej

również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych, modernizacji systemów ogrzewania, wymianie źródła ciepła, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną. W ostatnim czasie na terenie gminy Czernichów zrealizowano działania termomodernizacyjne oraz w zakresie termomodernizacji w tym modernizacji kotłowni w budynkach takich jak:

- Ośrodek Zdrowia w Międzybrodzu Bialskim,
- Urząd Gminy Czernichów,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Międzybrodzu Bialskim,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Czernichowie,
- Ośrodek Zdrowia w Czernichowie

Od 2013 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach stworzył możliwość uzyskania dofinansowania na zadania związane z ograniczeniem zapotrzebowania na ciepło grzewcze, na zadania należące do priorytetowych kierunków dofinansowania takich jak:

- **OA 1.2.** Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.
- **OA 1.4.** Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-gazowych.
- **OA 1.5.** Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.

Fundusz udziela pomocy finansowej w formie pożyczki do 80% kosztów kwalifikowanych.

6.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Rozwój energetyki odnawialnej został zaplanowany w „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej”, przyjętej przez Sejm w dniu 23 sierpnia 2001 r., w dokumentach „Polityka energetyczna Polski do roku 2025” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4 stycznia 2005 r.) oraz „Program dla elektroenergetyki” – (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 r.). Plany wykorzystania odnawialnych zasobów energii zostały wskazane jako działania priorytetowe.

Jednym z głównych celów polityki energetycznej Polski jest zapewnienie trwałego zaopatrzenia w energię, który spełniałby wymogi związane z ochroną środowiska przy jednoczesnym wzroście gospodarczym.

Celem strategicznym polityki państwa jest także zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii (OZE), aby w bilansie energii pierwotnej jej udział wyniósł 14% w roku 2020. Dlatego promowanie zwiększenia wykorzystania odnawialnych zasobów energii powinno stanowić jeden z filarów polityki energetycznej kraju.

Aktualnie Polska dostarcza 6% krajowej produkcji energii z OZE, głównie pochodzącej z elektrowni wodnych i geotermii. Coraz więcej takiej energii pochodzi z zastosowania kolektorów słonecznych,

a niewielki procent ze spalania biomasy (trociny) w tradycyjnych elektrowniach ciepłych i gospodarstwach indywidualnych i wreszcie wykorzystania energii wiatru.

W „Programie wykorzystania OZE na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” dokonano wyboru stref o zróżnicowanych warunkach do rozwoju poszczególnych źródeł energii w kategoriach ekonomiczno-technicznych. W zależności od wielkości potencjału oraz możliwości jego pozyskania wprowadzono trzy strefy A, B i C odpowiadające odpowiednio największemu, średniemu i małemu potencjałowi rozwoju wykorzystania poszczególnych źródeł energii odnawialnych. Strefa A odpowiada obszarom charakteryzującym się najkorzystniejszymi wskaźnikami opłacalności i określono ją jako strefa priorytetów krótkoterminowych do 2008 roku. Strefy B i C o niższych wskaźnikach opłacalności określono jako strefy priorytetów długoterminowych do 2015 roku.

Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszące efekty ekologiczno – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru.

Pod względem energii wiatru gmina zlokalizowana jest na terenie zaliczonym do kategorii B o potencjale technicznym w granicach 450-600 kWh/m²/rok. Aktualnie nie planuje się wykorzystania tego potencjału.

Pod względem potencjału technicznego wód powierzchniowych gmina Czernichów zaliczona została do kategorii B, oznacza to iż potencjał techniczny tego terenu wynosi 0,1 – 0,5 MW.

Na terenie gminy Czernichów zlokalizowane są dwie elektrownie wodne składające się na zespół elektrowni wodnych „Porąbka – Żar”:

- Elektrownia Porąbka – Żar zlokalizowana w Międzybrodziu Bialskim. Moc elektrowni - 500/540 MW (zainstalowano 4 hydrozespoły odwracalne typu Francis 4x125/135 MW). Jest to druga co do wielkości elektrownia wodna w Polsce, wybudowana w 1979 roku. Jest to klasyczna elektrownia szczytowo-pompowa wykorzystująca, jako zbiornik dolny zaporowe jezioro w Międzybrodziu; górny zbiornik wybudowany jest na szczycie góry Żar;
- Elektrownia Tresna o mocy 21 MW (2 *10,5 MW) położona jest przy zaporze w Tresnej. Wybudowana została w 1966 roku. Górny zbiornik stanowi Jezioro Żywieckie, zaś dolny Jezioro Międzybrodzkie;
- Elektrownia Porąbka o mocy 12,6 MW zlokalizowana poza terenem gminy Czernichów (w gminie Porąbka). Zainstalowano tam dwa hydrozespoły Kaplana o mocy 6,1 MW i jeden turbosespół typu Francis'a o mocy 0,4 MW pracujący na potrzeby własne. Elektrownia została wybudowana i uruchomiona w 1954 roku jako pierwszy element Zespołu Elektrowni Wodnych (Porąbka, Tresna i Elektrownia Szczytowo-Pompowa Porąbka-Żar). W latach 1994-1996 przeprowadzono kompleksową modernizację Elektrowni Wodnej Porąbka.

Na terenie całego województwa śląskiego występują korzystne warunki do wykorzystania energii słonecznej do produkcji ciepłej wody użytkowej.

Istotnym elementem i narzędziem usprawniającym montaż kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych jest opracowanie i realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji. Aktualnie gmina Czernichów posiada takie opracowanie, niemniej jednak nie jest ono realizowane ze względu na brak środków finansowych.

Niezależnie od Programu Ograniczenia Niskiej Emisji mieszkańcy mają możliwość korzystać z dotacji na zakup i montaż kolektorów słonecznych. Od 2010 roku działa uruchomiony przez NFOŚiGW system dopłat do kolektorów. Jest to program realizowany we współpracy z bankami w ramach, którego są udzielane dotacje na zakup i montaż kolektorów słonecznych w formie dopłat na dokonywanie częściowych (w wysokości do 45%) spłat kapitału kredytów bankowych. Program dopłat do kolektorów przeznaczony jest dla osób fizycznych oraz wspólnot mieszkaniowych. W ramach przewidzianego na ten cel budżetu, wynoszącego ok. 300 mln zł, NFOŚiGW planuje dotować instalację ok. 250 tys. m² kolektorów.

W zakresie energii z biomasy gmina Czernichów nie posiada potencjału do wykorzystania, zalicza się do strefy C czyli takiej, której potencjał teoretyczny mieści się w granicach <7 TJ/rok.

Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju całego powiatu żywieckiego, w tym gminy Czernichów.

Troska o środowisko, ziemię i klimat wymaga świadomego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów paliw pierwotnych i energii. Produkcja prądu, ogrzewanie wody z energii słonecznej, termomodernizacja budynków, efektywne korzystanie ze sprzętów elektrycznych, stosowanie efektywnego, energooszczędnego oświetlenia to nie tylko korzyść dla środowiska, ale także realne obniżenie wysokości rachunków - a więc korzyść dla odbiorców.

Prognozuje się, iż w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy, energii słonecznej i siły wiatru, wynika to z rosnących cen tradycyjnych nośników energii elektrycznej, a z tego iż powiat żywiecki, w tym gmina Czernichów położona jest na terenach prawnie chronionych i aby zmniejszyć ryzyko dewastacji walorów przyrodniczych zasadne jest wykorzystywanie energii słońca do ogrzewania wody użytkowej, a także biomasy do ogrzewania budynków mieszkalnych.

Analizując dotychczasowe wykorzystanie energii odnawialnej przedsiębiorcy i mieszkańcy w miarę posiadanych środków finansowych korzystają z energii niekonwencjonalnej, na niewielką skalę.

Sytuacja w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinna się poprawiać wraz z rozwojem technologicznym. Zwiększająca się sprawność urządzeń oraz wzrost możliwości produkcyjnych powodują sukcesywny spadek cen urządzeń, co korzystnie odbija się na cenach całych systemów polepszając wskaźniki finansowe.

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych zaproponowano cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego. Są to głównie:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody),
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz odnawialnych źródeł energii.

Takie działania nie tylko przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również są bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez działalność gospodarczą, a także przez sferę komunalną. W związku z tym istotnym elementem gospodarki środowiskowej gminy Czernichów jest podejmowanie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji, w wyniku czego następuje zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

6.3 Ochrona przeciwpowodziowa

Według Prawa wodnego (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz.145 z późn. zm.) powódź to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Na terenie gminy Czernichów znajduje się 10 cieków w administracji RZGW w Krakowie. Podana długość dotyczy cieków w granicach gminy:

- Dopływ w Haratach - 1,987 km,
- Isepnica - 4,451 km,
- Piekielny Potok - 2,046 km,
- Ponikwa (Ponikiewka) - 5,253 km,
- Roztoka - 3,970 km,
- Soła - 9,875 km,
- Suchy Potok - 2,003 km,
- Tresna Mała - 1,270 km,
- Żarnówka Duża - 4,109 km,
- Żarnówka Mała - 2,430 km.

Na terenie gminy Czernichów znajduje się 6 zbiorników wodnych bez nazwy oraz zbiornik Porąbka i w części - zbiornik Tresna. Zbiorniki są administrowane przez RZGW w Krakowie. Na w/w ciekach zabudowę poprzeczną stanowi 18 obiektów z czego 16 obiektów jest administrowanych przez RZGW Kraków.

W 2013 r. wykonana została dokumentacja projektowa pn. „Zabezpieczenie brzegów potoku Ponikiew w km 2+000-2+700 w m. Międzybrodzie Bialskie, gm. Czernichów, pow. żywiecki, woj. śląskie”. Koszt wykonania dokumentacji wyniósł 21 918,60 zł. Opracowanie sfinansowane zostało ze środków przekazanych przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji.

Realizacja robót związanych z utrzymaniem rzek i potoków oraz usuwaniem skutków powodzi na terenie gminy Czernichów w latach następnych jest uzależniona od ilości środków finansowych na te prace otrzymywanych z budżetu państwa.

Poniżej przedstawiono zadania zrealizowane w 2013 r. przez RZGW w Krakowie na zaporze w Tresnej i na zbiorniku Porąbka (w granicach gminy Czernichów):

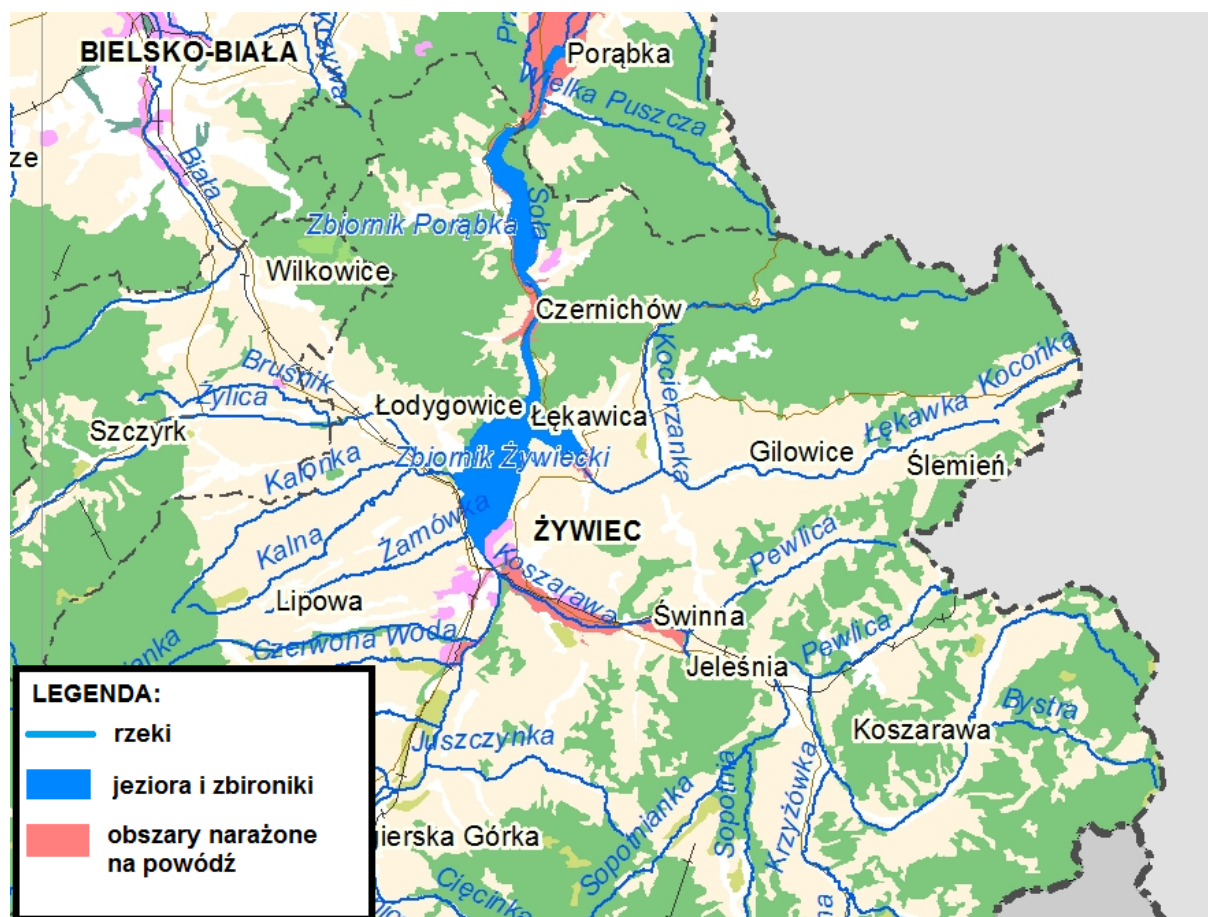
- zakończono zrealizowane za środki uzyskane z dotacji NFOŚiGW w latach 2012-2013 zadanie pn: Ubezpieczenie brzegów zbiornika Porąbka – za kwotę łączną 1 471 961,11 zł. Przy czym w 2012 r. zrealizowano roboty na kwotę 657 402,71 zł, a w 2013r. za kwotę 814 558,40 zł. Za ww. środki łącznie wykonano budowę 915 mb. opaski brzegowej, wraz z robotami towarzyszącymi,
- wykonano ze środków budżetu państwa remont brzegu zbiornika Porąbka w rejonie wlotu potoku Żarnówka Mała, w Międzybrodziu Bialskim za kwotę 130 466,10 zł.

W 2013 r. zrealizowany został projekt pn: „Analiza zagrożenia powodziowego w zlewni Soły” zlecony przez RZGW w Krakowie a finansowany ze środków Programu Ochrony przed Powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły. W ramach przedmiotowego opracowania na bazie aktualnych danych hydrologicznych i geodezyjnych wyznaczone zostały zasięgi zalewów poszczególnych wód prawdopodobnych m.in. dla przepływającego przez gminę Czernichów lewobrzeżnego dopływu Soły - potoku Ponikiewka. Ponadto informujemy, iż RZGW w Krakowie również w ramach Programu Ochrony przed Powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły w roku 2013 zlecił wykonanie opracowania pn. „Analiza programu inwestycyjnego w zlewni Soły” którego podstawą będzie ocena istniejącego stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego w zlewni, wskazująca obszary zagrożeń dla zabudowy i infrastruktury, w których należy podjąć określone działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Przewidywany termin zakończenia realizacji przedmiotowego opracowania przypada na listopad 2015 r.

Niezależnie od powyższego, na obszarze gminy Czernichów na zlecenie Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w ramach projektu ISOK Centra Modelowania Powodziowego IMiGW opracowały mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, jednakże zgodnie z posiadanym przez nas stanowiskiem Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej mapy te podlegają obecnie procedurze sprawdzenia i weryfikacji ich kompletności. Do czasu oficjalnego przekazania map zagrożenia i map ryzyka powodziowego organom administracji samorządowej, obszary szczególnego zagrożenia powodzią określane są w oparciu o zatwierdzone do stosowania w roku 2005 „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły”.

W/w „Studium...” zachowuje ważność również dla rzek, na których nie zostały opracowane mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego.

W dniu 16 stycznia 2014 r. Dyrektor RZGW w Krakowie podpisał Rozporządzenie nr 4/2014 w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły (obejmującego m.in. obszar gminy Czernichów).

Rysunek 17 Obszar zagrożenia powodziowego w zlewniach rzek w rejonie gminy Czernichów

Źródło: Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP), KZGW

Ochrona przeciwpowodziowa to zespół działań mających na celu ograniczenie strat powodziowych. Poczynania te mają charakter zabiegów technicznych oraz nietechnicznych. Pierwsze polegają na ograniczaniu wielkości fali powodziowej oraz jej zasięgu przestrzennego przy pomocy zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, polderów i obwałowań. Drugie - na edukowaniu mieszkańców terenów potencjalnie zagrożonych powodzią, stosowaniu systemów wczesnego ostrzegania, jak również specjalnych rodzajów ubezpieczeń.

W grupie środków nietechnicznych są to:

- monitoring powodziowy dla gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z siecią IMGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyny ratowniczej w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej w warunkach cieków górskich,
- opracowanie bazy informacyjnej dla utrzymywania i projektowania systemu ochrony przed powodzią na obszarze gminy,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca zagrożonego obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

W grupie środków technicznych są to:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń dróg,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciwrumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

6.4 Substancje chemiczne w środowisku i poważne awarie

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, jest przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych.

Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie gminy Czernichów, a także na obszarze całego powiatu żywieckiego nie funkcjonują żadne zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy. Na obszarze powiatu żywieckiego nie ma wyznaczonych stałych tras przewozu substancji niebezpiecznych. Wyznaczanie tras odbywa się tylko w przypadku transportu substancji szczególnie niebezpiecznych, gdy występuje konieczność ich eskorty przez policję bądź straż pożarną. W pozostałych przypadkach, jeśli znaki drogowe tego nie zabraniają transport odbywa się po trasach dogodnych z punktu widzenia przewoźnika.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzikie składowiska odpadów, których bieżące usuwanie ogranicza niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Na terenach rolniczych (których na obszarze gminy jest niewiele) przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Należy zwrócić uwagę na ważne źródło zanieczyszczenia wód, jakim mogą być magazyny i stacje paliw. Na obszarze gminy Czernichów zlokalizowana jest jedna stacja paliw Orlen w Międzybrodziu Bialskim.

Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

Na poziomie powiatu działaniami w zakresie interwencji kryzysowej zajmuje się Wydział Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego. W zakresie działania Wydziału jest opracowanie „Planu Reagowania Kryzysowego Powiatu Żywieckiego”. Opracowany jest „Plan Operacyjny Ochrony przed powodzią”,

w którym zawarto informacje o podstawach ogłoszenia pogotowia p/powodziowego oraz stanów alarmowych p/powodziowych. Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej.

Na terenie gminy Czernichów działają 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego:

- dwie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Międzybrodzu Białskim i Międzybrodzu Żywieckim włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego,
- jedna jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej poza Krajowym Systemem Ratowniczo – Gaśniczym w Czernichowie.

Grupy przeznaczone są do usuwania skutków pożarów, wypadków głównie drogowych oraz w infrastrukturze komunalnej. Samochody ratownictwa technicznego posiadają różne wyposażenie w specjalistyczny sprzęt w zależności od jednostki.

Gmina Czernichów corocznie w miarę możliwości finansowych stara się o doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w niezbędny sprzęt ratowniczo – gaśniczy, średnie koszty roczne doposażenia to około 200-400 tys. zł. Obiekty OSP są na bieżąco remontowane i dostosowywane do aktualnych potrzeb.

Na terenie gminy Czernichów nie są zlokalizowane żadne zinwentaryzowane mogilniki, które mogłyby być znaczącym źródłem zanieczyszczeń dla chemizmu wód i gleb.

Istotnym zadaniem dla samorządów jest dalsza realizacja zadań w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej, co spowoduje zmniejszenie się ilości związków biogenych trafiających do gleby i wód powierzchniowych poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, a także bezpośredni zrzut ścieków surowych do cieków i potoków.

6.5 Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2020 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Cyklicznie przez placówki oświatowe organizowany jest Dzień Ziemi i Sprzątanie Świata. W ramach tych działań organizowane jest zbieranie śmieci z terenów publicznych, a także porządkowanie terenu wokół szkół. Corocznie przygotowywane są konkursy z nagrodami dla dzieci i młodzieży.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Gmina Czernichów okresowo od kilkunastu już lat organizuje lub udostępnia pomieszczenia firmom i organizacjom ekologicznym na prowadzenie prelekcji, szkoleń i spotkań w zakresie edukacji ekologicznej, są to działania takie jak:

- szkolenia dla mieszkańców w zakresie ekologicznych metod ogrzewania domów, budownictwa energooszczędnego, a także uprawy roślin energetycznych,

- Nadleśnictwo Węgierska Górką z NFOŚiGW utworzyło Leśny Portal Edukacyjny „Las Rysia eRysia” zaprojektowany z myślą o edukacji ekologicznej i leśnej, przybliżający za pomocą narzędzi multimedialnych zagadnienia dotyczące bioróżnorodności lasu i gospodarki leśnej oraz jego wpływu na środowisko i klimat. Zrealizowano dotychczas dwie edycje kampanii informacyjno - edukacyjnej współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE + oraz NFOŚiGW: Forestfire „Ogień w lesie a przyroda – podniesienie świadomości mieszkańców terenów wiejskich w zakresie zapobiegania pożarom lasów” oraz Forestfire II "Ogień w lesie a przyroda II - drugi etap kampanii informującej społeczeństwo o zagrożeniu pożarowym w lasach". Głównym celem kampanii prowadzonej przez leśników z Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych jest podnoszenie świadomości w zakresie zapobiegania pożarom w lasach, wśród mieszkańców terenów wiejskich położonych w najbliższym sąsiedztwie lasów, właścители niedużych gospodarstw rolnych, młodzieży szkolnej głównie uczniów szkół gimnazjalnych, oraz osób korzystających z lasów w celach rekreacyjnych,
- poprzez Szkołę Podstawową w Czernichowie organizowana jest akcja „Sprzątanie świata”. Urząd Gminy przekazuje rękawiczki i worki na odpady. Uczniowie sprzątają tereny przyszkolne. Zebrane śmieci przewoźnik wywozi na składowisko. W ramach edukacji ekologicznej podejmowane są problemy ekologii i ochrony środowiska w gminie na lekcjach wychowawczych, prowadzone są w szkołach kółka biologiczne i ekologiczne. Mieszkańcy Gminy Czernichów są na bieżąco informowani o zbiórkach odpadów segregowanych poprzez ogłoszenie wywieszane na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz na tablicach ogłoszeń. W ramach przygotowania mieszkańców do „rewolucji śmieciowej” przekazywano w 2012 roku informacje poprzez tablicę ogłoszeń i stronę internetową
- w szkołach i przedszkolach w formie konkursów prowadzona jest edukacja ekologiczna w zakresie oszczędzania wody działania obejmują także zamieszczanie artykułów informacyjnych w lokalnej prasie i na stronach internetowych oraz na tablicach ogłoszeń,
- działania edukacyjne, szkoleniowe, konkursowe dla dzieci i młodzieży realizowane są cyklicznie przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Są to działania o charakterze:
 - konkursów: X i XI edycja Ogólnopolskiego Konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”, VIII i IX edycja „Konkursu Wiedzy Ekologicznej”, Konkurs „Chrońmy przyrodę”, Konkurs „Żyję – EKO”,
 - corocznych akcji: Dzień Ziemi, Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego, Leśnika i Drzewiarza, Sprzątanie Świata,
 - zajęć okazjonalnych.

Współpraca ZPKWŚ z placówkami oświatowymi wyrażona jest przede wszystkim udziałem przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych w realizowanej edukacji ekologicznej.¹²

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy Czernichów poprzez udział w różnych konkursach, projektach. Celem takiej działalności, która jest prowadzona w szkołach i przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży, ale również promowanie gminy na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukację ekologiczną mieszkańców gminy oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina powinna w dalszym ciągu współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

¹² Pismo Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego nr OP-Ż064.1.2013.MS z dnia 6 czerwca 2013 roku

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej działce gospodarki środowiskowej.

7 Priorytety ekologiczne, plan operacyjny w ochronie środowiska

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem tyś. zł	Partnerzy	Źródła finansowania
OCHRONA POWIETRZA								
ZADANIA WŁASNE								
1	Bieżące utrzymanie dróg gminnych	2014	2017	Gmina Czernichów	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw, zmniejszenie czasu jazdy	2000	-	budżet gminy Czernichów
2	Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	2014	2017	Gmina Czernichów	Poprawa zaopatrzenia mieszkańców i gminy w media	25	-	budżet gminy Czernichów, WFOŚiGW
3	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	2014	2017	Gmina Czernichów	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	30	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet gminy Czernichów, WFOŚiGW, NFOŚiGW
4	Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych zgodnie z PONE	2014	2017	Gmina Czernichów	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	985	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet gminy Czernichów, WFOŚiGW, NFOŚiGW
5	Informacja ekologiczna w gminie jako główne źródło wiedzy o jakości powietrza: aktualizacja Systemu Informacji o Środowisku (www.wykaz.ekoportal.pl), artykuły w lokalnej gazecie	2014	2017	Gmina Czernichów	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	koszty administracyjne	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet gminy Czernichów
ZADANIA KOORDYNOWANE								
6	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczące przestrzegania zasad ochrony	2014	2021	WIOŚ w Katowicach, WSSE w Katowicach	Przestrzeganie przepisów prawa ochrony środowiska	100	-	budżet WIOŚ, WSSE

	środowiska							
7	Budowa i modernizacja sieci gazowych	2014	2021	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Zabrze, GAZ-SYSTEM S.A.	Poprawa jakości powietrza poprzez zmianę paliwa energetycznego	b.d.	-	budżet GAZ SYSTEM
8	Budowa i modernizacja sieci elektrycznych	2013	2020	Tauron S.A., Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Południe Sp. z o.o	Ograniczenie emisji do powietrza ze spalania paliw w gospodarstwach domowych	b.d.	-	budżet ENION
9	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 948	2016	2017	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw, zmniejszenie czasu jazdy	b.d.	-	Inwestycja zgłoszona w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Śląskiego na lata 2014 – 2020
10	Remont uszkodzonego mostu drogowego w ciągu drogi powiatowej nr 1403S	2014	2014	Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw,	286,243	Gmina Czernichów	budżet powiatu Żywieckiego
11	Odbudowa uszkodzonego odcinka drogi powiatowej nr 1407S Tresna – Roztoki od km 1+595 do km 1+545	2014	2014	Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw,	252,59	Gmina Czernichów	budżet powiatu Żywieckiego
12	Odbudowa uszkodzonego odcinka drogi powiatowej 1403S Międzybrodzie Bialskie – Straconka	2014	2014	Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw,	159068	Gmina Czernichów	
13	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	2014	2021	WIOŚ w Katowicach, WSSE w Katowicach	Przestrzeganie przepisów prawa ochrony środowiska	100	-	budżet WIOŚ, WSSE
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ								
ZADANIA WŁASNE								
1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej	2014	2014	Gmina Czernichów	Poprawa jakości wód	3050	Zakład Usługowo Produkcyjny	budżet Gminy Czernichów, środki

	w Międzybrodziu Bialskim – II etap				powierzchniowych i podziemnych		Gospodarki Wodno ściekowej "ISEPNICA"	UE
2	Rozbudowa istniejącego systemu odwodnienia dróg i placów w systemie grawitacyjnym oraz uwzględnieniem zastosowania odpowiednich urządzeń podczyszczających	2014	2017	Gmina Czernichów	Zmniejszenie zanieczyszczeń wód opadowych zanieczyszczonych ropopochodnymi	13400	-	budżet Gminy Czernichów
3	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2014	2021	Gmina Czernichów	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	16	Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno ściekowej "ISEPNICA", Spółki Wodne i Wodociągowe na terenie gminy	budżet Gminy Czernichów, WFOŚiGW, NFOŚiGW
4	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2014	2021	Gmina Czernichów	Ograniczenie odpływu ścieków nieoczyszczonych do wody lub ziemi	koszty administracyjne	Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno ściekowej "ISEPNICA"	budżet Gminy Czernichów
ZADANIA KOORDYNOWANE								
5	Wymiana sieci wodociągowej	2014	2017	Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno ściekowej "ISEPNICA", Spółki Wodne i Wodociągowe na terenie gminy	Poprawa zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do picia	100	Gmina Czernichów	budżet Gminy Czernichów
6	Budowa oczyszczalni przydomowych (dotyczy terenów gminy na których do roku 2015 nie planuje się budowy sieci kanalizacji sanitarnej ok. 550 szt.)	2014	2017	Mieszkańcy Gminy Czernichów	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Ilość środków przeznaczonych na dotacje będzie określona w uchwale budżetowej na	Gmina Czernichów	budżet Gminy Czernichów, WFOŚiGW

						dany rok budżetowy		
7	Remont podnośników zasuw awaryjnych zapory Tresna	2014	2015	RZGW Kraków	Poprawa drożności rzek, zabezpieczenie przed występowaniem z brzegów oraz poprawa retencji	13400	-	budżet RZGW
8	Remont betonów na przelewie powierzchniowym zapory oraz ubezpieczenie brzegu zbiornika Tresna powyżej wlotu do elektrowni	2015	2017	RZGW Kraków		2200	-	budżet RZGW
9	Remont betonów wokół sztolni spustowych zapory Porąbka	2015	2017	RZGW Kraków		1000	-	budżet RZGW
10	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	2013	2016	RZGW Kraków		120	-	budżet RZGW
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW								
ZADANIA WŁASNE								
1	Promocja walorów przyrodniczych gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA2000	2014	2021	Gmina Czernichów	Ochrona walorów przyrodniczych, edukacja mieszkańców	40	Powiat Żywiecki, Nadleśnictwa, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	budżet Gminy Czernichów, WFOŚiGW, NFOŚiGW
2	Opracowanie waloryzacji przyrodniczej oraz tworzenie na jej podstawie obszarów przewidzianych do objęcia poszczególnymi formami ochrony przyrody	2014	2017	Gmina Czernichów	Ochrona walorów przyrodniczych	40	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach	budżet Gminy Czernichów, WFOŚiGW, NFOŚiGW
3	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno konserwacyjne zieleni przydrożnej	2014	2017	Gmina Czernichów	Ochrona walorów przyrodniczych	150	-	budżet Gminy Czernichów

4	Wzbogacanie istniejących i realizacja nowych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej (zielen wokół obiektów użyteczności publicznej zieleni przyrodna, plaże, promenady spacerowe)	2014	2017	Gmina Czernichów	Ochrona walorów przyrodniczych	500	Lokalne stowarzyszenia, rady sołeckie, inwestorzy sektora prywatnego	budżet Gminy Czernichów
ZADANIA KOORDYNOWANE								
5	Stworzenie systemu informatycznego o obiektach i obszarach chronionych	2014	2017	Województwo Śląskie (Zarząd)	Wzrost świadomości ekologicznej	100	-	budżet Województwa Śląskiego
6	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory, siedlisk przyrodniczych (np. rewitalizacja hal i polan górskich, roślinności przybrzeżnej zbiorników zaporowych); idea włączenia szkół jako społecznych opiekunów – np. do opieki nad drzewami - proponowanymi” pomnikami przyrody”	2014	2021	ZPKWŚ w Będzinie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, lokalne stowarzyszenia ekologiczne	Zachowanie siedlisk przyrodniczo cennych	b.d.	Gmina Czernichów	budżet jednostek, WFOŚiGW, NFOŚiGW
7	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2014	2017	Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach , GDDKiA w Warszawie	Poprawa wizerunku przyrodniczego	b.d.	-	budżety własne podmiotów
8	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	2014	2021	Nadleśnictwo: Bielsko, Jeleśnia, Andrychów	Ochrona zasobów leśnych	w zależności od ustaleń planu	-	budżet nadleśnictw
9	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	2014	2021	właściciele lasów prywatnych	Ochrona zasobów leśnych	w zależności od ustaleń planu	Nadleśnictwo: Bielsko, Jeleśnia, Andrychów	środki własne właścicieli

10	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	2014	2021	Nadleśnictwo: Bielsko, Jeleśnia, Andrychów	Ochrona nowych terenów leśnych	50	Powiat Żywiecki, ARiMR (biuro powiatowe w Żywcu), właściciele gruntów	budżet Nadleśnictw
11	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi	2014	2021	właściciele gruntów	Zmniejszenie ubożenia i erozyjności gleb	60	ARiMR (biuro powiatowe w Żywcu), właściciele gruntów, Nadleśnictwo: Bielsko, Jeleśnia, Andrychów	środki własne właścicieli
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB								
ZADANIA WŁASNE								
1	Koordinacja badań gleb na poziom pH i pozyskiwanie dofinansowania na wapnowanie gleb kwaśnych	2014	2021	Gmina Czernichów	Kształtowanie wizerunku gminy	Koszty administracyjne	rolnicy	budżet Gminy Czernichów
2	Organizacja cyklicznych obchodów kultywowania rolniczych tradycji w połączeniu z pokazami i konkursami dla mieszkańców	2014	2021	Gmina Czernichów, KGW	Kształtowanie wizerunku gminy	(10/rok)80	Powiat Żywiecki, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	budżet Gminy Czernichów, sponsorzy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
3	Okresowa kontrola jakości gleb	2014	2021	Powiat Żywiecki	Kontrola stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej	50	Gmina Czernichów	budżet powiatu Żywieckiego, FOGR
4	Udzielanie dopłat bezpośrednich dla rolników	2014	2021	ARiMR	Poprawa kondycji rolnictwa	w zależności od ilości złożonych wniosków	rolnicy	budżet ARiMR
OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH								
ZADANIA WŁASNE								
1	Współpraca z Państwowym Instytutem Geologicznym w zakresie monitoringu terenów zagrożonych osuwiskami	2014	2021	Gmina Czernichów, PIG Oddział Karpacki	Ochrona zasobów ludzkich	Koszty administracyjne	Koszty administracyjne	budżet PIG Oddziału Karpackiego

ZADANIA KOORDYNOWANE								
2	Współdział w rekultywacji degradowanych terenów osuwiskowych	2010	2017	Starosta Powiatu Żywieckiego	Racjonalne wykorzystanie złóż kopalin	100	Przedsiębiorcy, WIOŚ	budżet Powiatu Żywieckiego
GOSPODAROWANIE ODADAMI								
ZADANIA WŁASNE								
1	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	2014	2021	Wójt Gminy Czernichów, WIOŚ	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	(5/rok) 40	Podmioty prowadzące zbiórki odpadów	budżet Gminy Czernichów
2	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych	2014	2021	Wójt Gminy Czernichów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne	mieszkańcy	budżet Gminy Czernichów
3	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	2014	2021	Wójt Gminy Czernichów	Kontrola sprawności funkcjonowania systemu	Koszty administracyjne	Urząd Marszałkowski, WIOŚ	budżet Gminy Czernichów
4	Prowadzenie i doskonalenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	2014	2021	Gmina Czernichów	Poprawa jakości życia mieszkańców i stanu środowiska	(100/rok) 800	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Czernichów
5	Kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych	2014	2021	Gmina Czernichów	Popraw jakości funkcjonującego systemu	20	Policja, Gmina	budżet Gminy Czernichów
6	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska)	2014	2021	Gmina Czernichów	Ochrona środowiska, Poprawa jakości życia i estetyki gminy i miasta	80	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Czernichów
7	Uzyskanie wymaganych przepisami prawa poziomów selektywnego gromadzenia odpadów	2014	2021	Gmina Czernichów	Dostosowanie gminy do obowiązujących przepisów i ochrona środowiska	50	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Czernichów
8	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	2014	2021	Gmina Czernichów	Poprawa zdrowia i warunków życia mieszkańców	25 rok 200	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Czernichów, WFOSIGW, NFOSIGW

OCHRONA PRZED HAŁASEM								
ZADANIA WŁASNE								
1	Budowa, rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego na obszarze gminy Czernichów	2014	2021	Gmina Czernichów	Usprawnienie ruchu komunikacyjnego na terenie gmin	koszty zostały ujęte w rozdziale dotyczącym ochrony powietrza	Gmina Czernichów	budżet Gminy Czernichów, finansowanie zewnętrzne
ZADANIA KOORDYNOWANE								
2	Modernizacja sieci dróg powiatowych	2014	2021	Powiatowy Zarząd Dróg	Zwiększenie komfortu jazdy i usprawnienie ruchu	b.d.	Gmina Czernichów	budżet Powiatu Żywieckiego, finansowanie zewnętrzne
3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	2014	2021	WIOŚ w Katowicach	Przestrzeganie wymagań prawnych decyzji o poziomie dźwięku	Koszty administracyjne	Gmina Czernichów, przedsiębiorstwa podlegające kontroli	budżet WIOŚ w Katowicach
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIJONIZUJĄCYM								
ZADANIA WŁASNE								
1	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2014	2021	Gmina Czernichów	Ochrona przed zagrożeniem spowodowanym promieniowaniem	Koszty administracyjne	Administratorzy sieci energetycznych, właściciele stacji bazowych telefonii komórkowych	budżet Gminy Czernichów
ZADANIA KOORDYNOWANE								
2	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2014	2021	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	Koszty administracyjne	Gmina Czernichów	budżet Województwa Śląskiego
3	Dalsze prowadzenie monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2014	2021	WIOŚ w Katowicach	Możliwość reagowania i ochrony zdrowia mieszkańców	100	Gmina Czernichów	budżet WIOŚ w Katowicach

EDUKACJA EKOLOGICZNA*								
ZADANIE WŁASNE								
OG	Organizacja cyklicznych obchodów kultywowania rolniczych tradycji w połączeniu z pokazami i konkursami dla mieszkańców	2014	2021	Gmina Czernichów, KGW	Kształtowanie wizerunku gminy	(10/rok)80	Powiat Żywiecki, ODR	budżet Gminy Czernichów, sponsorzy
WŚ	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2014	2021	Gmina Czernichów	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	16	Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno ściekowej "ISEPNICA", Spółki Wodne i Wodociągowe na terenie gminy	budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW
OP	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	2014	2017	Gmina Czernichów	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	30	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW
OP	Informacja ekologiczna w gminie jako główne źródło wiedzy o jakości powietrza: aktualizacja Systemu Informacji o Środowisku (www.wykaz.ekoport.pl), artykuły w lokalnej gazecie	2014	2017	Gmina Czernichów	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	koszty administracyjne	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet gminy

*w części dotyczące edukacji umieszczono zadania dotyczące edukacji ekologicznej ze wszystkich dziedzin ochrony środowiska

** koszty zadania umieszczono w części dotyczącej ochrony powietrza

8 Zagadnienia systemowe

8.1 Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy Czernichów sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt gminy Czernichów lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt występuje do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt w drodze decyzji może, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

8.2 Dostęp do informacji, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
 - powietrze,
 - woda,
 - powierzchnia ziemi,
 - kopaliny,
 - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
 - bagna,
 - obszary nadmorskie i morskie,
 - rośliny,
 - zwierzęta i grzyby

- oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
 - środki administracyjne,
 - polityki,
 - przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
 - plany, programy
 - porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
 - a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - stany elementów środowiska,
 - przez elementy środowiska,
 - emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez Gminę Czernichów znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, po zaopiniowaniu projektu POŚ przez Powiat Żywiecki, oraz po przyjęciu go uchwałą Rady Gminy Czernichów. Niniejszy Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021 zostanie (zgodnie z Dz. U. 2013 poz. 1235 Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko art. 21. pkt. 2 ppt.23) umieszczony na stronie internetowej Gminy Czernichów.

Projekt programu ochrony środowiska zalicza się do dokumentów, w których mogą zostać zapisane inwestycje znacząco oddziałujące na środowisko i konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z tym w ramach opracowania niniejszego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów zostanie wystosowane zapytanie do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o potrzebę przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8.2.1 Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji „Programu...”. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,

- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej, (z wyłączeniem prywatnych instalacji),
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych:

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych gminy, w szczególności w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- szacunkowa ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska, (według obliczeń dotyczących ilości mieszkańców, ilości ścieków odprowadzanych za pośrednictwem sieci kanalizacji i wywożonych wozami asenizacyjnymi),
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Celem monitorowania jest określenie:

- powierzchni zdegradowanych gruntów,
- powierzchni gruntów zrehabilitowanych,
- zawartości metali ciężkich w glebie,
- zasobności gleby oraz odczyn.

Elementem polityki ekologicznej gminy Czernichów jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem. Polityka ekologiczna zakłada rozpowszechnianie danych o stanie środowiska także poprzez stronę internetową i tablicę ogłoszeń Gminy.

Ponadto, ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy (w tym przypadku gminy wiejskiej) sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9 Aspekty finansowe realizacji „Programu...”

9.1 Analiza źródeł preferencyjnego wsparcia finansowego przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska

Przedsięwzięcia, które zostały zdefiniowane w programie, prowadzą do poprawy stanu środowiska naturalnego. Różnice między nimi dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście kosztów realizacji. Ponieważ kwestia ochrony środowiska naturalnego jest jedną z kluczowych dziedzin polityki krajowej i Unii Europejskiej, to podmioty dokonujące odpowiednich działań w tej sferze mogą ubiegać się o ich wsparcie finansowe ze środków zewnętrznych na preferencyjnych (w stosunku do rynkowych) zasadach. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ograniczonych możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, jak również znacznych kosztów pozyskania klasycznych kredytów bankowych.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji ochrony środowiska. Generalnie źródła te można podzielić na dwie umowne grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

W dalszej części opisane zostaną najistotniejsze metody finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Tym niemniej przedstawione informacje ograniczać się będą do zagadnień ogólnych a ich główną rolą będzie wskazanie miejsc i źródeł, w których można uzyskać stosowną pomoc organizacyjną. Bieżące i systematyczne śledzenie oficjalnych serwisów informacyjnych (dostępnych przede wszystkim na stronach internetowych) programów i instytucji ochrony środowiska wydatnie zwiększa skuteczność wyboru źródła dofinansowania, jak również ułatwia późniejszy proces aplikacyjny.

9.1.1 Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 poz. 1232), system finansowania ochrony środowiska oparty jest na działalności narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Fundusze te mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

9.1.1.1 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązana z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;
- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Dofinansowanie NFOŚiGW może być również formą pokrycia wkładu własnego w sytuacji realizacji inwestycji ze środków UE.

Do obszarów wsparcia NFOŚiGW należą:

- inwestycje wodno- ściekowe,
- gospodarka wodna,
- gospodarka odpadami,
- górnictwo i geotermia,
- odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna,
- ochrona przyrody,
- edukacja ekologiczna,
- badania i programy między dziedzinowe.

Zasadniczo Fundusz wspiera projekty środkami krajowymi w formie pożyczki preferencyjnej, nieumarzanej, o oprocentowaniu oscylującym na poziomie stopy WIBOR 3M + 50 punktów bazowych, lub też dopłatami do oprocentowania kredytów bankowych, które nie przekracza 300 pkt. bazowych w skali roku (punkt bazowy to 1/100 części punktu procentowego). Do ważniejszych obszarów wsparcia, gdzie potencjalni beneficjenci mogą uzyskać jednak wsparcie w formie bardziej korzystnej, tj. dotacji, są m.in.:

- *Program 1.4. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego* – udział dotacji wynosi do 45% kosztów kwalifikowanych (istnieje możliwość uzupełnienia dofinansowania pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.2. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych (możliwość połączenia z pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.3. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne; Część 2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest* – dotacja udzielana za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska
- *Program 4.4. Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska* – dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych
- *Program 5.3. System zielonych inwestycji GIS¹³; Część 1. Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych, pożyczka do 60% kosztów kwalifikowanych
- *Programy szczególne dotyczące ochrony powietrza, takie jak: „LEMUR” – budowa energooszczędnych budynków użyteczności publicznej, „KAWKA” – likwidacja/modernizacja systemów grzewczych (program realizowany przy współudziale WFOŚiGW), „SOWA” – energooszczędne oświetlenie uliczne, „GAZLA” – działania w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń w transporcie.¹⁴*

Oprócz udzielania dofinansowania ze środków krajowych, NFOŚiGW pełni rolę instytucji zarządzającej dla szeregu programów zagranicznych – głównie Unii Europejskiej, ale nie tylko.

Oficjalny serwis internetowy: www.nfosigw.gov.pl

9.1.1.2 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

¹³ System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) jest pochodną mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji. Idea i cel GIS sprowadzają się do stworzenia i wzmocnienia proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU.

¹⁴ Programy mają charakter konkursowy. Wyjątek stanowi „LEMUR”, dla którego przewidziano nabór ciągły od 06.05.2013 r.

- pożyczki, w tym pożyczki pomostowej,
- dotacji, przekazania środków,
- umorzenia części udzielonej pożyczki,
- kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania,
- linii kredytowych (dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych).

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu,
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogilników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest z budynków należących do osób prywatnych,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

WFOŚiGW realizuje przedsięwzięcia z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 100% jego kosztów kwalifikowanych, w tym do 50% kosztów kwalifikowanych, ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, w formie dotacji, a pozostałą część dofinansowania ze środków WFOŚiGW w formie pożyczki. Minimalna pożyczka ze środków WFOŚiGW w realizację przedsięwzięcia stanowi 35% kosztów kwalifikowanych.

W przypadku przedsięwzięć polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dodatkowe możliwości otwierają się dla zadań polegających na usuwaniu szkód powodziowych opisanych w protokole szacowania szkód powodziowych. Dla nich możliwe jest dofinansowanie do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Wnioski składa się do 4 miesięcy od dnia odwołania alarmu powodziowego.

Dla zadań związanych z:

- zapobieganiem i likwidacją poważnych awarii;
- uzupełnieniem w sprzęt przeciwpowodziowy;
- wspomaganie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- polegających na zakupach wyposażenia lub sprzętu pomocniczego (w tym także środków chemicznych do zwalczania zagrożeń dla zdrowia i środowiska) nie będących składnikami majątku trwałego i mających wartość jednostkową poniżej 3,5 tys. zł.,

możliwe jest przyznanie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Oficjalny serwis internetowy: www.wfosigw.katowice.pl

9.1.2 Regionalny Program Operacyjny 2014-2020

Na ukończeniu jest wdrażanie programów operacyjnych związanych z alokacją środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2007-2013 w tym sensie, iż zasadnicze konkursy na najważniejsze (czyt. najdroższe) działania infrastrukturalne w dziedzinie ochrony środowiska zostały zakończone (aczkolwiek oczywiście trwa wydatkowanie środków, które potrwa do 2015 r.).

Powstanie realnych możliwości ubiegania się o środki UE w latach 2014-2020 wymaga szeregu działań organizacyjnych, których uwieńczeniem będzie przedstawienie konkretnych procedur wdrażania.

Na obecnym etapie ważnym jest bieżące monitorowanie kluczowych serwerów internetowych instytucji publicznych i finansowych, w szczególności oficjalnej strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Aktualnie dostępna jest 3 wersje Programu z października 2013 roku.

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2014-2020 będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego RPO WŚ) Głównym celem „Programu...” jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację RPO WŚ w latach 2014-2020 zostanie przeznaczonych ponad 3.117 mln euro. Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będzie pochodziło 2,24 mln euro (72% tej kwoty) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego – 0,716 mln euro (28%).

Środowiskowe priorytety w RPO WŚ 2014-2020 to:

Priorytet I nowoczesna gospodarka,

Priorytet II cyfrowe śląskie,

Priorytet III wzmocnienie konkurencyjności MSP,

Priorytet IV efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna:

- Priorytet inwestycyjny 4.1 promowanie produkcji i dystrybucji energii z odnawialnych źródeł ,
- Priorytet inwestycyjny 4.2 promowanie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w MŚP ,
- Priorytet inwestycyjny 4.3 wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i sektorze mieszkaniowym,
- Priorytet inwestycyjny 4.5 promowanie strategii niskoemisyjnych dla obszarów miejskich – niskoemisyjny transport miejski,
- Priorytet inwestycyjny 4.7 promowanie wysoko wydajnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię cieplną .

Priorytet V ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

- Priorytet inwestycyjny 6.1 zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze odpadów w celu spełnienia wymogów dorobku prawnego dotyczącego środowiska

- Priorytet inwestycyjny 6.2 zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze wodnym w celu spełnienia wymogów dorobku prawnego dotyczącego środowiska
- Priorytet inwestycyjny 6.3 ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego
- Priorytet inwestycyjny 6.4 ochrona różnorodności biologicznej, ochrona gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu NATURA 2000 i zielonej infrastruktury
- Priorytet inwestycyjny 6.5 działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego
- Priorytet inwestycyjny 5.2 promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi

Priorytet VI transport,

Priorytet VII regionalny rynek pracy,

Priorytet VIII regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy,

Priorytet IX włączenie społeczne,

Priorytet X rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna,

Priorytet XI wzmocnienie potencjału edukacyjnego,

Priorytet XII infrastruktura edukacyjna,

Priorytet XII pomoc techniczna.

Program obejmuje wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z „Programu...” otrzymują zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.¹⁵

Oficjalny serwis internetowy: <http://rpo.slaskie.pl>

10 Nakłady na realizację zadań „Programu...”

W ramach każdego z analizowanych kierunków ochrony środowiska podjęto próbę oszacowania wartości nakładów finansowych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Dla niektórych zadań było to absolutnie niemożliwe i w odpowiednich okienkach dokonano oznaczenia b.d. czyli brak danych. W niektórych przypadkach na chwilę opracowania harmonogramów nie wiadomo jakie zapisy pojawią się w aktach wykonawczych i dokumentacji nadrzędnej, w związku z tym koszty są zależne od jakiegoś czynnika. W takiej sytuacji opisano co jest czynnikiem wiążącymi i decydującym o podaniu wartości zadania lub czynnikiem uniemożliwiających podanie kosztów.

Odpowiednie zestawienia (plan operacyjny) dla tych przedsięwzięć, oprócz parametrów „cenowo-terminowych”, wskazują podmiot/podmioty odpowiedzialne za wdrożenie – a także finansowanie konkretnych działań. Ogólnie rzecz ujmując, można wydzielić dwie grupy przedsięwzięć – wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych:

- zadania finansowane bezpośrednio ze środków będących w dyspozycji gminy Czernichów (środków budżetowych gminy),
- zadania finansowane przez osoby prywatne, podmioty komercyjne, różnego rodzaju organizacje i inne podmioty instytucjonalne,

¹⁵ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2387/289/IV/2013 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 22 października 2013 r.

PROJEKT REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014-2020 WERSJA 3
Katowice, październik 2013 r.

Dokonany podział stanowi odzwierciedlenie kryterium odpowiedzialności za realizację przedsięwzięcia, tj. zadań własnych i zadań koordynowanych.

W chwili obecnej z pewnością nie ma możliwości opisanego zadań, które z pewnością urodzą się na przyszłe lata – na tzw. długoterminową perspektywę czasową. Mimo, że procedury planowania i projektowania trwają niejednokrotnie długie lata w niektórych przypadkach w chwili obecnej nie ma możliwości zapisania w harmonogramach zadań, które być może będą realizowane w 2020 roku.

Obecnie zestawione zostaną łączne znane wartości wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w ramach kierunków ochrony środowiska – z uwzględnieniem kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych.

Z pewnością to nie są ostateczne kwoty, które zostaną poniesione na realizację zadań zarówno gminnych jak i koordynowanych. Z pewnością zostaną zrealizowane zadania i poniesione zostaną podane koszty na ich realizację w latach 2014-2017, natomiast dłuższa perspektywa czasowa utrudnia zarówno Gminie Czernichów jak i innym jednostkom, które są odpowiedzialne za realizację zadań podanie konkretnych zadań wraz z kosztami ich realizacji. W związku z tym koszty zamieszczone w harmonogramach zadań na lata 2018-2021 są kosztami szacowanymi w większej części przez wykonawcę „Programu...”. Uszczegółowienie i sprecyzowanie tych danych możliwe będzie z pewnością przy aktualizacji Programu za 4 lata.

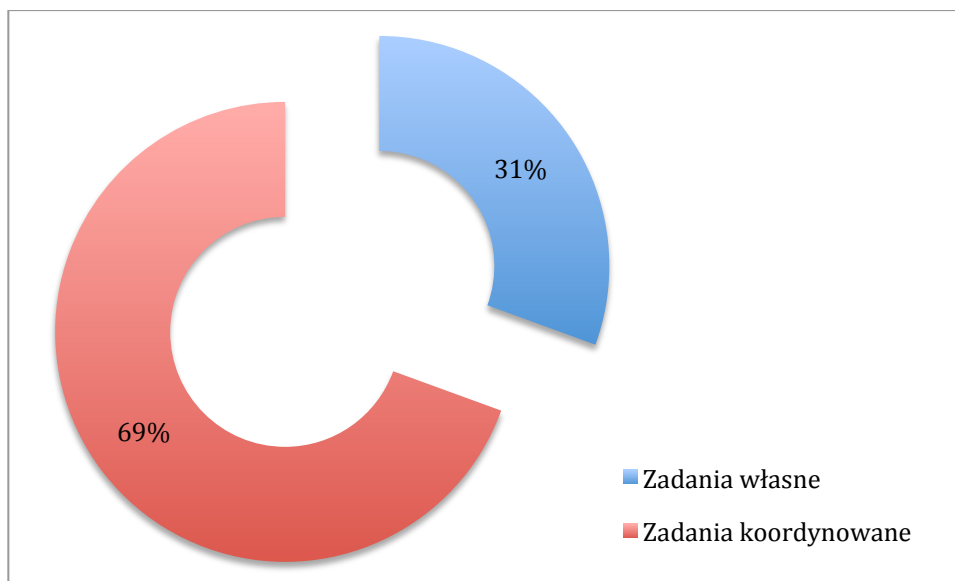
Tabela 10 Założenia dotyczące realizacji na terenie gminy Czernichów w latach 2014-2021 wydatków z zakresu zadań własnych i zadań koordynowanych w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓLEM	
		Wartość [tys. zł]	Udział %	Wartość [tys. zł]	Udział %	Wartość [tys. zł]	Udział %
1	Ochrona powietrza	3 040,00	38,00	897,90	4,94	3 937,90	15,04
2	Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą	3 066,00	38,32	16 820,00	92,53	19 886,00	75,96
3	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym lasów	800,00	10,00	140,00	1,16	1 010,00	3,86
4	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	80,00	1,00	50,00	0,28	130,00	0,50
5	Gospodarka odpadami	1 015,00	12,69	0,00	0,00	1 015,00	3,88
6	Ochrona zasobów	0,00	0,00	100,00	0,55	100,00	0,38
7	Ochrona przed hałasem	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	0,00	0,00	100,00	0,55	100,00	0,38
9	Edukacja ekologiczna	56,00	0,70	0,00	0,00	56,00	0,21
OGÓLEM		8 001,00	100,00	18 107,90	100,00	26 108,90	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Czernichów oraz instytucji, które będą koordynować realizację zadań na terenie gminy Czernichów w latach 2014-2021

Przedstawione zestawienie wskazuje znaczącą dysproporcję pomiędzy kosztami zadań własnych i koordynowanych. Realizacja zadań własnych będzie około 8 mln złotych, natomiast koszt zaplanowanych przedsięwzięć nie leżących w gestii gminy ponad 18 mln. Należy jednak wziąć pod uwagę, iż duża część zadań zarówno własnych jak i koordynowanych nie ma podanych kosztów ze względu na trudności związane z ich oszacowaniem. Może zdarzyć się tak, iż koszty zadań będą w perspektywie czasowej o wiele wyższe niż w niniejszych zestawieniach.

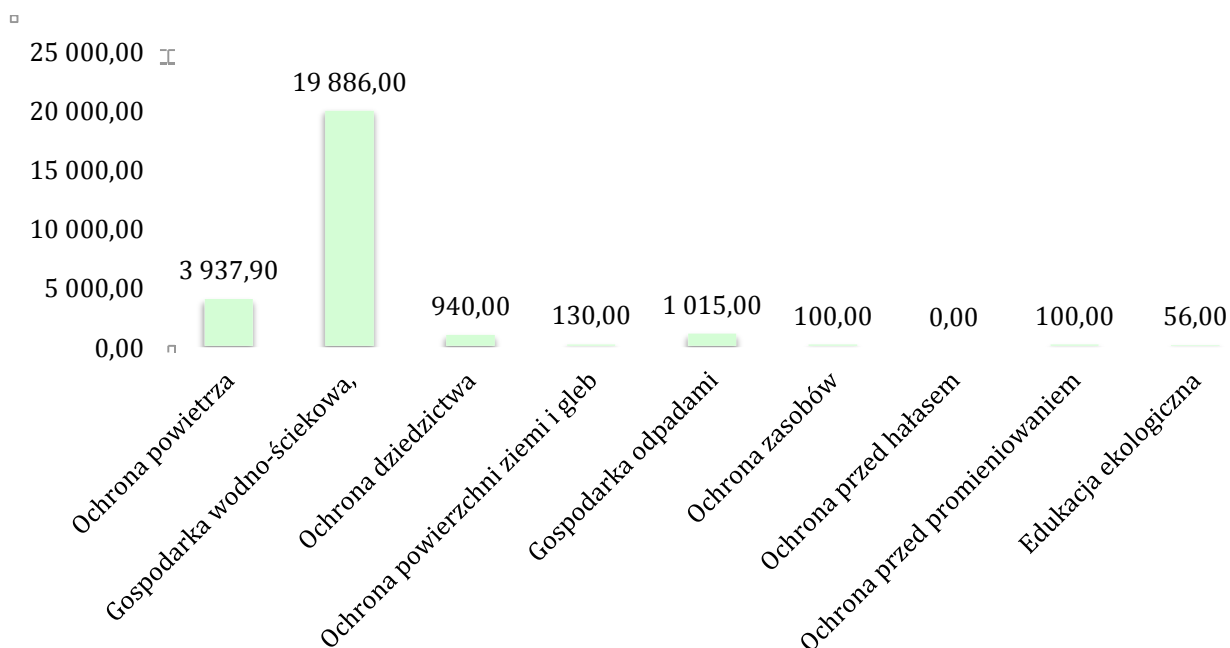
Przyjmując zatem założenie, iż istotna poprawa stanu środowiska jest pochodną wielkości nakładów finansowych, można byłoby stwierdzić iż na terenie gminy Czernichów na dynamikę zmian będzie miała duży wpływ realizacja zadań przede wszystkim koordynowanych, realizowanych przez podmioty takie jak Wojewódzki Zarząd Dróg, Powiat Żywiecki czy Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. W mniejszym stopniu sama gmina i jej zadania będą miały wpływ na poprawę stanu środowiska, nie mniej jednak szacowanie 8 mln nie jest bez znaczenia, bowiem są to inwestycje drogowe oraz kanalizacyjne mające duży wpływ na stan środowiska i komfort życia mieszkańców i turystów wypoczywających na obszarze gminy.

Rysunek 18 Udział zadań wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych w ogólnych wydatkach związanych z realizacją programu ochrony środowiska gminy Czernichów

Źródło: opracowanie własne (dane podano w %)

Drugą istotną kwestią jest to, że istnieją obszary (kierunki) ochrony środowiska, które są zdecydowanie bardziej kapitałochłonne niż inne. Zarówno w przypadku zadań własnych gminy, jak i zadań koordynowanych są to *Ochrona powietrza* i *Gospodarka wodno-ściekowa*, w tym *ochrona przed powodzią i suszą* (ok. 91% wydatków).

Rysunek 19 Struktura wydatków na wybranych kierunkach na tle pozostałych zadań objętych programem ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane w tys. zł)

Wyodrębnione obszary determinują jednocześnie potrzebę uzyskania wsparcia finansowego (preferencyjnego). W kontekście dokonanej wcześniej analizy źródeł preferencyjnego wsparcia zadań z zakresu ochrony środowiska, kluczowe będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (2014-2020) NFOŚiGW i WFOŚiGW w Katowicach.

Wielość podmiotów, których zaangażowanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Czernichów sprawia, iż szczegółowe badanie zdolności do pokrycia wydatków na realizację zadań im przypisanych jest praktycznie niemożliwe.

10.1 Możliwy rozkład źródeł zewnętrznego wsparcia finansowego dla kluczowych zadań własnych

10.1.1 Model współfinansowania zadań własnych „kluczowych”

Zadania własne gminy Czernichów w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska, które zostały zapisane w harmonogramie realizacji zadań krótko i długoterminowych do realizacji na lata 2014-2021 mają charakter zarówno inwestycyjny jak i pozainwestycyjny.

Zadania „pozainwestycyjne” stanowią tylko około 30% zaplanowanych wydatków na zadania własne, to jednak stanowią najliczniejszą i najbardziej zróżnicowaną tematycznie grupę. Poszukiwania dla nich zewnętrznych źródeł współfinansowania należy rozpocząć od analizy listy zadań priorytetowych oraz zasad dofinansowania w danym roku WFOŚiGW w Katowicach. Jest to w wielu przypadkach jedyne dostępne – a zarazem gwarantujące skuteczne wdrożenie projektu – źródło zewnętrznego wsparcia przedsięwzięć¹⁶.

Zadania pozainwestycyjne o charakterze projektów „miękkich”, nie są kosztogenne i w większości przypadków realizowane są ze środków własnych lub środków firm i jednostek zainteresowanych promocją ekologii, zdrowego żywienia lub zareklamowaniem swojego produktu na przykład kotła lub kolektorów

¹⁶ Przykładem mogą być zadania z zakresu edukacji ekologicznej, gdzie beneficjent może liczyć na wsparcie bezzwrotne (dotacyjne) WFOŚiGW nawet do 100% wydatków kwalifikowanych.

słonecznych czy przydomowych oczyszczalni ścieków. Firmy te poza promocje swoich produktów realizują działania konkursowe, poznawcze oraz edukacyjne.

Ponadto warto na bieżąco analizować dane i informacje w zakresie realizacji programów operacyjnych w ramach okresu programowania UE 2014-2020.

Zadania inwestycyjne są to z reguły budowy sieci kanalizacji sanitarnej, remonty dróg gminnych czy termomodernizacje obiektów komunalnych. Realizacja tych działań wiąże się z dużymi wydatkami, które w części gmina może ponieść samodzielnie, natomiast w dużej części inwestycji takich jak przebudowa dróg, czy budowa sieci kanalizacji niezbędne jest zewnętrzne wsparcie finansowe.

Grupa zadań inwestycyjnych dotyczy najdroższych zadań czyli w tym przypadku kanalizacji i dróg. Zwrot ten dotyczy jednak sensu wartości finansowej (zadania najdroższe) oraz „stopnia jednolitości” – pozwalającego na wykorzystanie zadania jako jednolitego projektu, podlegającego procesowi aplikacji o środki funduszy zewnętrznych. Pozostałe zadania albo ze względu na swoją wartość albo pod względem swojej istoty wymagają szczegółowych analiz dla dobrania zewnętrznych źródeł finansowania – na etapie dalszych procesów operacyjnych wdrażania programu ochrony środowiska.

Określenie „zadanie kluczowe” nie dotyczy natomiast „stopnia pilności” w realizacji, bądź zakresu oddziaływania na środowisko (znaczenia dla zrównoważonego rozwoju).

Charakter i wartość zadań własnych („kluczowych”) sprawiają, iż ich zewnętrzne finansowanie (preferencyjne) może odbywać się w następujących wariantach:

- wariant I – finansowanie ze środków własnych i preferencyjnych środków zwrotnych krajowych (WFOŚiGW),
- wariant II – finansowanie ze środków własnych oraz funduszy strukturalnych UE (dostępnych w ramach RPO 2014-2020),
- wariant III – finansowanie „mieszane”; uzupełnienie wkładu własnego ze źródeł preferencyjnych (zwrotnych) do środków pozyskanych z funduszy strukturalnych UE.

Nie wszystkie jednak z określonych zadań „kluczowych” wpisują się w wymieniony schemat wariantów finansowania. Wskazano zatem potencjalny, najbardziej prawdopodobny (wpisujący się w zasady dofinansowania instytucji/programów) model współfinansowania. Ponadto, w wariantcie III, przyjęto założenie (wynikające z zasad wykorzystania środków UE), iż przynajmniej 1% określonych nakładów finansowany będzie ze środków własnych (nie podlegających zwrotowi).

Najkorzystniejszym – w sensie zaangażowania kapitału własnego na etapie inwestycyjnym i eksploatacyjnym (w okresie spłaty zobowiązań) – jest model współfinansowania oparty na wielu źródłach (najbardziej złożony). W rozpatrywanym przypadku jest to Wariant III (zaangażowanie środków bezzwrotnych UE oraz uzupełnienie własnego funduszami zwrotnymi krajowymi).

10.1.2 Ocena możliwości budżetowych wdrożenia zadań własnych

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu JST.

Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych własnych Gminy Czernichów w latach 2014-2021 wynosi ok. 8 mln. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 27-29 mln zł.

Tabela 11 Sytuacja finansowa gminy Czernichów – plan budżetowy na rok 2014

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na 2013 rok
I.	Dochody budżetowe ogółem	29.630.342,71
II.	Wydatki budżetowe ogółem	30.688.934,31
III.	Wynik finansowy	1.058.591,60
IV.	Pożyczki wyprzedające finansowanie	1.058.591,60

V.	Rezerwy w budżecie	1.000.000,00
VI.	Limit zobowiązań	6.766.088,00
VII.	Wydatki bieżące	1.040.563,30
VIII.	Wydatki majątkowe w tym:	10.178.554,72
IX.	Wydatki na inwestycje	6.281.480,26

Źródło: dane UG Czernichów, 2014

Aspekty, które przemawiają za realnością wdrożenia Programu:

- znaczna część wydatków może być zrefundowana w formie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają jeszcze na bezpiecznym poziomie,
- zadania rozłożone są w stosunkowo długim okresie czasu.

11 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021”. Zakresem opracowania objęto:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, emisja liniowa, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza),
 - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary Natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze gminy),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Ochrona zasobów (w tym: zasoby surowców kopaliny),
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Przeciwdziałania poważnym awariom,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program...” to przede wszystkim przedstawienie zadań, które zostaną zrealizowane w najbliższych 8 latach w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego gminy i tworzenia podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Planowane nakłady na realizację zadań własnych gminy Czernichów w latach 2014-2021 na ochronę środowiska szacuje się na około 8 mln zł. Największe środki planowane są na ochronę powietrza i gospodarkę wodno-ściekową.

Aktualizacja „Programu...” zawiera omówienie uwarunkowań finansowych gminy Czernichów. Zostały przedstawione potencjalne i możliwe do pozyskania źródła bezzwrotnego, a także preferencyjnego i komercyjnego dofinansowania.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 8 lat wdrażania „Programu...”.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie gminy Czernichów są:

- brak realizacji programu ograniczenia niskiej emisji - czyli duża niska emisja zanieczyszczeń z palenisk domowych
- niewystarczająca ilość pokrycia gminy siecią kanalizacji sanitarnej co powoduje zrzuty ścieków komunalnych do rzek i potoków,
- niska jakość dróg na terenie gminy Czernichów,
- duże zagrożenie dla mieszkańców i ich mienia z powodu osuwania się mas ziemnych,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Szczególne walory krajobrazowo-przyrodnicze jak znaczna lesistość terenu, korzystny mikroklimat, czysta woda, bliskość tras komunikacyjnych, sprawiły, że władze gminy wiążą z nimi plany na przyszłość. W najbliższej przyszłości czynnikiem najistotniejszym będzie dalszy rozwój i poszerzanie bazy pobytowo-usługowej dla turystyki i wypoczynku, głównie na bazie Góry Żar i Jeziora Międzybrodzkiego.

Gmina nie zamierza ograniczać dotychczasowej formy wykorzystania walorów turystyczno-wypoczynkowych, w postaci indywidualnego budownictwa letniskowego, jednakże zamierza również preferować kierunki działań inwestycyjnych o szerszym znaczeniu.

W zakresie infrastruktury technicznej Gmina Czernichów wymaga wielu uzupełnień. W szczególności dotyczy to odprowadzania i oczyszczania ścieków – budowa kanalizacji. Na terenie gminy należy również poprawić zaopatrzenie w zakresie gazownictwa i telekomunikacji.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego gmina realizuje zadania polegające na termomodernizacji budynków komunalnych, nie realizuje jednak opracowanego kilka lat temu Programu ograniczenia niskiej emisji, co nie motywuje mieszkańców do wymiany kotłów na ekologiczne oraz do montażu kolektorów słonecznych.

W celu poprawy jakości wód, niezbędna jest likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy, niezwykle ważnym w tym zakresie zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

Dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące cele:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów przyrodniczych,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,
- dostosowanie terenów leśnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej.

Zachowanie istniejących form ochrony i włączenie proponowanych nowych elementów jest zgodne z polityką przestrzenną województwa śląskiego.

Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie dbania o środowisko to cenne i długoterminowe zadanie, które niejednokrotnie trzeba prowadzić na bieżąco i nieustająco. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców i turystów odwiedzających teren gminy Czernichów w sferze konsumpcji, a także ochrony powietrza oraz gospodarki wodnej. Właściwie ukierunkowana edukacja

ekologiczna mieszkańcy przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań na rzecz ekologizacji, co zapewni ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie ładunku zrzutu ścieków surowych do rzek i potoków, a także pozyskanie większej ilości surowców wtórnych oraz zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Gmina Czernichów stara się pozyskiwać dofinansowanie głównie na realizację zadań poprawiających wizerunek gminy ze środków zewnętrznych krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszej aktualizacji przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców oraz turystów wypoczywających na terenie gminy a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach przyrodniczych i rekreacyjno -wypoczynkowych.

WYKAZ SKRÓTÓW:

<i>BZT5</i>	-	<i>biologiczne zapotrzebowanie na tlen</i>
<i>ChZT</i>	-	<i>chemiczne zapotrzebowanie na tlen</i>
<i>GDDKiA</i>	-	<i>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad</i>
<i>GUS</i>	-	<i>Główny Urząd Statystyczny</i>
<i>GZWP</i>	-	<i>Główne Zbiorniki Wód Podziemnych</i>
<i>IUNG</i>	-	<i>Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa</i>
<i>KPGO</i>	-	<i>Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010</i>
<i>KPOŚK</i>	-	<i>Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych</i>
<i>NFOŚiGW</i>	-	<i>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</i>
<i>ODR</i>	-	<i>Ośrodek Doradztwa Rolniczego</i>
<i>OOŚ</i>	-	<i>ocena oddziaływania na środowisko</i>
<i>OSO</i>	-	<i>obszary specjalnej ochrony ptaków</i>
<i>OZE</i>	-	<i>Odnawialne Źródła Energii</i>
<i>PIG</i>	-	<i>Państwowy Instytut Geologiczny</i>
<i>PIOŚ</i>	-	<i>Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska</i>
<i>PIS</i>	-	<i>Państwowa Inspekcja Sanitarna</i>
<i>POH</i>	-	<i>Program Ochrony przed Hałasem</i>
<i>POIiŚ</i>	-	<i>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko</i>
<i>PONE</i>	-	<i>Program Ograniczania Niskiej Emisji</i>
<i>POP</i>	-	<i>Program Ochrony Powietrza</i>
<i>PWiK</i>	-	<i>Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji</i>
<i>RDLP</i>	-	<i>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych</i>
<i>RDOŚ</i>	-	<i>Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska</i>
<i>RDW</i>	-	<i>Ramowa Dyrektywa Wodna</i>
<i>RLM</i>	-	<i>Równoważna Liczba Mieszkańców</i>
<i>RZGW</i>	-	<i>Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej</i>
<i>SEKAP</i>	-	<i>System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej</i>
<i>SIWZ</i>	-	<i>Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia</i>
<i>SOO</i>	-	<i>specjalne obszary ochrony siedlisk;</i>
<i>WFOŚiGW</i>	-	<i>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</i>
<i>WIOŚ</i>	-	<i>Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska</i>
<i>WODR</i>	-	<i>Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego</i>
<i>WSSE</i>	-	<i>Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna</i>
<i>ZPK</i>	-	<i>Zespół Parków Krajobrazowych</i>